Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII. V Ljubljani, 18. decembra 1941-XX. Štev. 51 (635)

Kdor se na tujo pomoč zanaša, v situ vodo prenaša.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«
izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 5 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijanščina za Slovence

(Gl. str. 9.)

V znamenju trojnega pakta

Italija in Nemčija v vojni z Združenimi državami

Ducejev govor na Beneškem trgu in Hitlerjev govor v državnem zboru

Italija v vojni z Ameriko

V četrtek 11. decembra popoldne je italijanski zunanji minister Eksc. grof Galeazzo Ciano sprejel v palači »Chigi« odpravnika poslov Združenih držav in mu sporočil:

»Njegovo Veličanstvo Kralj in Cesar izjavlja, da se smatra od danes naprej v vojnem stanju z Združenimi državami.«

Rim, 11. dec. Na Beneškem trgu v Rimu se je zbrala ogromna množica Črnih srajc in meščanov. Množica se je zbirala že od 12. ure in je neprestano vzklikala Duceju in vzkliki so se menjavali z vzkliki »Vincere — zmagati!«. Med množico so vihrali ogromni naslovi z napisi, ki so poveličevali Japonsko in pogodbo trozveze ter obsojali Ameriko.

Deset minut pred 15. uro se je na balkonu Beneške palače pojavil Duce, ki ga je množica pozdravila z gromkim vzklikanjem. Duce je napovedal, da sta Italija in Nemčija v vojni proti Združenim državam na strani Japonske. Nato je imel tale govor:

Ducejev govor

Tovariši!

To je drugi dan slovesnih odločitev v zgodovini Italije in spomina vrednih dogodkov, ki bodo mogli začeti nov tečaj v zgodovini ce.in (pritrjevanje). Silo železnega pakta, Fašistična Italija in narodno-socialistična Nemčija (največje odobravanje) vedno bolj ozko združeni stopata danes na stran junaške Japonske (najbolj ognjevito pritrjevanje Mussoliniju, množica kliče: Japonska! Japonska!) proti ameriškim Združenim državam (dolgotrajno žvižganje).

Trojni pakt postaja vojaška zveza, ki združuje okoli svojih zastav 250 milijonov ljudi (pritrjevanje), ki so odločeni na vse, da zmagajo. (Množica navdušeno pozdravlja Mussolinija.)

Niti Os, niti Japonska nista hoteli razširiti spopada. En človek, en sam človek, en sam dejanski in demokratski samodržec (zopetno najhujše žvižganje) je s pomočjo neskončne vrste izzivanj, varajoč z največjo zvijačnostjo prebivalstvo svoje države, hotel .o vojno in jo je pripravljal dan za dnem z zločinsko vztrajnostjo (žvižganje).

Strašni udarci, ki so bili na ogromnih razdaljah Tihega morja zadani ameriškim silam, dokazujejo, kake vrste so vojaki Vzhajajočega sonca (Množica izbruhne v nove dolgotrajne aplavze in vzklikanje: Japonska, Japonska!)

Pravim vam in vi vedite, da je privilegij bojevati se skupno z njimi!

Danes je trojni pakt v obilici svojih moralnih in materialnih sredstev mogočno orodje za vojno in zanesljiv porok zmage. Jutri bo pa tvorec in organizator pravičnega miru med narodi.

Italijani, Italijanke! Še enkrat stopite na noge! Bodite vredni te velike ure!

Zmaga bo naša!

Nemčija v vojnem stanju z Ameriko

V četrtek popoldne ob 15. je bila seja nemškega državnega zbora; napovedana je bila važna izjava nemške vlade in govor kanclerja Hitlerja. Vse nemške in zavezniške radijske postaje so prenašale njegov govor.

Hitlerjev govor

Po daljšem uvodu, v katerem je podrobno obrazložil vsa nemška prizadevanja, da bi se bil v Evropi in v svetu ohranil mir, je Hitler utemeljil neizbežnost razširjenja vojne v svetovni konflikt zaradi prizadevanj sovražnega tabora in Rooseveltovih izzivanj. Tako je Japonska morala vstopiti v vojno proti Združenim državam in tako se ji sedaj v izpolnitvi medsebojnih zavezniških pogodb pridružujeta tudi Nemčija in Italija.

Po pregledu splošnih nemških prizadevanj za mirno ureditev vseh nerešenih mednarodnih vprašanj in po ugotovitvi, kdo so bili pravi krivci razširjevanja vojne na posameznih evropskih področjih, je Hitler pričel govoriti o vzrokih, ki so Nemčijo dovedli do spopada z Rusijo. Dejal je med drugim, da se je navzlic vsem ideološkim razlikam med Rusijo in Nemčijo težko odločil za vojno z Rusijo, odkar pa je vojna dejstvo, bo iz nje Nemčija izvajala vse posledice do skrajnosti. Hitler je dejal med drugim, da je odredil napad na Rusijo par dni pred njenim napadom na Evropo, zato, ker je smatral boljševiško Rusijo nevarno ne le za Nemčijo, temveč za vso Evropo. Nekoč mu bo svet hvaležen, da se je za to odločil. Ako bi se boljševiški stroj spustil nad Evropo, bi bila njena usoda zapečatena, usoda pa je hotela, da so se nam pridružili tudi drugi evropski narodi. Danes lahko rečem, je dejal Hitler, ako bi se Finska za svoj vstop v vojno proti Rusiji ne odločila, bi bilo v kratkem konec meščanske udobnosti na evropskem severu. Ako bi Slovaška, Madžarska in Romunija ne nastopile proti boljševikom, bi Rusi preplavili Evropo preko Dunava. Ako bi Italija, Španija in Hrvatska ne poslale svojih divizij na vzhod, bi ne bilo mogoče rešiti Evrope pred največjim sovražnikom civilizacije in človeštva.

Hitler je nato podal pregled vojnih operacij na vzhodu ter sovražnih izgub na ljudeh in vojnem gradivu. Omenil je med drugim, da je bilo doslej zajetih 3.800.000 sovjetskih vojakov ter uničenih 21.000 tankov in 17.000 letal. Istočasno je Nemčija dosegla ogromne uspehe tudi na zapadu v borbi proti Angliji, kjer je njeno letalstvo in njeno brodovje uničilo nad 6 milijonov ton sovražnega brodovja. Vse to je bilo treba izvojevati z ogromnimi napori nemških in zavezniških borcev, ki so za te uspehe žrtvovali vse, kar so mogli.

Glede nadaljnjih načrtov na evropskem vzhodu je Hitler dejal, da ni .e čas, da bi o njih govoril. Nastop zime bo operacije ustavil, kakor bo nastop poletja operacije zopet obnovil. S posebnim poudarkom je Hitler pohvalil nemško pehoto, ki je nosila glavno breme pri vseh operacijah. Navedel je število mrtvih, ujetih in pogrešanih nemških vojakov ter primerjal te številke s številkami iz zadnje svetovne vojne. Primerjava kaže, da so spričo ogromnih naporov nemške vojske in njenih ogromnih uspehov na vzhodu naravnost minimalne.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je Hitler prešel na Ameriko in njenega predsednika Roosevelta, ki ga je označil za glavnega krivca sedanje vojne. V ta namen je v podrobnostih podal potek vseh nemških prizadevanj za mirno ureditev spornih vprašanj, počenši s poljsko zadevo, povsod pa so prišli vmes Rooseveltovi prsti, ki so mirno ureditev spornih vprašanj onemogočili.

Nova pogodba med Italijo, Nemčijo in Japonsko

Berlin, 11. dec. Ob zaključku svojega govora je Hitler prečital vsebino nove obrambne in zavezniške pogodbe med Italijo, Nemčijo in Japonsko. Z njo si vse tri velesile dajejo na razpolago vsa svoja sredstva za borbo do končne zmage, in se zavezujejo, da ne bo nobena izmed njih sklepala posebnega miru in da bodo tudi po tej vojni sodelovale za vzpostavitev novega reda na svetu.

L'Ecc. l'Alto Commissario Grazioli ha inaugurato la refezione scolastica gratuita alla scuola elementare di Bežigrad. Ecco il Capo della Provincia nel refettorio, tra i bambini. — Eksc. Visoki Komisar Grazioli je otvoril brezplačno šolsko kuhinjo na bežigrajski ljudski šoli. Na gornji sliki ga vidimo ob otvoritvi v jedilnici med otroki.

Eksc. Vis. Komisar sprejel vseučiliščnike

Ljubljana, 15. decembra.

V soboto zvečer ob 17.30 je Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli sprejel v vladni palači zaupnika ljubljanske vseučiliške organizacije inž. Piera Carra, ki mu je predstavil člane direktorija te organizacije.

Podzaupnik Fran Župec je Visokemu Komisarju izrekel vdan pozdrav tudi v imenu članov direktorija in dijaštva, ki je vpisano na ljubljansko vseučilišče.

Visoki Komisar je pri tej priložnosti izrazil svoje veselje, da lahko sprejme v vladni palači prvič zastopnike slovenske vseučiliške mladine. Toliko bolj je tega vesel, ker so ti zastopniki visokošolske mladine obenem člani direktorija slovenske vseučiliške organizacije, direktorija, ki je sklenil ustanoviti kot sredstvo za sodelovanje in vzpostavitev vedno tesnejših stikov med italijansko in slovensko kulturo.

Ekscelenca Grazioli je na kratko povzel, koliko je fašistovska vlada storila za slovensko kulturo in zlasti za ljubljansko vseučilišče, za katerega je bil postavljen velik delovni program, ki bo rešil vprašanja, ki jih je bivša jugoslovanska vlada dolga leta zanemarjala.

Med drugim je Visoki Komisar poudaril tudi, da ljubljansko vseučilišče ne služi Italijanom, pač pa Slovencem in je torej od vseučiliščnikov samih odvisno, ali bodo to svojo univerzo znali ohraniti in vračali z enako lojalnostjo dobrohotnost fašistovske vlade in zlasti Duceja.

Obsodil je delovanje majhne peščice tistih, ki mislijo, da bi radi imeli vseučilišče za sedež komunistične ali sploh kakršne koli protiitalijanske propagande. Naglasil je, da je pač otroč e misliti, da bo Italija trpela kaj takšnega.

Nato je Visoki Komisar izrazil svojo veliko ljubezen do študentov, ki so vpisani v vseučiliško organizacijo, ter izrazil prepričanje, da bodo slovenski dijaki, ki hočejo biti lojalni, znali poiskati tisto moč, da bodo nastopili proti vsakomur, ki si prizadeva ustvariti nered, ki bi imel za posledico edino to, da bi ljubljansko vseučilišče in tudi prebivalstvo na splošno izgubilo velikodušno podeljeno avtonomijo, ki jo je dovolila fašistovska vlada.

Glede na nekatere želje, ki so jih zastopniki vseučiliške organizacije izrazili glede ukrepov, ki so bili zadnje čase izdani z ozirom na akademike, je Visoki Komisar določno povedal, da bi o teh ukrepih bilo mogoče razpravljati le, če se bo večina študentov izkazala vredna tega.

Il viaggio del Re Imperatore in Sicilia. — Potovanje Kralja in Cesarja na Sicilijo.

Naredbe Visokega Komisarja

Prepoved uporabe kostanja v slaščični proizvodnji in jajc pri izdelovanju likerjev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o prepovedi izdelovanja kandiranega maronija, uporabe jajc pri izdelovanju likerjev in uporabe kostanja v slaščični proizvodnji. Prepovedano je uporabljati jajca pri izdelovanju likerjev in katerega koli drugega poslaščevalnega proizvoda. Dalje je prepovedano izdelovati kandirane marone in vobče uporabljati kostanj pri kateri koli drugi vrsti slaščične proizvodnje. Kandirani maroni in s kostanjem pripravljene slaščice, kolikor so na zalogi, se smejo prodajati do 15 januarja prihodnjega leta. Kršitelji določb te naredbe, ki stopi v veljavo 15. t. m., se kaznujejo v denarju od 500 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do 6 mesecev in z začasnim ali končnim odvzemom obrtne pravice.

Predpisi za izkoriščanje maščob iz kosti in živalskih odpadkov

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino

na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in

smatrajoč za potrebno in nujno, da se uredi ukoriščanje maščob iz kosti in drugih živalskih odpadkov,

odreja:

Člen 1. Akcijska družba za kemično industrijo v Ljubljani se pooblašča za pridobivanje maščob iz kosti, rogov, parkljev, kožne mezdre in iz drugih živalskih odpadkov vobče.

Člen 2. Zaloge maščob iz kosti in iz živalskih odpadkov vobče, kakor tudi zaloge kosti pri družbi iz 1. člena, na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se morajo prijaviti v treh dneh Visokemu komisariatu.

Zaloge teh maščob kakor tudi vseh maščob, pridobljenih po členu 1., so pod zaporo na razpolago Visokemu komisariatu, ki odredi njih predajo napravam za razkol (razmiljenje), katere določi sam.

Člen 3. Zgoraj imenovana družba mora voditi prejemno knjigo za zbrano surovo blago, za predelane in za pridobljene maščobe ter oddajno knjigo za količino maščob, predane napravam za razkol. Držati se mora nadalje vseh tehničnih in upravnih predpisov, ki jih izda Visoki komisariat.

Člen 4. Maščobne kisline, dobljene pri razkolu, se odkažejo po razdelilnem načrtu, ki ga sestavi Zbornica za trgovino in industrijo in odobri Visoki komisariat, napravam v Ljubljanski pokrajini, ki predelujejo take kisline.

Člen 5. Kosti, rogovi, parklji in mezdra, namenjeni za prodajo, se morajo oddati neposredno Akcijski družbi za kemično industrijo v Ljubljani ali njenim za to pooblaščenim poverjenikom.

Nadaljevanje na 2. strani

Člen 6. Vsakršna pogodbena zaveza o kakršni koli odsvojitvi ali oddaji maščob iz kosti, dalje kosti, rogov, parkljev in mezdre, velja za razveljavljeno tedaj, ko stopi ta naredba v veljavo.

Člen 7. Cene za oddajo proizvodov iz te naredbe določi Visoki komisariat.

Člen 8. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev. Poleg tega se odredi zaplemba blaga.

Člen 9. Ta naredba, ki razveljavlja vse nasprotne ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 8. decembra 1941-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Nove najvišje prodajne cene

Za koruzno moko

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je določil naslednje najvišje cene za koruzno moko:

V prodaji na debelo, franko skladišče trgovca na debelo, brez trošarine 187 lir na 100 kg, v prodaji na drobno, za mesto Ljubljana, franko skladišče prodajalca, vštevši vse trošarinske davščine 2.10 lire za 1 kg. Trošarina za mesto Ljubljana znaša 0.02 lire za kg. Cenik s temi cenami mora biti nabit v prodajalnah na občinstvu dobro vidnem mestu.

Okrajna načelstva lahko določijo še nižjo ceno, nego so navedene, vsako zvišanje cen pa mora prej odobriti Visoki Komisar. Kršitelji te naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941. Uredba je objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino z dne 13. decembra in je tega dne stopila v veljavo.

Za med

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil naslednje najvišje prodajne cene: trčani med (prva številka pomeni ceno za prodajo na debelo druga za prodajo na drobno): med po teži, za kg neto 19.60—23.70, v posodah iz parafinirane lepenke, za kg bruto 21.40—25.85, v steklenih posodah po 1 kg 24—29.10, po 800 gramov 19.50—23.70, po 750 gramov 18.65—22.65, po 600 gramov 14.95—18.30, po 500 gramov 12.70—15.60, po 450 gramov 11.80—14.55, po 300 gramov 8.60—10.80, po 220 gramov 6.80—8.70 lir za kg.

V prodajnih cenah na debelo je vštet davek na poslovni promet brez mestne trošarine. V prodajnih cenah na drobno za mesto Ljubljana sta všteta davek na poslovni promet in mestna trošarina.

Uredba je stopila v veljavo z dnem objave v Službenem listu, t. j. 13. decembra.

Za suhe jedilne gobe

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je določil naslednjo prodajno ceno za suhe jedilne gobe-gobane (jurčke) v prodaji na debelo za 100 kilogramov neto 9000 lir brez mestne trošarine, franko skladišče in v prodaji na drobno za mesto Ljubljana za 1 kg neto 105 lir vštevši mestno trošarino, franko prodajalna.

Uredba je objavljena v Službenem listu z dne 13. decembra in je tega dne stopila v veljavo.

Tarifa za avtoizvoščke

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odobril naslednjo tarifo za avtoizvoščke v Ljubljanski pokrajini: za prvih 500 metrov vožnje 3.80 lir, za vsakih naslednjih 100 metrov 0.38 lire, za vsaki 2 minuti postanka 0.38 lire, za prevoz prtljage 1.90 in za prevoz psa 1.90 lire. Za vožnje izven mestnih meja se zaračuna po 3 lire za kilometer. Tarifa mora biti izvešena na dobro vidnem mestu v avtomobilu.

Avtoizvoščki, ki ne bi izvesili tarife, ki bi zahtevali višje cene od tarifnih cen ali ki ne bi uporabljali taksametra ali bi namerno predrugačili njegovo delovanje ali štetje, se kaznujejo v denarju do 2000 lir, v hujših primerih pa z odvzemom prometnega dovolila.

Naredba je stopila v veljavo z objavo v Službenem listu, t. j. 13. decembra.

Najvišje cene

na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopniki konsumentov je mestni tržni urad spet predložil Visokemu komisariatu najvišje cene za tržno blago v Ljubljani za prihodnji teden ter jih je ta odobril.

Z odlokom Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od **ponedeljka 15. decembra zjutraj do nedelje 21. decembra zvečer.**

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Domači krompir na drobno 1.30 L; zeljnate glave na drobno izpod 10 kg 1 L; zeljnate glave na debelo 0.80; kislo zelje ljubljanskih zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50; kmečko kislo zelje na drobno 2; repa na drobno izpod 10 kg 0.70; repa na debelo 0.50; kisla repa 2; rdeče zelje 1; ohrovt 1.50; cvetača 3.20; brstni ohrovt 5; koleraba 2; rumena koleraba 0.70; rdeča pesa 2; rdeči korenček brez zelenja 2.50; rumeno korenje na drobno 0.80; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.30; peteršilj 3; por 3; zelena 2.40; črna redkev 1.20; osnaženi hren 3; domača čebula 2; šalota 2; česenj, 25 glavic na kg, 4 L; otrebljena endivija 3.75; otrebljeni veliki motovilec 8; otrebljeni mali motovilec 12; domači, na njivi pridelani, otrebljeni radič (cikorija) 3; na toplem gnani radič 3.65 L; domači zeleni radič 3.65; mehka špinača 3; liter suhih bezgovih jagod 6; kilogram suhega šipka 8; kilogram letošnjega suhega lipovega cvetja 20 L; domača jabolka: I. kanadka, dolenjska voščenka, renete (Herbartova, šampanjska, landsberška, kaselska in Baumannova) 5 L; II. kosmači, zelenci, tafelčki, rožmarinčki, carjevič 4 L; domači orehi na drobno 11 L; orehova jadrca I. vrste 38, II. vrste 35 L. Kunci žive teže 10 L.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 6 na rumenem papirju.

Važno opozorilo

glede nakaznic in prehrane

Prehranjevalni zavod opozarja prebivalstvo, da je razposlal občinskim preskrbovalnim uradom v Ljubljanski pokrajini okrožnico III-1-št.-1020-3, ki zajema vse njegove glavne odločbe v zadevi prahrane in obenem prinaša nove.

Ta okrožnica poenostavlja sistem racioniranja in objavlja nove odločbe, ki naj bi prinesle več vneme v izpolnjevanju prehranjevalnih predpisov in podvrgle strogi kontroli odnos vsakega posameznika do njih.

Okrožnica bo ostala nabita skozi 15 dni na občinskih deskah.

Prebivalstvo pokrajine je vabljeno, da gornje vzame na znanje, da se lahko potanko pouči o dolžnostih, ki jih nalaga, in o posledicah morebitnih prekrškov.

Prehranjevalni zavod Vis. komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Smrtna obsodba v Ljubljani

Razprava z dne 6. decembra 1941-XX Proces št. 81.

V imenu Nj. Vel. Viktorja Emanuela III., po milosti božji in volji naroda, Kralja Italije in Albanije, Cesarja Abesinije:

Vojno vojaško sodišče 2. armije, sestavljeno iz gospodov: 1. polkovnika Benincasa Antonija, predsednik; 2. kapitana Grossija Arnalda, sodnika poročevalca; 3. podpolkovnika Carignanija Ferdinanda, sodnika poročevalca; 4. podpolkovnika Magnanija Tita, sodnika poročevalca, in 5. majorja Cittatija Gaetana, sodnika poročevalca.

Navzoči namestniki za člane, ki so bili zakonito zadržani; v navzočnosti podpisanega kancelista;

je na javni razpravi izreklo naslednjo

sodbo

v zadevi proti Mihelčiču Josipu, očeta Josipa in matere Jakše Ane, rojene 20. januarja 1920 v Vavpči vasi, kmetu samskemu, nekaznovanemu, pismenemu, odsluženemu vojaku, zaprtemu od 2. novembra 1941.,

obtoženemu:

a) sodelovanja v oboroženi tolpi z obtožilno okolnostjo njenega pobudnika (čl. 16 proglasa z dne 3. okt. 1941), ker je na ozemlju Semiča in v drugih krajih pred 2. novembrom 1941 ustanovil in vodil oboroženo tolpo, sestavljeno iz ne manj kot pet in dvajset mož z namenom, da bi ogražal varnost in nedotakljivost italijanske države;

b) prepovedane nošnje razstrelil, streliva in orožja (čl. 2 proglasa z dne 24 okt. 1941), ker je 2. novembra 1941 na polju pri Jemiču nosil avtomatsko pištolo kalibra 9, puško, deset nabojev in bombo »Sipe«;

c) ogražanje osebne varnosti pripadnikov oboroženih sil (čl. 8 proglasa z dne 3. okt. 1941), ker se je 2. novembra 1941 na polju pri Semiču udeležil oboroženega spopada z italijanskimi četami, pri katerem sta bila ubita dva vojaka.

Iz teh razlogov

upoštevajoč čl. 370 vojaškega kazenskega zakonika v miru ter proglasa vodje fašizma z dne 20. junija in 24. julija 1940-XVIII.,

proglaša obtoženega Mihelčiča Josipa za krivega zgoraj predpisanih mu zločinov in ga obsoja na smrtno kazen z vsemi zakonitimi posledicami.

Odreja objavo te sodbe v listih »Jutro« v Ljubljani in »Piccolo« v Trstu.

V. P. 110, dne 6. decembra 1941-XX.

Podpisani:

Kancelist podporočnik Delavigne, predsednik polkovnik Benincasa Antonio, sodnik poročevalec kapitan A. Grossi.

Prepis potrjuje, Ljubljana, 9. decembra 1941-XX., glavni kancelist kapitan G. Rizzo.

Sodba je bila izvršena 9. decembra 1941-XX.

V. P. 110, dne 9. decembra 1941-XX.

Videl: vojaški tožilec Kralja in Cesarja, podpolkovnik E. Macis s. r.

Glavni kanceliet, kapitan G. Rizzo s. r.

Pečat: vojaško vojno sodišče 2. armije, odsek Ljubljana.

Tržaška razsodba

Trst, 15. dec. Posebno sodišče za varnost države je med drugimi obsodilo na smrt obtožence Leopolda Čermelja, Viktorja Bobka, Antona Ščuko, Ivana Ivančiča, Franca Kavca, Simona Kosa, Teodorja Sardoča, Ivana Vadnala in Jožefa Tomažiča.

Na prošnjo za pomilostitev vseh na smrt obsojenih se je smrtna kazen izpremenila v dosmrtno ječo Leopoldu Čermelju, Antonu Ščuki, Francu Kavcu in Teodorju Sardoču.

Smrtna obsodba glede ostalih: Viktorja Bobka, Jožefa Tomažiča, Simona Kosa, Ivana Ivančiča in Ivana Vadnala, ki so vsi komunisti-teroristi ter jim je bila prošnja za pomiloščenje zavrnjena, je bila izvršena danes ob zori na nekem kraju v okolici Trsta.

Prihodnja številka »Družinskega tednika« (božična) izide namesto v četrtek v sredo, dne 24. decembra.

Omejitev poštnobrzojavnega prometa za praznike velja od 16. decembra t. l pa do 10. januarja 1942. Ukinili bodo sprejemanje zavojev s težo nad 5 kil, pa naj bodo namenjene v kateri koli kraj v Kraljevini. Prav tako morajo ukiniti sprejemanje navadnih zasebnih brzojavk in brzojavnih nakazil z izjemo brzojavk in brzojavnih nakazil, namenjenih italijanskim posestvom in pa italijanskim vojakom, če imajo vizum od oblasti, od katerih so odvisne. Med vsemi uradi v Kraljevini so pa dovoljeni navadni brzojavi z enotno takso 2 lir za čestitke, če naslov in podpis ne štejeta več ko 9 besed.

100 gramov kruha ali ustrezajočo količino enotne, odnosno koruzne moke dobijo matere, ki so dovršile peti mesec nosečnosti. Preskrbovalni uradi bodo izdajali nakazila za ta obrok ves mesec na podlagi posebnega potrdila. Potrdilo izpolni babica ali zdravnik, potrditi ga pa mora okrajni zdravnik. Potrdilo velja potem za ves čas do poroda

Nova državna cesta od Zagreba do Varaždina in naprej do nemške meje in Ptuja bo na hrvatskem ozemlju zgrajena do 1. junija 1942. Cesta bo dolga 86 kilometrov, pri delu je zaposlenih 2500 delavcev.

Ljubljanski fašisti so se pretekli teden, ob italijanski in nemški napovedi vojne Združenim državam, zbrali pri Zveznem tajniku Eksc. Grazioliju, da izrečejo ognjevit pozdrav Duceju in poudarijo svojo voljo do končne zmage. Sestanek je bil v vladni palači kjer so fašisti po radiu poslušali Ducejev govor na Beneškem trgu. Po končani oddaji je Eksc. Grazioli navzočnim orisal pomen preteklih dogodkov, se spomnil junakov v Gondarju in borcev v Marmariki. Nato je poslal Duceju izraz volje vseh fašistov, ki služijo v vrstah Stranke v Ljubljanski pokrajini. Sestanek se je končal z vzkliki Kralju in Cesarju ter Duceju in s petjem revolucionarne himne.

Duce je v Beneški palači sprejel romunskega kralja Mihaela in njegovo mater Heleno in se z njima dolgo in prisrčno razgovarjal.

Italijanski zunanji minister grof Ciano se je pretekli teden sestal v Turinu v »Palazzo Madame« z admiralom Darlanom, podpredsednikom francoske vlade in francoskim zunanjim ministrom. Razgovori so se začeli takoj po pozdravu.

Italijanski zunanji minister grof Ciano in hrvatski poglavnik dr. Pavelić sta se te dni sestala v Benetkah. Srečanje med obema državnikoma je bilo zelo prisrčno. Množica ju je živahno pozdravljala.

Ministrstvo za korporacije je odredilo, da morajo vsi trgovci s kolesi in njihovimi sestavnimi deli od 15. dec. dalje izobesiti na vidnem mestu tablice s cenami. Te cene morajo trgovci tudi sporočiti korporacijskemu svetu, poleg tega pa še cene, po katerih so kolesa kupili in pribitek, s katerim krijejo režijo in stroške.

Nakaznice za meso so uvedli tudi v goriški krajini. Kupovalci morajo v mesnici odslej pokazati nakaznico, šele potem lahko kupijo določeno množino mesa.

Vojni ujetniki, ki so se vrnili v domovino, dobe pri denarnih zavodih pojasnila glede zamenjave dinarskih novčanic, ki so jih prinesli iz ujetništva.

50 štipendij v počastitev spomina Bruna Mussolinija in za 20letnico Revolucije je razpisalo Ministrstvo za korporacije. Štipendije po 12.000 lir so namenjene posebno zaslužnim visokošolcem, vpisanim na aeronavtskem ali rudarskem oddelku italijanskih visokih šol.

Iz Rima poročajo, da so končni podatki o proizvodnji sladkorne pese v Italiji popolnoma zadovoljivi in krijejo vso domačo potrebo. Oskrba s sladkorjem tudi v bodoče ne bo povzročala preglavic.

Duplikate oblačilnih nakaznic ne bodo smeli izdajati po nalogu ministrstva za korporacije. Interesenti naj zato skrbno pazijo, da nakaznic ne izgube, ker novih ne bodo mogli dobiti.

Italijansko ministrstvo je izdalo navodila, naj trgovci na drobno razdeljujejo neracionirano blago med potrošnike tako, da ga bodo približno vsi dobili enako količino in ne bodo mogli nekateri blaga kupičiti.

Prihodnje leto bodo v Ljubljani spet precej zidali. Letos je dogradil Pokojninski zavod v uršulinskem vrtu tri petnadstropne hiše, ob koncu Nunske ulice pa še eno petnadstropno hišo s 60 modernimi stanovanji. Pokojninski zavod ima za prihodnje leto v načrtu še zazidavo prostornega zemljišča za palačo zavarovalne banke Slavije v Verdijevi in Puharjevi ulici. Tu bo zavod sezidal dve veliki stanovanjski hiši. Zgradili bodo pa tudi na vogalu Nunske in Bleiweisove ulice veliko palačo, tako da bo ves ta predel zazidan.

Brezplačno prehrano siromašne šolske mladine je organiziral v Ljubljanski pokrajini GILL. V šolske kuhinje je bilo sprejetih 6420 otrok iz vse pokrajine. Uredili so 256 kuhinj po pokrajini in določili, da jim bo Prevod vsak dan dobavljal po 650 kil krompirja, 650 kil fižola, 32 kil sira, 325 kil kruha, 352 kil testenin in riža, 350 kil sadja in 50 kil masti. V Ljubljani sami je 12 šolskih kuhinj za 1315 učencev ljudskih in meščanskih šol. Ljubljana-okolica ima 43 šolskih kuhinj za 1406 otrok, v okraju Črnomelj prejema brezplačno hrano 636 otrok v 29 šolskih kuhinjah, v logaškem okraju 525 otrok v 21 šolskih kuhinjah, v kočevskem okraju 873 otrok v 30 šolskih kuhinjah, v novomeškem okraju pa 1553 otrok v 40 šolskih kuhinjah. Šolske kuhinje so se v Ljubljani odprle 9. decembra, po ostali pokrajini pa 15. decembra. Šolsko kuhinjo za Bežigradom v Ljubljani je otvoril Eksc. Vis. Komisar sam

OKVIRJENJE SLIK
solidno delo, nizke cene
I. GAMBERGER
LJUBLJANA, Kolodvorska 18

Listek „Družinskega tednika“

OTROŠKE LAŽI

NAPISAL dr. HANS HAJEK

Že nekaj let je tega, kar sem se razgovarjal z nekim očetom, ki je bil hkrati spoštovanja vreden mož, a tudi trmoglav: prosil me je za pedagoški nasvet, ker se je njegova petnajstletna hči »neprestano in smešno lagala«. Dvakrat je zbežala iz šole, tretjič pa z izgovorom, da gre na izlet s svojim razredom, ni hotela iti s starši na posestvo zunaj mesta.

Tretja laž je bila za očeta, ki je živahno dekletce res zelo ljubil, najhujša. In bil je silno razočaran, ko sem mu rekel, da se mi zdi prav ta laž najbolj razumljiva. Dekletce je bilo pravo nasprotje svojega očeta: on visok in močan človek, vzor strogega in poštenega obrtnika, njegova hčerka pa nežno in ljubko bitje. Treba je bilo samo pogledati njenega očeta in že si razumel njene (sicer izredno nespretne) laži Z očetom sva se ločila sicer kot dobra prijatelja, a prepričati ga nisem mogel. Bil je podoben mojstru Antonu v Heblovi »Mariji Magdaleni«, ena, izmed tistih občutljivih, poštenih nravi, ki ne razumejo sveta, če ne ustreza njihovemu razumevanju. Zanimalo ga je samo eno: kje in kako se je njegova hči naučila lagati. In mirne duše bi lahko trdil, da sta ji bila v tem učitelja prav on sam in njegova žena.

Kako se otroci nauče lagati? To vprašanje si dan za dnem zadajajo zaskrbljeni starši. Odgovor na to vprašanje pa po večini kar preveč hitro najdejo: prav zanesljivo ne od svojih staršev, temveč bržčas od drugih otrok, na ulici, na otroškem igrišču, v šoli.

Ali pa, »Otrok laže zato, ker je nagnjen k temu, ali je pa to napako podedoval.« Pri tem pa oče nikoli ne misli nase in na svoje prednike, temveč vso krivdo zvrača na mater, mati pa spet na očeta. V resnici pa lahko trdimo: otroci se prav tako nauče lagati od svojih staršev in sester ter bratov kakor so se od njih naučili govoriti.

Ta trditev je za starše sicer neprijetna, a to dejstva ne spremeni. Starši naj se vsaj za nekaj časa zamislijo v vase. Ali res pri sleherni priložnosti in vselej govore resnico? Ali pogosto ne prisilijo svoje otroke, da lažejo s svojim zadržanjem in raznimi vprašanji? Ali ne silijo svojega otroka, da jih vara v neštevilnih vsakdanjih primerih? So primeri, ko je otrok bolestno nagnjen k laži. A praktično je to tako redek pojav, da je zaskrbljenost očetov in mater v tem pogledu odveč, zakaj to so po večini psihopatološki tipi otrok, torej bolni otroci.

V našem članku bomo govorili samo o zdravih otrocih in ne bomo prestrogi zaradi laži otrok zdravih staršev, in sicer glede na to, da kot vzgojitelji niso mogli tega razumeti. Narobe, poudariti hočemo, da zahtevajte in pričakujte resnico od otrok in staršev samo v tisti družini, v kateri se vsi člani vedejo tako, kakor je treba. S tem si zadajamo vprašanje, kakšna sta prav za prav vzgoja in vedenje, ki ju pripisujemo staršem zaradi laganja njihovih otrok. Zakaj če gre za dedno nagnjenost k laži, otroka lahko poboljšate samo takrat, če se tudi starši poboljšajo.

Takoj bomo pa izključili pogosten pojav, ki nima z lažjo nikakršne zveze, to je bujna otroška domišljija, ki je še posebno bujna v predšolski dobi otroka in ki jo pri otrocih v nekaterih primerih opažamo vse do pubertete, pogosto pa še pozneje. Vsak človek, ki se živo spominja svoje mladosti, bo našel primero za to. Kot petleten deček sem na primer — kakor sta mi pozneje pripovedovali mati in teta — pripovedoval dolge zgodbe o »svojem bratu v Afriki«, čeprav nisem imel brata in čeprav nikdar nihče izmed naše rodbine ni hodil po Afriki. Bržčas je živalski vrt, ki sem ga bil takrat prvič obiskal, zbudil v meni domišljijo za takšna sanjarjenja.

Otroci, ki se globoko vžive v takšne fantastične vloge, ne morejo tako lahko razlikovati resnico od neresnice, prav tako ne kakor mnogi odrasli, katerih pripovedovanje imajo za izmišljotine, ki se ne dado preveriti. Ne trdim da so te »sanjarije«, ki izvirajo odtod, ker se otrok hoče po vsaki ceni narediti važnega, vselej popolnoma nedolžne. Po večini otroci s časom sami pozabijo nanje. Z lažjo imajo prav tako malo zveze, kakor jo ima na primer gledališče, torej umetnost.

Najpogostnejši pojav laži pri otrocih kakor tudi pri odraslih je laž iz strahu. Mnogo pogostnejša je kakor laž iz strahu pred kaznijo, tepežem, opominom ali dolgotrajnimi pridigami. Najlaže prepoznate laž iz strahu pred kaznijo. A za tem se marsikaj skriva. Otrok pozna svoje starše mnogo bolje kakor starši slutijo. Že vnaprej vedo — čeprav ne razumsko, temveč iz izkušnje ali instinktivno — da kazen staršev bolj velja dejanju samemu kakor pa nameri, s katero je dejanje izvršeno, in da v tem pogledu torej ne gre za vzgojo temveč za maščevanje ali za izliv jeze.

Otrok živčnih, lahko razdražljivih in neobrzdanih staršev ima torej popolnoma prav, če se boji njihovega pretiravanja. Temu se pridružuje še dejstvo, da otrok rad precenjuje škodo, ki jo je zagrešil s svojim dejanjem. Pogostna je navada meščanskih mater, da kaznujejo svoje otroke, ali pa da otrokom groze s kaznijo, dokler se oče ne vrne. Ta navada je pa hkrati najstrupenejši izvor otroških laži, zakaj čeprav otrok po storjenem dejanju sprejme posledice nase, ga čakanje na kazen neverjetno muči. Ko se oče vrne in ko mu mati zataji vse tisto, kar je za otroka neprijetno, ko torej sama odkrito vara, se ji ni treba čuditi, če bo šel otrok prihodnjič po isti poti. V začetku se to utegne zgoditi zato, ker mati ne mara razburjati očeta, ker ga noče vznemirjati ali jeziti. So primeri, ko je treba očetu prihraniti jezo zaradi srčne slabosti ali živčnosti. Prav tako je pa slabo, če starši straše svoje otroke z boleznijo staršev, ki je sploh ni. Starši morajo vedeti, da razsrjen obraz, jokajoča mati, vreščeč glas, ki zmerja, dolga moralna pridiga — da vse to za normalnega otroka ne predstavlja veselega doživljaja. Zato je čisto naravno, če se otrok skuša z lažjo vsemu temu izogniti.

Vsi vemo, da v nekaterih družinah starši naravnost navajajo otroke na laž. Otrok mora na primer reči, da matere ni doma, kadar pride mož z računom za električni tok, a pri hiši »slučajno« ni denarja. Otrok mora reči, da mater glava boli, kadar se materi ne ljubi govoriti z očetom. Kadar pride gospa N., ki je ne otrok ne starši ne marajo, se ji mora otrok prikloniti in ji roko podati. Otrok vidi, kako mati gostu prijazno stiska roko in kako je na videz strašno vesela njenega prihoda, čeprav jo je, brž ko je zaslišala zvonec, poslala k vragu. Otrok sliši in ve, da je mati

VSAK TEDEN DRUGA

Izšla je serija znamk za 2000-letnico rojstva rimskega zgodovinarja Tita Livija. Serijo tvorijo štiri vrednotnice po 0.20, 0.30, 0.50 in 1.25 L. Znamke bodo prodajali v vseh poštnih uradih v državi do 31. decembra, za frankiranje bodo pa v veljavi do 31. marca 1943.

Od doma je odšel 12letni svetlolasi deček Drago Kamšak, oblečen v temnosiv plašč, modre hlače in škornje. Kdor ve kaj o njem, naj ga izroči oblastem, ali pa pripelje na dom v Ljubljano, Rimska cesta 5.

Milanski invalidi iz sedanje vojne so poslali Duceju brzojavko. Na svojem prvem sestanku so izjavili, da so ponosni na svoj krvni prispevek k sedanjemu spopadu med dvema nasprotnima svetovoma, ki ustvarja nov red in pravico med narodi, poudarjajoč svojo pripravljenost do končne zmage.

Nove krušne nakaznice bomo dobili za mesec januar, februar in marec prihodnjega leta. Za osebe, ki imajo pravico do dodatnih deležev, veljajo naslednja določila: 300 gramov za žene v petem mesecu nosečnosti, za dojake, ki žive v zavodih, nakaznice za 400 gr pripada delavcem in kmetijskim delavkam, delež 500 gr pripada težakom in nakaznica za 600 gr pa delavcem, ki delajo najtežja dela..

Prodaja sukanca posameznim tvrdkam bo možna odslej samo proti predložitvi bonov, ki jih izdaja Trgovinsko-industrijska zbornica. Tako bodo industrije dobavljale trgovinam neposredno vso vrsto preje. Prav tako bodo morale dobivati vse šole za ženska ročna dela blago in ves material za vezenje s pomočjo bona, ki ga izda Trgovsko-industrijska zbornica.

Romunija, Bolgarija in Slovaška so zaradi obveznosti ,ki so jih prevzele pri podpisu trojnega pakta, proglasile vojno stanje z Združenimi državami, hkrati pa tudi z angleškimi dominijoni.

Novi švicarski predsednik je postal za leto 1942. poslanec Filip Etter, dosedanji notranji minister. Podpredsednik je pa postal poslanec Celio, dosedanji poštni minister.

Izredni japonski veleposlanik v Washingtonu je izročil ameriški vladi dolgo spomenico, ki izčrpno navaja potek pogajanj med Japonsko in Združenimi državami. Spomenica poudarja ,da je Japonska zmerom želela prijateljski dogovor z Združenimi državami, da bi se ustalil in zagotovil mir v vzhodni Aziji. Odgovornost za vojno pripisuje Združenim državam.

Za zatemnitev oken itd. kličite telefon 46-90, tapetnik Ivan Habič, Ljubljana, Poljanska 17.

1.700.000 tujih delavcev je bilo po poročilih iz Berlina ob koncu novembra v Nemčiji.

Predsednik madžarske vlade Bardossy je predložil parlamentu v odobrenje načrt zakona, s katerim bi anektirali južne pokrajine h kroni sv. Štefana.

Strogo kontrolo proizvodnje masti so uvedli na Madžarskem. Madžarska vlada je izdala najstrožje naredbe glede racionaliziranja masti, klanja prašičev, njih popisa itd.

Novi predsednik albanske vlade Kruja je imel svoj programski govor, v katerem je med drugim dejal, da je unija albanske države z italijansko pod skupnim Kraljem temelj albanskega vladnega programa. Albanska vlada hoče zaceliti rane, prizadejane Albancem v priključenih pokrajinah.

Nemški listi svetujejo glede nakupovanja božičnih daril tole: nemško gospodarstvo ima v vojni toliko važnejših nalog, da mora proizvodnja predmetov, primernih za darovanje, stopiti v ozadje. Zato bo božična miza letos bolj skromna. Nemško ministrstvo za prosveto in propagando pričakuje, da bo vsak Nemec računal s tem in ne bo nakupoval nepotrebnih reči. Otroci vojakov in matere, ki imajo obilico dela, pa morajo kljub temu doživeti svoje veselje. Zato bo poskrbela stranka. Listi pozivajo gospodinje, naj poiš... stare igračke, ki jih bodo prenovile Hitlerjeva mladina in ženske organizacije.

»Slovenski numizmatični klub v Ljubljani« so pred nekaj dnevi ustanovili prijatelji in zbiralci starin in starega denarja. Klub bo posredoval med posamezniki razne zamenjave, poskrbel za strokovno izobrazbo s poučnimi predavanji, literaturo, razstavami itd.

V skupno grobnico so prenesli kosti pred 23 leti padlih hrvatskih ustašev. Nova skupna grobnica je na zagrebškem Mirogoju. Ob prenosu so bile velike svečanosti.

Tri sto tisoč prebivalcev ima Zagreb, ker so se z ustanovitvijo sedanje hrvatske države, združile vse državne ustanove in tudi ostali uradi v prestolnici. Od začetka meseca februarja letošnjega leta pa doslej se je v Zagrebu število gospodinjstev zvišalo za 50.000. Tako ima Zagreb zdaj okrog 140.000 gospodinjstev in več ko tri sto tisoč prebivalcev.

Vse poročene žene, ki so v državni službi na Hrvatskem, bodo morale 31. decembra t. l. zapustiti službo, če prejemajo njihovi možje vsaj 4000 kun na mesec. Žene, ki imajo dovolj službenih let, bodo upokojili, druge bodo pa dobile odpravnino. Določila te odredbe se pa ne nanašajo na poročene učiteljice, na zdravnice in na gledališke igralke.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK
LJUBLJANA TAVČARJEVA 7

prevarala sprevodnika, da bi si prihranila polovico voznine zanj ali za celo vozovnico. Otrok posluša (samo odrasli mislijo, da tega ne razume) razgovor svojih staršev o tem, koliko zaslužka bodo manj prijavili davčni upravi. Pogosto sliši velike obljube, ki jih ne izpolnjujejo. S časom spozna vso popačenost družabnega položaja, ki izumira (seveda tega ne ve, da izumira!) in ki ga otrok smatra za »nevljudnega«, ker sam ne sodeluje v njem.

Samo zelo redki otroci ne lažejo. Ti otroci so običajno nepriljubljeni. Odrasli ljudje lahko varajo in lažejo v obraz, kolikor hočejo. Otroci morajo drugim lagati, in sicer na ukaz. Če pa lažejo na svoj rovaš, takrat greše proti visokospoštovanim in privilegiranim staršem. Ljubezen do resnice obstaja samo v pravih družinah, kjer je doma medsebojno zaupanje družinskih članov. Kdo kvari to ljubezen do resnice in zaupanja, ki je neobhodno potrebna v odnosu otrok do staršev? V večini primerih so to odrasli, ki se ne čutijo dolžne, da se resno vedejo v navzočnosti otroka, najmanj pa v pogledu resnice.

Najogabnejša laž je vsekako odgovor na vprašanje otroka o njegovem poreklu. Otrok, ki je v brezpogojnem zaupanju terjal očetovo ljubezen do resnice in materino vseznanje, se bo zavedel laži in utrpel udarec, ki ga ne bo nikoli prebolel. Proti tako imenovani »dobri nameri« s pomočjo laži je otrok z vso pravico popolnoma ravnodušen. Zakaj torej naj ne bi tudi otrok z lažjo prikril svoje skrivnosti? Vse pogosteje bo prišel v nasprotje s samim seboj. Od bratov in pozneje od šolskih tovarišev se nauči, da je v nekaterih primerih laž celo tovariška dolžnost in da je treba izdajalskega »tožljivca« sovražiti. Kaj naj naredi otrok, kadar nerazumni odrasli po vsaki ceni hočejo vedeti, česar ne sme in česar ne mara povedati? Ljudje, ki velikodušno smatrajo sleherno otroško skrivnost za smešno in neumestno in ki ji sploh ne pripisujejo važnosti ali se pa brezobzirno vtikajo v te skrivnosti, pri tem pa ne zavzamejo prijateljskega stališča nasproti zaupanju otroka — ti ljudje popolnoma zaslužijo, če se jim otroci iz potrebe lažejo in jih varajo.

Ali se moremo izogniti otroški laži? Da in ne. Proti odraslim ljudem, ki mislijo, da imajo nasproti otrokom edino prav, ki ne upoštevajo čudovitega otroškega razvoja in ki ne spoštujejo svojega malega tovariša, proti radovednim in sebičnim ljudem je otroška laž neobhodno potrebna in neizprosno orožje — orožje slabejšega. Tisti, ki svojega otroka vzgaja tako, da se mu ni treba lagati, tisti, ki predvsem odklanja drobne laži odraslih vpričo otrok, tistemu ne bo treba nikoli biti žal zaradi otrokovih laži.

Potres so čutili pretekli torek v Zagrebu. Trajal je 12 minut, svoje izhodišče je pa imel 30 kilometrov jugozahodno od Zagreba.

Režijske karte na hrvatskih železnicah bodo reducirali. Upokojeni železniški uslužbenci pa tudi družinski člani aktivnih železničarjev smejo režijsko karto izkoristiti samo enkrat na mesec, a v ta namen si morajo priskrbeti posebna dovoljenja. Kdor koli ne bi imel tega dovoljenja, bo moral plačati 50 odstotkov normalne voznine. Ta ukrep je železniška uprava izdala z namenom, da prepreči prekomerno prenašanje živil iz kraja v kraj.

Veterinarski zavod so nedavno odprli v Banja Luki. Novi zavod je velikega pomena za prospeh živinoreje na Hrvatskem.

Velika množina vodnih ptic lisk se je pojavila letos ob Neretvi. Ljudje jih pridno lovijo, ker jim lov prinaša bogat plen.

Na vsem področju pančevske mestne občine so prepovedali pitanje perutnine zaradi štednje s koruzo.

Zaradi pomanjkanja tobaka so v Mladenovcu uvedli nakaznice za cigarete. Vsak kadilec dobi dnevno na nakaznico po 10 cigaret ali zavitek tobaka.

Prazna stanovanja so zaplenile oblasti v Moravski banovini, ker tam izredno manjka stanovanj.

Nova nemška imena so dobile jeseniške ulice. Kmalu jih bodo dobile tudi ulice v Javorniku.

Maksimalne cene obutvi na Hrvatskem je določil državni urad za cene. Enotni delavski čevlji stanejo 530 kun, ženski polčevlji šivani stanejo 425 kun, moški polčevlji 615 kun. Določili so tudi ceno popravilu. Podplatenje moških čevljev stane 120 kun, popravilo pet 40 kun, podplatenje ženskih čevljev 80 kun, popravilo pet pa 35 kun.

Zagrebška džamija ne bo samo največja na Balkanu, temveč tudi najlepša. Da bo tudi po napisih iz Korana edinstvena, so poklicali v Zagreb Muhameda Mujagića, ki je eden najboljših poznavalcev orientalske kaligrafije. Zbral in narisal bo izreke iz Korana, ki bodo krasili strop in stene nove džamije.

Ustanovitev medicinske fakultete v Sarajevu je predlagal dekan zagrebške medicinske fakultete prof. dr. Edvard Miloslavić. Dokazal je prenatrpanost slušateljev te fakultete na zagrebški univerzi ter potrebo in važne krajevne naloge, ki bi jih lahko izvrševala nova fakulteta, ker je v Bosni vse polno bolezni, ki v ostalih delih Hrvatske ne pridejo v poštev.

Večjo skupino tihotapcev mesa je prijela te dni posebna gospodarska policija v Zagrebu. Prekupčevalci so vtihotapili v mesto cele prašiče in jih potem pod roko prodajali za visoke cene. Svinje so izvažali celo v tujino. Vse te tihotapce je zdaj policija strogo kaznovala.

Po najnovejši zakonski odredbi morajo na Hrvatskem sadilci tobaka izročiti v odkup določeno količino tobačnega semena. Količina semena, ki ga morajo oddati, je predpisana po številu tobačnih rastlin. Iz tega tobačnega semena bodo v posebnih tvornicah pridelovali namizno olje, ker vsebuje 40% olja.

Okrajno načelstvo v Mladenovcu v Srbiji je najstrože prepovedalo na svojem področju kvartanje po javnih lokalih. Za prestopke so določene zelo stroge kazni.

Hrvatska je na zadnji seji svoje vlade sklenila, da napove vojno Združenim državam, ki so napadle velesile trojnega pakta in je bilo proglašeno vojno stanje med Japonsko in Združenimi državami ter Anglijo. Ob tej priložnosti so bile v Zagrebu velike manifestacije. Na zborovanju na trgu sv. Marka je govoril Poglavnik v hrvaščini, italijanščini in nemščini. Navzočni so bili tudi zastopniki tujih držav. Poglavnik je nagovoril tudi oddelek hrvatskih vojakov, namenjenih najprej v Italijo na vežbe, nato pa na sovjetsko bojišče. Spregovoril jim je nekaj vzpodbudnih besed. Slovesnost se je končala s parado hrvatskih, italijanskih in nemških vojaških oddelkov.

Predsednik bolgarske vlade Filov je pretekli teden ob priliki bivanja hrvatskega zunanjega ministra dr. Lorkovića v Sofiji priredil sprejem, ki so se ga udeležili tudi člani kraljeve civilne in vojaške hiše ter mnogi zastopniki vlade in oblasti. Predsednik Filov je imel govor, v katerem je poudarjal velik pomen prijatljskih, političnih in kulturnih vezi med Hrvatsko in Bolgarijo. Za njim je govoril zunanji minister Lorković, ki je poudaril, da se ima Bolgarija državam osi zahvaliti za zedinjenje s priključenimi pokrajinami, Hrvatska pa za svobodo.

Za povečanje proizvodnje sočivja in sadja je izdal nova določila nemški državni prehranjevalni urad. Od izbruha vojne se je namreč potrošnja sočivja v Nemčiji dvignila za vsakega posameznika od letnih 48 kil na 75 kil. Večja potrošnja se pa seveda mora kriti samo iz domače proizvodnje. Zato so zdaj ustanovili v Nemčiji posebne okrajne organizacije, ki bodo poskrbele, da se bo proizvodnja še povečala zlasti pa še izkoristila in bolj znatno pognojila, doslej še neobdelana zemlja. Ta organizacija bo tudi prirejala tekmovanja med pridelovalci.

Osebne vesti

Poročili so se:

V Ljubljani: inž Vlado Maček in gdč. Marica Pothornova; g. Andoljšek in gdč. Vida Burjeva.

V Postojni: g. Ivan Kodre, trgovec, in gdč. Anica Gorupova.

Bilo srečno!

Umrli so:

Smrt blage žene.

Na praznik Brezmadežne je umrla v Kanalu pri Gorici v starosti 86 let gospa Terezija Ravnik, roj. Faletič. Pokojnica je bila spoštovana in priljubljena po vsej okolici, kar je dokazala velika udeležba na njeni zadnji poti. Bila je vzorna mati in gospodinja, pa tudi za reveže je imela usmiljeno srce in odprte roke. Vsa dobra dela naj ji poplača Vsemogočni. Naj počiva v miru!

V Ljubljani: Anton Kmet, železniški zvaničnik v pok.; Franc Sadar, upokojeni hišnik Ljudske posojilnice; 75letni Anton Vilman, župnik v pok.; Vinko Vrankar, strokovni tajnik in član pokrajinskega namestitvenega odbora; Jožef Logar, železničar v pok.; Jelena Kaizeljeva; Jakob Jan, lesni trgovec; Terezija Hafnerjeva; Ivan Kemperle, uslužbenec Blasnikove tiskarne; Mirko Valter Jarc; 63letni Anton Turk, šolski upravitelj v pok. in posestnik.

V Črnomlju: Dragorad Kunc, višji sodni oficijal.

V Novem mestu: 61letni Ivan Adam, čevljarski mojster; Jože Kastelic, strojevodja.

Na Kozini pri Trstu: 85letna Alojzija Rapotčeva.

V Mariboru: 90letna Magdalena Robnikova, zasebnica; 80letna Katarina Kokolova, zasebnica; 34letni Josip Kekec, krojač; 70letna Elizabeta Novakova; 78letni Franc Voršič, postrešček in hišni posestnik; Marija Kos-Legatova.

Na Nabrežini pri Trstu: 75letni Anton Radović, industrialec.

V Dolenjem Logatcu: Ana Novakova.

V Trstu: 66letni Anton Ovsec; 58-letni Ivan Jenko; 70letni Josip Rudež; 21letni Aleksander Pobega.

V Ribnici: 90letna Elizabeta Brodnikova.

Naše sožalje!

Športni tednik

Nadaljevanje iz 5. stolpca

Goričani so igrali v Pulju in zmagali nad Grionom 1—0. Tržaški drugi klub, Ponziana, je igral doma in zmagal nad Pieris 2—0.

V prvem razredu bodo prihodnjo nedeljo na sporedu te tekme: Livorno—Modena, Ambrosiana—Napoli, Liguria—Juventus, Torino—Genova, Triestina—Roma, Venezia—Milano, Fiorentina—Atalanta.

*

Prvenstvo v Švici je to nedeljo dalo te rezultate: Biel—Lousanne 1—3, Cantonal—Young Boys 1—2, Young Fellows—Luzern 0—0, Nordstern—Grenchen 1—2, Servette—Chaux-de-Fonds 5—0, St. Gallen—Lugano 1—1.

Nemški pokal: Berlin—Spodnja Saška 2—1, Spodnje Porenje—Kurhessen 6—2.

*

Med redkimi mednarodnimi srečanji, ki jih sedanji čas še dovoljuje, naj zabeležimo: Hockey na ledu Švica—Nemčija 3—1 (1—0, 2—1, 0—0). Igrali so v Zürichu pred 15.000 gledalci. Bila je prelepa tekma, borba dveh dovršeno izvežbanih moštev, ki sta zadivili občinstvo s svojimi finesami. O. C.

ŠPORTNI TEDNIK

Še ena ponesrečena priprava za „veliko" turnejo. — Osmo kolo italijanskega nogometnega prvenstva. — Zunanji rezultati.

Prejšnja leta smo ob tem času dali nogometu slovo, vsaj v športnih rubrikah. V teh se je našel prostor samo še za vesti o pripravah in prvih nastopih v raznih panogah zimskega športa. Z nogometom so se bavili samo še tisti, ki jim drugače ni pomagati, in tisti, ki jim je to kazalo. V glavnem je masa nogometašev zamenjala nogometne čevlje z dilcami, obseg prireditev pa se je skrčil na najmanjšo mero. Čim je igrišča pokril sneg in se je na njih stvorila ledena skorja, smo se šli nogometa le, če je šlo za pike v ligi. Pa tudi teh velikih prireditev je bilo tako okoli božiča konec. In prav je bilo tako!

Letos smo v vsej naši nogometni mizeriji priča po malem že skoro komičnih nastopov. S krčevitim prizadevanjem bi se hotelo ustreči neki želji ali fermanu, pa ne gre in ne gre. Vrsti dosedanjih takih nastopov so v nedeljo dodali še enega — menda so ga krstili za Ljubljana-Jadran — in kaže, da bo stvar šla še naprej; nogometa na ledu bomo imeli letos do sitega in še več.

Ljubljana-Jadran so tej reči rekli, bila pa je vse kaj drugega in je končala z 2-2. Belo-zelenim je tokrat uspelo na pol, da jim ne bo treba knjižiti še enega poraza v svojo zbirko uspehov in neuspehov. Moštvi si je bilo treba malo od blizu pogledati, vredno je bilo! Niti niso nastopili belo-zeleni sami zase, niti niso Trnovčani postavili samo svojih na igrišče. Eni kot drugi so si nataknili malo pavjega perja, pobranega z vseh nogometnih igrišč, pa ni nič pomagalo: efekt je le bil zelo mizerna igra.

Sliši se najnovejša verzija, naj bi Slovenska nogometna zveza vzela reč v svoje roke in jo skušala povolino rešiti. Kakor da bi na vseh koncih in krajih zmrznjena S. N. Z. mogla imeti kaj več sreče, če v loncu ni prave vsebine, mu je bore malo pomagano s tem, da ga pokrijete z mrzlo in zarjavelo pokrovko!

*

Po osmem kolu tekmovanja je tržaški športni klub ostal v vodstvu. To so bili rezultati: Livorno-Fiorentina 3-1, Modena-Ambrosiana 1-1, Napoli-Lazio 1-1, Bologna-Liguria 2-2, Juventus-Torino 3-0, Genova-Triestina 0-0, Roma-Venezia 0-0, Milano-Atalanta 1-3.

Tržačanom je Genovi odščipljena točka bila dovolj, da so se ohranili še nadalje v vodstvu. Drago so plačali to točko: začetkom drugega polčasa so izgubili vodjo napada, ki najmanj mesec dni ne bo mogel igrati. Fiorentina, ki je z desetimi točkami spadala med kvartet v vodstvu, je v Livornu pustila svojo nedolžnost. Pred 13.000 gledalci je doživela svoj prvi letošnji poraz. Ostane neporaženo samo še beneško moštvo, ki se je vrnilo iz Rima z 0—0 in z eno točko.

Od osmih rezultatov je bilo pet neodločenih. Dve moštvi sta na svojem igrišču zmagali, med njima Juventus, ki je igrala z lokalnim rivalom. Za presenečenje dneva je poskrbela Atalanta s svojo gladko zmago nad Milanom v samem Milanu.

Bilo je precej gledalstva. V Livornu rekord; zelo privlačen je bil tudi torinski derby: 30.000. Venezia in Triestina sta tudi zelo vlekli: v Rimu 26.000, v Genovi 15.000. Milansko presenečenje si je ogledalo 18.000 ljudi. V prvem razredu je bilo na osmih tekmah okoli 125.000 gledalcev, povprečno 15.000. To so razmere, v katerih se da delati in dvigniti nogomet na današnjo italijansko stopnjo.

Še v drugem razredu so pogoji dokaj ugodni, saj znaša povprečno število gledalcev okoli 3500 — z ustrezajočimi utrži. Vicenza—Bari je n. pr. s 3600 gledalci vrgla 27.000 lir! Na drugorazrednih tekmah je bilo preko 30.000 gledalcev, v vseh treh razredih pa se jih je nabralo skoro 200.000.

Rečani so spet igrali doma in spet zgubili (Fiumana—Alessandria 1—2). Ostali so na predzadnjem mestu nad Lucchese, ki še nima pike. V vodstvu je še vedno Vicenza, ki ji sledi Fanfulla, obe z 12 točkami.

Nadaljevanje v 4. stolpcu spodaj

Vroča kri pri nežnem spolu

Tudi ženske so se dvobojevale

Lepotica, ki je svoji tekmici odstrelila uho. — Gospodična Leverierova je pozvala na dvoboj svojega zaročenca. — „Krotitelj žensk" vojvoda Richelieu

Nekega toplega junijskega večera leta 1721. se je v enem tistih nežnih paviljonov v Versaillskem parku, ki je o njih neki francoski zgodovinar zapisal, da bi bili še danes rdeči ko rak, če bi znali zardevati, odigral dramatičen in napet prizor, ki si ga lahko izmisli samo bujna pesniška fantazija.

Komaj je padel mrak, se je markiza de Nesleova, zredna lepotica, znana po vsej Franciji, vtihotapila iz gradu v park, kakor da bi hotela na sveži zrak. Z drobnimi koraki je hitela k enemu izmed paviljonov, ki stoje raztreseni po versaillskem parku, kakor nalašč za nežne in galantne ljubezenske sestanke.

Vstopila je skozi odprta okna paviljona vojvode de Richelieuja, kjer se je večkrat z njim sestajala. Visoki, razkošno okrašeni prostor je bil že skoraj v temi, toda vseeno je lahko razločila, da sedi na širokem divanu nekdo in da je ta nekdo ženska.

Markiza de Nesleova je presenečeno kriknila, ko je spoznala, kdo je skrivnostna obiskovalka, ki si je izbrala za cilj isti paviljon kakor ona sama. Bila je grofica de Polignacova, ki se je bila pred kratkim poročila, dvorna dama kakor ona sama.

»Najbrže bo pomota,« je dejala markiza, ko si je opomogla po prvem presenečenju.

»Dobro, da to uvidite,« je hladno odgovorila de Polignacova, ki ni kazala prav nobene volje, da bi vstala in odšla.

»Vendar ne mislim, da bi se bila jaz zmotila,« je popravila markiza, »zakaj domenjena sem v tem paviljonu.«

»O sebi lahko trdim isto.«

»Poglejte,« je zakričala markiza in segla z desnico v nedrje, kjer je hranila listič, ki ji ga je bil pisal vojvoda de Richelieu, »tukaj je podpis vojvode de Richelieujskega.«

Grofico pa to ni spravilo iz ravnovesja. Mirno je potegnila iz svojih nedrij prav takšno pisemce, napisano z isto pisavo in ga pomolila v odgovor svoji tekmici.

Markiza je bila tiho, toda samo za trenutek, Nato je hladno dejala: »Ne verjamem, da bi vojvoda želel kramljanje v troje, grofica.«

»Prav to menim jaz,« je odgovorila grofica Polignacova, »čas je, da greste. Vojvoda bo zdaj pa zdaj tu.«

»Nesramni postajate,« se je razburila markiza, »zahtevam spoštovanje!«

»Spoštovanje? Pred vašimi zrelimi leti?«

To je bilo preveč za ponosno markizo. Skočila je k svoji tekmici in ji pošteno prisolila okrog ušes. Frčale so umetne pričeske in ogrlice, trgali so se životki in pokali stezniki.

Tisti trenutek so se odprla vrata.

»Nikar tako, moji dami!« je zadonel s praga globok, moški glas.

To je bilo dovolj. Vojvodi de Richelieujskemu na francoskem dvoru ni nobena ženska ugovarjala. Tega človeka niso sodobniki zaman krstili ‚dompteur des femmes' — krotilec žensk.

Lepotici sta se zpustili in si razburjeni jeli popravljati obleko in lase.

»Poglejte.« je vzkliknila markiza in pomolila vojvodi listič papirja.

»Poglejte,« je prav tako ogorčeno vzkliknila grofica in storila isto.

»Prav zares, bila je pomota,« je salomosko razsodil vojvoda in prijel vsako pod eno roko. »Prosim vaju, da mi oprostita, ljubi moji dami.«

V resnici se je vojvoda zmotil, toda ne glede naslovov, temveč v dnevu svojega ljubezenskega koledarja. Ker je mel vojvoda tisti čas mnogo častilk, je imel posebni koledarček, kamor je zapisoval kraj in uro sestanka. Ni čudno, če se je večkrat zmotil...

»Med možmi,« je naposled vojvoda dejal, »bi bilo to kaj enostavno. Užaljena tekmeca se dvobojujeta in čast je oprana.«

»Tudi jaz bi se dvobojevala,« je odgovorila markiza, »toda bojim se, da gospa de Polignacova ni dovolj srčna za to.«

»Morala vas bom razočarati,« je odgovorila grofica, »v zabavo mi bo dvoboj z vami!«

Dva dni nato, nekega julijskega jutra leta 1721. se je dvoboj res vršil.

Nasprotnici sta se dobili v okolici mesta na nekem samotnem prostoru. Imeli sta tudi sekundantki, kakor pri pravem dvoboju. Sekundantki sta odmerili prostor, potem pa vsaki izmed dvobojevnic ponudili težak, še čisto nov samokres.

Prvi strel je imela grofica de Polignacova

Dvignila je težko orožje za njeno nežno roko in dolgo ciljala.

»Ne bodite tako razburjeni,« je porogljivo zaklicala markiza, videč da se njeni nasprotnici trese roka.

Tedaj je padel strel. Markiza je ostala nepoškodovana. Strel se je zaril v platano, ki je rasla v bližini.

Zdaj je bila vrsta na markizi. Ciljala je mirno.

Odgovor je bil lahen vzkrik. Vendar ni bila kriknila grofica, temveč njena sekundantka, videč, da curlja grofici kri po svileni obleki. Markiza je pogodila Polignacovo v glavo in ji na srečo samo odstrelila uhelj.

Tako se je končal dvoboj za enega tistih plemičev Francije, ki je sam v dvoboju ustrelil in zabodel sedemnajst svojih nasprotnikov in ki so se ga bali vsi zakonski možje...

Ta znameniti dvoboj v Versaillesu pa ni edini dvoboj žensk. Posebno Francozinje so se rade dvobojevale in niso zaostajale za svojimi možmi. Dvoboji so tako rekoč spadali k tistemu galantnemu času. Tako sta se januarja leta 1772. dvobojevali dve dvorni dami iz prav smešnega vzroka, ker sta se na neki plesni prireditvi sprli za stol. Dvobojevali sta se z meči in se obe zelo težko poškodovali.

Zgodovina dvobojev poroča celo o ženskah, ki se niso ustrašile, spoprijeti se tudi z močnejšim spolom. Že na turnirjih so se baje borile pod železnimi oklepi tudi ženske. Madame de St. Belmontova je pozvala na dvoboj nekega mornariškega častnika, ki je ležal v hiši njenega moža in jo razžalil. Da bi se častnik zanesljivo dvobojeval, je ponaredila podpis svojega moža in oblekla njegovo obleko. Ker je bila izvrstna mečevalka, se ji je posrečilo, da je svojemu nasprotniku izbila meč iz rok. Ko se ni mogel več braniti, je snela čepico in mu pokazala svoje kite.

»Upam, da se zdaj ne boste več igrali z ženskami,« mu je dejala.

Baje je francoska primadona Moussinova, velika pevka in ljubimka, v dvobojih zabodla tri svoje nekdanje ljubimce. Zanesljivo je pa, da je težko ranila svojega učitelja mečevanja in se pred zasledovanjem oblasti zatekla v Bruselj.

21. avgusta leta 1777. se je na pariških ulicah odigral dvoboj, kakršnega tudi na Francoskem dotlej niso poznali. Gospodična Leverierova, mlada in pogumna lepotica je bila zaročena z nekim kapitanom. Iz neznanega vzroka je pa mladenič razdrl zaroko. Leverierova je prisegla, da bo oprala svojo čast.

Ko se je nekoč peljala po ulici, je zagledala svojega nezvestega zaročenca. Nosila je zmerom dva nabita samokresa s seboj za primer, da ga bo srečala. Razburjena je skočila iz kočije, mu potisnila samokres v roko in dejala:

»Zdaj branite svoje življenje!«

Zadonela sta dva strela. Kaptan se je v čelo zadet zgrudil na tla.

V solzah se je mlado dekle sklanjalo nad ljubljenim možem, ki ga ni mogla več obuditi v življenje. Začudeno se je ogledovala, kako da je ostala živa. Šele nato je spoznala, da je bil njen tekmec tako viteški, da je streljal v zrak.

Drag zdravnik

Henrik IV., ki je bil od leta 1285. pa do leta 1287., dve leti in en dan, papež, je bil ves čas papeževanja bolan. Za svojega zdravnika si je izbral slavnega rimskega doktorja Pietra de Apona, ki je bil znan daleč naokrog po svoji pohlepnosti po denarju.

Zdravnik je zahteval od papeža, da mu je plačal za zdravljenje 400 zlatnikov na dan. Papež, ki mu je zaupal, je na tako visok honorar rad pristal. Plačeval je pa zdravniku tudi za tiste dni, ko ga ni bilo k njemu. Zdravnikova pohlepnost pa ni imela meja niti pri navadnih ljudeh, zakaj tudi od njih je zahteval za en sam obisk po 100 zlatnikov. In sto zlatnikov je bilo za tisto dobo že velika vsota denarja, ki je v marsikateri hiši predstavljala že doto za odraslo hčer.

Zakaj poševni stolp v Pizi ne pade?

Eden najzanimivejših naravnih pojavov je težnost. Kakor drugi naravni pojavi, je tudi težnost za nas nekaj samo po sebi razumljivega, nekaj, česar v vsakdanjem življenju ne moremo pogrešati. Če kakšnemu predmetu izpodmaknemo trdna tla, na katerem leži, kakor na primer mizo, predmet pade na tla. To se nam zdi samo po sebi razumljivo, a prav za prav temu ni tako.

Pogoj za gibanje je zmerom neka sila in če začne na primer svinčnik, ki ste ga izpustili iz roke, na lepem padati na tla, mora obstajati sila, ki to gibanje povzroči. Ta sila je zemeljska privlačnost, tudi težnost imenovana. V življenju jo neprestano opazujemo, vse naše gradbe, stroji, letala in tako dalje, so usmerjeni v to. Natanko poznamo učinek te sile, najnenavadnejše je pa, da njenega resničnega bistva prav za prav ne poznamo.

Una bella ballerina di Bali — Plesalka in lepotica z Balija.

Znano nam je, da se ne samo zemeljska krogla, temveč tudi sleherno telo, naj bo iz kakršne koli snovi že, giblje po zakonu težnosti. S pomočjo občutljivih instrumentov lahko izmerimo silo, s katero velika masa, na primer velika svinčena krogla, skuša privlačiti manjšo kroglo. Ta sila je podobna sili magneta, a je dosti šibkejša, zakaj magnetske sile nastopijo samo pri telesih iz železa in nekaterih drugih kovinah, medtem ko privlačnost mase povsod obstaja, ne glede na vrsto snovi, iz katere je predmet.

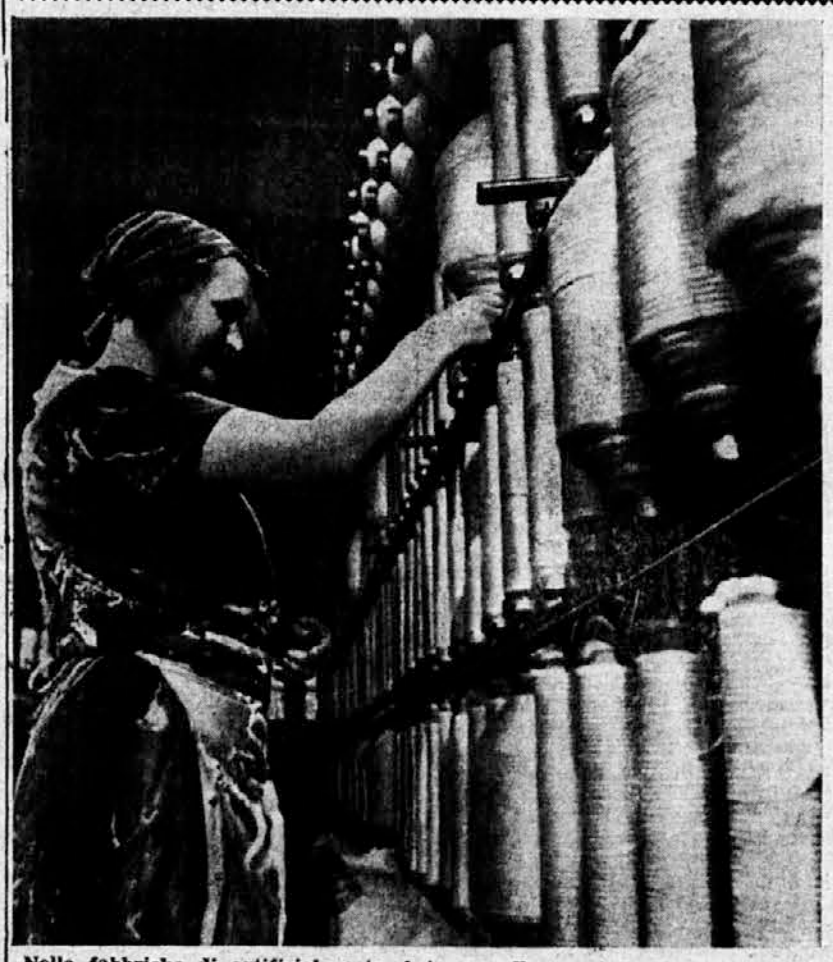

Nelle fabbriche di artificiale seto, intorno alle mastodontiche macchine complicate, le donne hanno sostituito gli uomini, in tempo di guerra. — V tovarni za umetno vlakno je pri še tako velikih in kompliciranih strojih zdaj v vojnem času ženska nadomestila moškega delavca.

Le figlie di autorevoli famiglie giapponesi divertono con le danze ed i canti i soldati, nei pressi del campo di battaglia. — Hčerke uglednih japonskih družin zabavajo s plesom in petjem vojake tik za bojiščem.

Zemeljska krogla je torej tako velika masa, da privlači vse predmete na zemlji. Z luno je pa stvar drugačna. Njena masa je toliko manjša od zemeljske, da bi človek, ki tehta na zemlji 80 kil, na luni tehtal komaj 13 kil. Vsekako je pa lunina privlačnost tako velika, da povzroča plimo in oseko na morju; tam, kjer je luna zemlji najbližja, morje tako privlači, da se dvigne proti njej, na drugi strani pa seveda upade.

Zemeljska privlačnost, torej tudi težnost, vlada zmerom in povsod. Nobenega sredstva ni, s katerim bi jo preprečili. Z drugimi silami ji lahko nasprotujemo v toliko, da na primer z dvigali in škripci predmete dvigamo v nasprotno stran, kakor jih privlači zemlja. Nemogoče je pa, težnost odstraniti. Če bi se to posrečilo, bi pomenilo poseg v naravne zakone, a to se ne bo posrečilo nobenemu smrtniku.

Zakaj torej poševni stolp v Pizi ne pade?

Podstava te slavne zgradbe se je v teku časa na eni strani pogreznila in stolp sumljivo postrani stoji. Kljub temu pa ni nevarnosti, da bi se stolp nagnil. Kako si to razlagamo? Vsako telo ima svoje težišče, v katerem si mislimo združeno vso težo telesa. Dokler je težišče dovolj podprto, telo ne pade. Pri poševnem stolpu v Pizi pada navpična črta od težišča, ki si ga mislimo nekje sredi stolpa, po sredi stolpa navzdol, a vpada še v notranjost podstave. Dokler se stolp ne bo toliko nagnil, da bi ta črta padla izven podstave, se stolp ne more podreti.

Kako je pa z letali in balonom, boste vprašali? Ali na primer balona zemlja ne privlači? Zdi se skoraj tako, zakaj balon se dviga od zemlje navzgor, namesto da bi padal proti njej. Ne, to je takole: Kakor kos lesa, ki ga vržete v vodo, splava na površje, ker je lažji od vode, ki jo izpodrine, zato se dvigne tudi balon, ker je lažji kakor množina zraka, ki ga izpodrine. Potem pa plava po zraku prav tako kakor podmornica pod vodo. Če se hoče dvigniti više, mora odvreči težo, podmornica torej izpusti vodo iz nalašč za to pripravljenih tankov. Če se hoče potopiti, spet zajame vode. Prav tako je pri balonu v zraku. Kljub temu zemlja balon privlači, a nasprotuje ji druga sila — vzgon.

Izobraženi ljudje so kratkovidni

Inteligentni izobraženi ljudje so v veliki večini kratkovidni. Ta kratkovidnost pa ni v nobeni zvezi s prevelikim učenjem in čitanjem.

Tako vsaj trdi švicarski vseučiliški profesor dr. Braun iz Curiha, ki je mnenja, da kratkovidni ljudje veliko rajši čitajo in se uče, kakor drugi, ki imajo dober vid.

Profesor je opazoval 3500 študentov in je ugotovil, da je med kratkovidnimi 45 dostotkov odličnjakov, 38 odstotkov dobrih in samo 16 odstotkov slabih študentov. Pri študentih z normalnim vidom je pa ugotovil, da je bilo samo 21,5 odstotka odličnjakov, 49 odstotkov dobrih in 29,5 odstotka slabih dijakov. Torej so kratkovidni študentje imeli zmerom boljše uspehe kakor študentje z normalnim vidom.

Vata je slab prevodnik toplote

Vata se že od nekdaj praktično izkorišča ne samo v zdravniške namene, ampak tudi v namene higienskega oblačenja. Vata je slab prevodnik toplote, zato jo prav lahko uporabljamo za podlogo plaščem. Plašči, podloženi z vato, so veliko toplejši od vseh drugih plaščev, ker je vata lahka in mehka in je med njenimi vlakni dovolj zraka, ki varuje toploto, ki jo oddaja telo.

Novo podloženi plašči in obleke z vato so tudi toplejši od starih, ker vata, ki je že nošena, je že zgrbančena, raztegnjena in nima med vlakni več toliko zraka, ki bi varoval telesno toploto pred zunanjim mrazom.

ŠIROM PO SVETU

Vojaški poveljnik Pariza general Schaumburg je izdal razglas, po katerem morajo biti odslej vse restavracije, kavarne in vsi javni lokali zaprti že ob petih popoldne. Od sestih zvečer pa do petih zjutraj v vsem Parizu in njegovi okolici ne sme nihče na cesto. V tem času vlada tudi popolna zatemnitev. Na vsako osebo, ki b. v tem času prišla na cesto, bodo straže streljale. To strogo odredbo je izdal vojaški poveljnik zaradi napada na nekega nemškega častnika 6. t. m.

Velika železniška nesreča se je pripetila v Normandiji na Francoskem. Na postaji Seteville sta trčila dva vlaka. Dvanajst oseb je težko ranjenih.

Bolgarski minister za trgovino je izdal nalog, po katerem bodo dnevni obrok kruha za bolgarsko prebivalstvo zmanjšali za 100 gramov.

Zdravniki so ugotovili, da je največ kratkovidnih ljudi na Japonskem. Tam jih je namreč kar okrog 20 milijonov.

Nakaznice za jajca so uvedli v Švici. Vsaka oseba bo odslej dobila na mesec tri jajca. Švicarske oblasti so prav tako zmanjšale potrošnjo premoga in električnega toka. Prepovedale so kurjenje in kuhanje na elektriko.

V španski provinci Meridi so se pojavile cele črede sestradanih volkov. Zadnji čas je namreč v španskih planinah zapadlo mnogo snega, zato volkovi ne dobe hrane. Zdaj so kmetje iz ogroženega predela organizirali skupino lovcev, ki bo volkove prepodila.

V budimpeštanski kemični tvornici je iz neznanega vzroka nastala eksplozija in je del tovarne zletel v zrak. Več delavcev je bilo ubitih.

Iz Stockholma poročajo, da že več dni divjajo na Laponskem silni snežni zameti. Nekatere vasi so odrezane od sveta, ker je ves promet prekinjen. Temperatura je že padla na 48 stopinj pod ničlo.

Zaradi eksplozije se je potopil neki parnik v carigrajski luki. Parnik je bil natovorjen z bencinom in petrolejem. Več mornarjev je našlo smrt v morju.

11 Francozov iz okolice Bresta so nemške oblasti obsodile na smrt, ker so izvršili več nasilstev nad nemškimi vojaki.

Milanski nadškof kardinal je obvestil svoje vernike, da bo letos po cerkvah polnočnica že popoldan, na dan pred praznikom. Tako bodo verniki še do večera lahko spet doma.

VESELI TEATER

Premiera božičnega programa

v soboto 20. dec. ob 18·30

V nedeljo tri predstave ob 14.30, 16.30, 18.30

Na sporedu:

akrobatika, spevoigra, kupleti itd.

Obisk sredi noči

NAPISAL T. SICKENS

Imenovala se je Marijana in stanovala je v dvosobnem stanovanju. Svojo ljubko glavo je nosila ponosno. Njen nos je bil kratek in raven, čelo so ji pa obkrožali bakreno rdeči lasje. Namesto zelenih oči, ki bi jih človek pri njej pričakoval, je pa imela sinje. Njeno majhno samsko stanovanje je bilo udobno opremljeno in popolnoma podobno vsem drugim stanovanjem v tisti hiši.

Šele danes se je Marijana vselila v svoje dvosobno stanovanje. Veselo je tekala z ene sobe v drugo in požvižgovala predse. Pregledala je kuhinjsko pripravo, ki je prav za prav nadomestovala kuhinjo in prestavila v predsobi nekaj malenkosti. Spalnica je bila svetla in mrzla. Prejšnji stanovalec je pozabil v nočni omarici zavitek cigaret, Marijana jih je povohala in ugotovila, da so dobre.

Zadovoljno se je zavrtela na peti in srečno vzdihnila. Njeno stanovanje je bilo tipično samsko, prav takšno, kakršno si je zmerom želela. V njem je imela mir in je bila čisto sama zase. Nič več je niso motili sosednji stanovalci, kakor v penzionu, kjer je doslej stanovala. Marijana je bila vse preljubka, da bi ji sosedje dali mir. Vse njeno življenje je bilo polno moških, ki so ji hoteli ustvariti udobje in prav tega ni hotela. Hotela je delati kakor vse druge, udobno življenje je sovražila. Zoprno ji je bilo poslušati, kako lepe blesteče lase ima in kako krasne dolge trepalnice.

Ko je Marijana še pospravljala svoje novo stanovanje, je vstopila gospa Bommlova. Marijana namreč svojih vrat nikdar ni zaklepala, ker bi se to prav nič ne podalo k njenemu neustrašenemu značaju.

Gospa Bommlova je bila oskrbnikova žena Ko je vstopila, so ji čez roko viseli sveži robci. Kar sijala je zadovoljstva in v četrt ure je Marijana že poznala vse lastnosti hišnih stanovalcev. Ko je pa Marijana povedala, da je njen prednik v stanovanju pozabil cigarete, se je gospe Bommlovi šele razvezal jezik Morala je sesti od same vneme.

Takoj nato je izvedela, da je bil prejšnji najemnik njenega stanovanja gospod, in da se je zmerom vljudno odkril, kadar je srečal gospo Bommlovo na stopnicah. Ljudje so vedeli sicer o njem mnogo povedati, ker je večkrat pozno ponoči prihajal domov. Vendar se oskrbnici to ni zdelo čudno, saj je bil umetnik. Gospa Bommlova je povedala celo, da piše knjige. Marijana je poslušala in izvedela, da je gospod svoje stanovanje zamenjal z nekim drugim v isti hiši. Pravi, da je tam mirneje. Zdaj je za nekaj dni odpotoval, medtem se je pa Marijana vselila. Vso selitev je prepustil gospe Bommlovi, ki ji čisto zaupa.

Ko je naposled oskrbnikova žena odšla, je bila Marijana že trudna njenega pripovedovanja. Slekla se je in šla v posteljo. Vendar ni mogla zaspati. Dopovedovala si je, da jo moti novo okolje. Naposled, ko le ni mogla zaspati, je odšla v kopalnico in izpila kozarec vode, da bi se osvežila.

Ko je spet stopila v spalnico, je prestrašeno stopila korak nazaj. Na njeni postelji je sedel neznan moški v promenadni obleki, klobuk na glavi mu je pa stal nekoliko postrani. Pravkar je sezuval čevlje. Ko je zagledal Marijano, je prenehal. Marijana se je hitro znašla, pogledala ga je in ugotovila, da je mlad, nekoliko resnega obraza, vendar izredno porogljivega izraza. Marijana se je dobro zavedala, da to prav nič ne spremeni mučnega položaja. Dvignila je obrvi in strogo vprašala:

»Kako ste pa vi prišli v moje stanovanje?«

»Saj ni vaše stanovanje,« je veselo dejal neznanec. »Saj sploh ne vem, kje stanujete. Morda...«

»Kaj si pa dovolite,« mu je skočila v besedo in se komaj zdržala smeha.

»Bodite prepričani, da je to moje stanovanje,« je spet resno dejala. »Najbrž se sploh ne zavedate, da s svojim nenajavljenim obiskom žalite slabotno žensko.«

‚Vlomilec' je dvignil roko: »Ali veste kdo sem?«

»Saj najbrže sami tega več ne veste,« je odgovorila Marijana smeje.

Nenadno je neznanec sproščeno dejal: »Jaz sem Pavel Deuber. Zdaj bi pa rad spal.« Ko je to povedal, je začel sezuvati drugi čevelj

Marijana ga je debelo pogledala, potem se je pa na glas zasmejala. Ta neznanec, ki se na njeni postelji sezuva čevlje, je vendar pisatelj, prejšnji najemnik njenega stanovanja.

Krepko je prijela nočnega obiskovalca za ramo in dejala: »Skušajte me razumeti. To stanovanje sem šele danes najela. Vem, da ste prej vi v njem stanovali, zdaj ste se pa preselili za nadstropje više.«

Pogledal jo je, kakor da bi jo sploh šele zdaj zagledal. Nagajiv smehljaj mu je zaigral na obrazu, potem jo je vprašal: »Ali ste vi tista dama, ki hoče delati? Nikar ne lažite,« je še pristavil, »gospa Bommlova mi je vse povedala.«

Marijana se je nasmehnila: »Priznam,« je obotavljaje se dejala.

Mladi mož jo je zamišljeno ogledoval.

»Poslušajte,« je dejal, »ali se vam zdim neznosen?«

Marijana je odkimala.

»Ali bi hoteli biti moja tajnica? Urejali bi moje zapiske in pisali na stroj?«

Marijana je kar odrevenela od začudenja. Šla je nekoliko bliže k njemu in ga čisto od blizu pogledala.

»Ali vidite kaj v mojih očeh,« je dejala.

»Ne, kaj mislite s tem? Ali vam je kaj padlo v oči?« je začudeno dejal.

»Kako se vam pa zde moji lasje,« je spet vprašala.

Precej dolgo jo je gledal.

»Nekoliko rdeči so, ali ne? Vendar pravijo, da to mine, kadar postane človek starejši,« je tolažeče dejal.

Marijana si je oddahnila. Ponudila mu je roko. »Dobro,« je dejala. »Sprejmem vašo ponudbo.«

Zgodovina piše...

Tragične ljubezenske zgodbe kraljic

Politični zakoni v blagor države in naroda

Tudi kraljice so samo ženske, ki ljubijo skrivnosti. Njihove srčne skrivnosti ostanejo največkrat prikrite njihovi okolici, ker si silno prizadevajo, da ne bi prišle na dan. Tragika je v tem, da po navadi ravno kraljicam ni bilo mogoče izbirati zakonskih mož po svojem srcu, temveč so se morale poročiti s tistim, ki je politično ustrezal dobrobitju njihove države in ljudstva. Po večini so se te ženske slepo pokorile, bodisi zaradi prirojenega izpolnjevanja dolžnosti, bodisi zato, ker niso imele toliko moči, da bi se postavile po robu. Zato so ravno ljubezenske zgodbe kraljic najpretresljivejši in najnapetejši romani, kar jih je kdaj pisalo življenje. V novejšem času so postale priljubljena snov za filme.

Ljubezenska zgodba angleške »deviške kraljice« Elizabete (1533.—1603.) je do današnjega dne ostala priljubljena snov romanopiscev. Vendar nihče izmed zgodovinarjev še ni odgovoril na vprašanje, zakaj je Elizabeta trdovratno odbijala vse snubitve. Kljub svojemu trdemu, celo nekoliko moškemu značaju, ni mogla živeti brez ljubezni. Zgodovinsko je dokazano, da je v svojem življenju nagradila z ljubeznijo grofa Essexa in pozneje grofa Leicestra. Vendar nikdar ni bila v ljubezni slepa in je zmerom gledala na dobrobit države. Ko je na primer postal grof Essex tako močan, da je resno ogražal njen prestol, je sama podpisala njegovo smrtno obsodbo.

Francosko kraljico Marijo Medičejsko (1573.—1642.) je njena mati Katarina Medičejska še kot mlado deklico poročila s Henrikom Navarskim. Ves dvor je tedaj vedel za Marijino trpljenje. Bila je zaljubljena v Henrika Guiseja in se je z vsemi močmi upirala zakonu s Henrikom Navaro. Pozneje je bil Marijin zakon zelo nesrečen. Mož je takoj začel hoditi za drugimi ženskami, Marija je pa skušala pozabiti svojo nesrečo v raznih ljubezenskih dogodivščinah in ni bila izbirčna pri izbiri svojih ljubimcev. Še ko je bila stara šestdeset let, je imela ljubimce.

Znana je tudi usoda lepe škotske kraljice Marije Stuartove (1542.—1587.), ki je iskala zavetja pri angleški kraljici Elizabeti. Marija Stuartova je bila najprej poročena s francoskim prestolonaslednikom, poznejšim kraljem Francem II. Po njegovi smrti se je vrnila v svojo domovino na Škotsko in se poročila s Henrikom Darnleyem. Ker jo je drugi mož razočaral, se je hotela poročiti s škotskim plemičem Bothwellom. Ko je bil njen drugi mož umorjen, so umora obdolžili Bothwella, seveda pa tudi Marijo. Nesrečna kraljica je zbežala na Angleško, kjer jo je pa čakala ječa in naposled tudi smrt.

Manj je znana ljubezenska idila najlepše francoske kraljice Marije Antoinette (1755.—1793.), hčere Marije Terezije. Lepo Marijo Antoinetto je mati iz političnih razlogov poročila s francoskim prestolonaslednikom, poznejšim Ludvikom XVI., ki niti najmanj ni uresničil njenih mladostnih sanj. Ko je bila Marija Antoinetta še dekletce, so jo vzgajali skupaj s švedskim grofom Axel-Fersenom. Med njima je vzklila mladostna ljubezen, ki se je morala pozneje popolnoma umakniti političnim namenom. Šele po poroki je Marija spet srečala švedskega grofa na francoskem dvoru in našla izpolnitev svojih sanj. Zgodovinsko je dokazano, da je grof tvegal svoje življenje, da bi Marijo Antoinetto rešil giljotine, vendar se mu kljub vsem naporom to ni posrečilo.

Najzanimivejša ženska v Napoleonovih časih je bila Napoleonova pastorka Hortenzija, holandska kraljica (1783.—1837.). Napoleon jo je poročil s svojim bratom Ludvikom Bonapartejem. Tudi njen zakon ni bil srečen. Hortenzija je svojega moža varala z njegovim pribočnikom. Rodila mu je sina, poznejšega vojvodo Mornyja, ki dolgo ni izvedel, kdo je njegova mati. Hortenzijina ljubezen je morala veljati samo njenemu legalnemu sinu Ludoviku Napoleonu, poznejšemu francoskemu kralju Napoleonu III.

Prve krušne nakaznice

Čeprav ljudje kruh jedo, že dokar svet stoji, vendar do francoske revolucije še niso poznali krušnih nakaznic. Večkrat je dotlej nastopila lakota, vendar si nakaznic niso omislili.

Prve krušne nakaznice so uvedli šele leta 1793., ko je vladala v Franciji velika lakota. Tedaj so ljudje dobili samo eno vrsto kruha in še to — na nakaznico.

Če je slikar užaljen

Hans Holbein, nemški slikar (1460. do 1524) je kot začetnik iskal dela pri velikih slikarjih. Prišel je tudi v Bazel in tam prosil nekega umetnika za zaposlitev. Slikarju se pa mladi mož ni zdel nič kaj zmožen in ga je zapodil, ne da bi mu dal dela. Holbein, ki se je zavedal svojega znanja, je bil zaradi umetnikovega vedenja užaljen in se mu je sklenil maščevati. Nekoč ko ga ni bilo v ateljeju, se je splazil v njegovo sobo in naslikal na neko umetniško izdelano glavo, muho. Potem je odšel.

Ko se je umetnik čez nekaj časa vrnil domov in hotel sliko izdelati, je zamahnil z roko, da bi odpodil muho, ki je trdovratno sedela na sliki. Šele po večkratnem zamahu je spoznal, da muha ni živa, temveč naslikana. Takoj se je zavedal, da je moral biti mladi slikar, ki ga je odpodil, velik duh in ga pričel po vsem mestu iskati. Vendar je bil tedaj Holbein že daleč.

Masten grižljaj je boljši kakor svila

V Južni Ameriki v velikih množinah žive neke vrste divji metulji, podobni svilopreljkam. Kokoni teh metuljev vsebujejo iste snovi kakor svilopreljke, tako da iz njih prav tako lahko tko svilo.

Indijanci so pa očitno večji prijatelji dobrega grižljaja kakor pa lepih oblek, zakaj le malokatera indijanska plemena si iz teh svilopreljk tko svilo. Večina namreč v velikih množinah zbira kokone, ki veljajo za največjo slaščico.

Sveči odločita

V posameznih predelih Indije imajo posebne svojevrstne zakone o ločitvi zakona. Poseben primer je v tem primeru določiti, kdo izmed zakoncev naj ostane v zakonskem stanovanju in obdrži pohištvo, kdo pa mora oditi stran. Ker je to vprašanje res kočljivo, si Indijci pomagajo na prav čuden in prav nič pravičen način.

Oba zakonca prižgeta hkrati dve enako veliki sveči. Potem počakata katera izmed njiju bo prva pogorela. Tistemu, katerega sveča najdalj gori, sodniki prisodijo pravico ostati v starem stanovanju in obdržati tudi pohištvo. Oni, ki pa ni imel pri sveči toliko sreče, kakor njegov drug, mora pa od hiše.

Sedem delavnikov na leto?

Nekega dne je stopil neki namešč nec k svojemu šefu in ga prosil za povišanje plače. »Še na misel mi ne pride,« mu je odgovoril šef. »Za to plačo še tako vse premalo delate. — Poslušajte:

Leto ima 365 dni. Osem ur na dan spite. Te ure znesejo v enem letu natančno 122 dni. Če te dneve odštejemo od 365 dni, ostane samo še 243 delovnih dni v letu. Osem ur na dan ste prosti. Če to odštejete, ostane samo še 121 delovnikov. Eno uro na dan porabite za kosilo. To znese na leto okroglo 15 dni. Torej ostane še 106 dni. Ob nedeljah ne delate. Torej morate odšteti nadaljnjih 52 dni, tako da ostane samo še 54 dni. Vsako soboto popoldne ste prosti, torej moramo spet odšteti 26 dni, ostane samo še 28 delavnikov. Če od tega odštejete dva tedna počitnic in en teden bolezenskega dopusta pa ostane reci in piši sedem delavnikov. Poleg tega niti raznih praznikov nisem odštel.

»Zdaj upam, da uvidite, da niste upravičeni zahtevati višje plače,« je končal delodajalec. »Narobe, še vi ste mi dolžni!«

375 kil težka gorila

Na vsem svetu živi v ujetništvu samo petnajst goril. Izmed vseh teh goril je pa največja in najtežja gorila z imenom »Mbongo«, ki tehta nič manj ko 375 kil. Živi v kalifornijskem živalskem vrtu v San Diegu.

Zanimivo je, da v vsej Aziji nimajo niti ene gorile v ujetništvu. Samo v Tokiu imajo kot edinstven eksemplar nagačeno gorilo, ki so jo od nekje pripeljali že ubito.

Vrednost poljuba

V Bayonnu, zahodno francoskem pristanišču, kjer so izdelovali prve bajonete in je orožje po tem mestu dobilo svoje ime, so imeli do leta 1740. kaj čuden zakon, tako imenovan »zakon o poljubih«.

Če je umrl zakrknjen samec in je neko dekle lahko dokazalo, da ga je pred smrtjo poljubilo, je podedovalo po njem vse premoženje. Zdi se torej, da so bili samci najbrže pred smrtjo deležnih velikih nežnosti.

Kakteje, bogovi Actekev

Razne vrste kaktej uživajo v Mehiki še danes veliko spoštovanje ljudstva. Pred nekaj stoletji so jih pa sploh po božje častili. Acteki, prebivalci goratih predelov Mehike so na primer imeli neko posebno vrsto kakteje za božjo rastlino, ki jo nihče ni smel odtrgati. Danes je nekdanje oboževanje teh kaktej ostalo samo še simbolično V mehiškem grbu sedi na kakteji velik orel, v kljunu drži pa dolgo kačo.

V nekem drugem grbu te dežele spet vidimo simbolično upodobljeno staro šego teh narodov. Na njem vidimo kaktejo, čez njo pa položenega moža, ki krvavi po vsem telesu. Včasih so Acteki svojim bogovom prinašali v dar žrtve, ki so jih prej umorili na svetih kaktejinih bodicah.

Krave bodo molzli z električno pripravo

Zaradi pomanjkanja hlevskih delavcev so v Nemčiji posvetili pripravi za električno molzenje krav veliko pozornost. Priprava sama je znana že več let, vendar jo doslej v Nemčiji niso uporabljali.

Zdaj bodo s to pripravo, ki so jo v zadnjem času modernizirali, uredili pomanjkanje delovnih moči in dosegli, da v industriji z mlekom ne bo zastoja.

Kdo se najbolj boji vode?

V najjužnejšem predelu Južne Amerike živi posebno pleme Indijancev, ki se nelzrečeno boji vode. Ti ljudje se še nikdar niso kopali v morju, da bi pa imeli svoje čolne ali ladje, o tem niti govora ni. Človek bi mislil, da jim morda vera prepoveduje in narekuje ta čuden strah pred vodo. Vendar to ne drži. Indijanci iz lastne volje in pameti ne upajo v vodo, ker mislijo, da bi v njej takoj utonili.

Zakaj oženjeni moški hitreje napredujejo

Po neki ameriški statistiki je dokazano, da oženjeni moški v svojih službah hitreje napredujejo kakor samski, in sicer za 63%. To statistiko je napravil neki profesor.

Neki newyorški list je k tej statistiki tole pripomnil:

»Praktična izkušnja vsekako potrjuje pravilnost te statistike, zakaj za primero si predstavljajmo le, kako hitreje teče miš, če jo mačka preganja.«

Imel je srečo

Znani zdravnik in učenjak Virhov je izpraševal nekega kandidata:

»Vaš pacient ima srčne krče. Kaj bi mu v takšnem primeru zapisali?«

»Digitalis, gospod profesor.«

»Lepo. Koliko?«

»Vsak dan eno kavno žlico!«

»Če bi pacient ozdravil, komu mora biti hvaležen za to srečo?«

»Zdravilom in izkušenosti zdravnika, gospod profesor.«

»Motite se, mladi mož! V tem primeru samo okoliščini, da ni prišel vam v roke...«

Maščevanje

Na neko newyorško slikarsko razstavo je prišla že starejša, hudo našminkana dama. Očitno je bila tudi nekoliko kratkovidna.

»Ah,« je ugotovila, »to je torej ena tistih modernih neokusnih barvnih packarij!«

»Ne, spoštovana dama,« jo je vljudno poučil prodajalec, »to je zrcalo.«

Po trudapolnem delu — zabava in razvedrilo v »Družinskem tedniku«!

Zrcalo naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Ti nesrečni albumi

Ne vem, ali imam jaz tako sreča, da me povsodi nadlegujejo z albumi, ali se tudi vam isto dogaja.

Kamor koli pridem ali k prijatelju ali sorodniku ali sosedu in se pogovor le malo razvije, že čujem tiste besede, katerih se tako zelo bojim: »Saj res, saj vam lahko pokažem album.« In že leži kljub mojemu zahvaljevanju ali zagotavljanju, da sem ga že videl, težak album pred menoj.

In seve, album se začne na prvi strani in se konča na zadnji. Pri tem pa glej in se zanimaj, ko ti dobrohotni gostitelj ves navdušen podrobno opisuje vse tiste osebe, žive in mrtve, katerih ne samo, da nisi nikoli videl, vse tiste prizore in izlete, pri katerih, ne samo da nisi bil, temveč sploh ne najdeš znanega obraza. Pač! »Ali me najdete, kje sem jaz?«, se vedno iznova ponavlja iste velezanimivo vprašanje.

Nikar ne mislite, da sem sovražnik albumov. Nikakor ne! Tudi jaz imam krasen album. In kako rad ga vzamem v roke, kadar se mi zahoče lepih spominov.

Toda meni je moj album tako drag, da ga ne dam zlahka komu v roke. Presvet mi je, da bi pustil, da bi se kdo dolgočasil s tem zakladom mojih najlepših spominov.

A. C.

Oj, ta naša mladina!

Nihče se ne more pritoževati nad bridko resnico, da je večina današnje mladine razposajena, nekatera še celo pokvarjena. Nihče se pa tudi ne zaveda, da so temu v precejšni meri krivi tudi starši sami. Vsak očka hoče vzgojiti svojega sinka, da bo najboljši, najbrihtnejši, zato ravna z njim strogo, prestrogo. Venomer ga sili h knjigam in mu ne da niti toliko prostosti, da bi se razvedril po svoje vsaj toliko, kolikor že narava sama terja. Zato ni čudno, če takšen otrok znori zunaj, ko je sam med svojimi sovrstniki in le prav malokdaj ve, kaj je prav in kaj ni prav.

To domnevo mi je potrdil tudi tale dogodek:

Ko sem pred dnevi šel proti domu, srečam gručo fantičev, ki so se prerekali in pehali med seboj in to prav resno. Nenadoma je pa eden izmed njih po nesreči padel, da je bil ves blaten. Prav v tem trenutku sem prišel mimo in mu dejal, da bi bilo bolje, če bi se doma prekucaval po dvorišču, kjer ni blata.

»Ko se pa ne smem! Saj me očka nikamor ne pusti!« mi odvrne mali.

»A, tako, zakaj pa ne?« sem ga vprašal.

»Ker se moram zmerom učiti. Če pa nimam nič učenja, moram pa kaj čitati,« mi odgovori in zdrvi za ostalimi tovariši, ki se še zmerom dobrovoljni pretepajo.

Zdaj bodo pa nekateri razumeli tisto razposajenost in pokvarjenost mladine, o kateri toliko pišemo. Razumljivo je, da mladina gori veselja in razposajenosti in mora nekje na dan, če ne doma, pa na cesti ali pa v šoli. In tega ji ne smemo tako zelo zameriti.

S. V.

Odpri roke, odpri srce!

Ko sem pred nedavnim hodil po ulicah, bilo je ravno pred miklavževanjem, sem opazoval ljudi, ki so se ustavljali pred izložbami in ogledovali razstavljeno blago. Slišal sem mnogo različnih opazk, dobrih in slabih.

Pred neko izložbo, polno pisanih punčk in igrač, je stalo tudi vse premrlo majhno dekletce, ki je s poželjivimi očmi iskalo tisto, kar si je njeno srce tako zelo želelo. Poleg nje je stal nekoliko večji bratec in pomagal sestrici pri izbiranju. Ko sta končno le izbrala, ona majhno, poceni punčko in fantiček avtomobil, sta se spogledala, saj sta prav dobro vedela, da jima nima kdo tega kupiti, ko njihova mama le toliko zasluži, da jima lahko kupi samo najnujnejše.

Ko sem tako opazoval otroka, sem se spomnil, da je na svetu še veliko takšnih ljudi, ki nimajo nikogar, da bi jim uslišal še tako majhno željo. Zazeblo me je pri srcu, prijel otroka za roki in ju peljal v trgovino, kjer sta si lahko izbrala po mili volji darilce za Miklavža. Ne morem vam popisati veselja, ki sem ga naredil tema dvema malima zemljanoma in to je bilo zame največje darilo, ki sem si ga mogel želeti.

A. Z.

VZGOJA SADIK POVRTNINE IN CVETLIC

NAPISAL JOSIP ŠTREKELJ

Pridelek vseh kulturnih rastlin je, razen mnogih drugih okoliščin, odvisen od dobrega semena. Važno je to posebno za bodoče leto, ker bo najbrže težko dobiti seme, ki ustreza našim zahtevam. Zato bodi naša skrb, če nimamo zaloge, da si čimprej priskrbimo, bodisi pri trgovcih ali pri zasebnikih zanesljive vrste zlasti od povrtnine, ki so preizkušene in ustrežajo našim zahtevam.

Razen vrste, je važna tudi zadeva kaljivosti, zakaj seme je kaljivo le gotovo dobo, ki je pa pri posameznih vrstah različna. Če ne poznamo starosti semena, moramo njegovo kaljivost preizkusiti, da ne bomo trpeli škode vsled manjkajočega pridelka. Kaljivost pa ni odvisna samo od starosti semena, ampak tudi od prostora kjer ga hranimo.

V vlažnem prostoru uniči kaljivost plesen; v pretoplem prostoru se preveč izsuši; nedozorjeno seme pa izgubi kaljivost pred dozorjenim. Da ne bosta torej naše delo in setev brezuspešna, imamo tekom zime dovolj časa in prilike, da seme preizkusimo. Razne so priprave za to opravilo, pa za malega vrtnarja zadostuje plitev krožnik. V kos mokrega pivnega papirja položimo 10, 50 ali 100 zrnc semena, ga na polovico upognemo ter položimo v krožnik tako, da je seme v papirju na robu krožnika, ostali del papirja pa na dnu. V krožnik nalijemo toliko vode, da je del papirja v vodi, ne pa seme, ker bi zgnilo. Vsled kapilarnosti dovaja papir toliko vlage semenu, kolikor jo za kalitev potrebuje. Tako pripravljeno posodo, z enim ali z več vzorci semena, postavimo na toplo n. pr. nad štedilnik in po potrebi dolivamo mlačno, da nadomestimo izpuhtelo vodo. Najugodnejša toplina za kaljivost je 20 do 25° C, ki je pa ponoči lahko nižja. Po klicah na semenu spoznamo koliko ga je izkalilo in po številu teh izračunimo koliko odstotkov semena je kaljivega. Na podlagi tega usmerimo gotovost setve, pa naj bo na prostem, v topli gredi, v zabojčku ali v lončku.

Tople grede, zabojčkov ali lončkov se namreč poslužujemo za rane setve v svrho vzgoje sadik. Lastniku malega vrta, ki potrebuje omejeno število zelenjadnih in cvetličnih sadik, se ne izplača naprava tople grede in nabava svežega konjskega gnoja, ki je potreben za proizvajanje toplote.

Vzgoja sadik v topli gredi zahteva tudi stalno pozornost zaradi zračenja, zapiranja in odevanja oken. Brez stalne pažnje se, vsled previsoke topline, rastline pretegnejo in popadejo, če je prenizka toplina pa se prehladejo ali celo prezebejo. Zato prepustimo tople grede večjim vrtnarjem, katerim je vrtnarstvo edino opravilo. Na trgu kupovati sadike pa tudi ne kaže, razen pri poznanem in zanesljivem vrtnarju, ki nam jamči za vrsto.

Če smo pa izsledili kako dobro vrsto povrtnine ali cvetlic na svojem ali sosedovem vrtu, je priporočljivo, da od take pridobimo seme, bodisi, da ga sami pridelamo, ali pa kupimo pri trgovcu ter doma posejemo proti koncu februarja in v začetku marca. V ta namen se poslužimo cvetličnih lončkov ali zabojčkov v taki velikosti, da lahko prosto stoje med šipami na oknu. V te vložimo približno do dve tretjini dobre humozne zemlje, ki ji primešamo nekoliko rečnega peska. To zemljo z deščico nekoliko potlačimo in posejemo (pa ne pregosto) seme. Z enako zemljo to pokrijemo do trikrat toliko kolikor je seme debelo in zopet potlačimo z deščico, da ni praznin ob semenu, ker bi sicer strohnelo. Te posode postavimo na toplo, primerno zalijemo z mlačno vodo in dobro je, če jih še pokrijemo s kosom šipe. Na toplem, okoli 20 do 25° C po potrebi zalivamo z mlačno vodo, pa le toliko da je zemlja zmerno mokra, ne pa blatna. Če se naberejo rosne kapljice na šipah vrhu posod, jih obrišemo, da ne kapljajo na setev. Čim setev izkali, odstranimo šipe, prenesemo posode na notranjo stran oken, da zadobe pod vplivom sončnih žarkov zelenilo in da se utrde. Ob sončnih žarkih in zadovoljivi toploti pa postavimo posode med šipe, zvečer, pred sončnim zahodom, jih pa prenesemo v notranjo stran prostora, da obvarujemo setev pred ponočnim mrazom in prehladom.

Dalje prihodnjič

Ti meni, jaz tebi!

»Kako naj darujemo, ko je vse na točke?« se ta ali ona s skrbjo vprašuje. Nič skrbi, ljuba moja, za lepo in ljubo božično darilo ne potrebujemo točk, samo dobre volje, ljubezni in okusa. V vsakem letošnjem božičenem darilu naj bo odsev in drobec tistega razkošja, ki si ga vse leto želimo, pa nikoli ne utegnemo in ne moremo privoščiti. Darujmo z ljubeznijo in željo, razveseliti človeško srce.

Vsakdo ima rad orehe, samo nič mu ne prija, da bi jih trl z golo roko (upajmo, da jih nihče med našimi bralci ne tre z zobmi!). Kaj je prijetnejšega od lepe lesene sklede za trenje orehov s podstavkom in posebnim, ličnim kladivcem? To darilo ni drago, je trajno in lepo.

Rokavice niso na točke, v današnjih časih je pa lepa športna rokavica z usnjeno dlanjo in pletenim vrhnjim delom drobec prijetnega razkošja v ženski in moški garderobi. Od načina in oblike darovanja je odvisno, kakšen vtis bo na obdarovalca naredilo to praktično darilo.

Ko sem bila zadnjič v cvetličarni, sem videla, da naroča nekaj gospa prav nedavaden šopek. V sredi raznobarvnih jesenskih vrtnih cvetlic je kraljevalo v rožnat celofan zavito in s koketno pentljo okrašeno — toaletno milo. Šele, če si pogledal globoko v osrčje šopka, si opazil to srčkano, praktično darilo, ki ga bi bila nedvomno vsaka pristna ženska posebno vesela. To darilo ni samo domiselno, temveč je tudi izraz pozornosti in današnjemu času ustrezajočega okusa.

Ali pozno vstajate? Ali hitite v službo in se vozite s cestno železnico, čeprav veste, da bi vam kratek izprehod v jutranjem čistem zraku tako dobro del? Potem si želite za darilo ljubko, moderno budilko, ki vas bo vsako jutro z umerjenim zvonenjem — ne vrgla — temveč poklicala iz postelje. Koliko veselja vam bo naredila ta mala, preganjalka samote' in kako lepo se bo podala na vašo enočno omarico ali na polico pri kauču!

V hišah, kjer so tudi danes gostje dobro sprejeti, zmerom primanjkuje pepelnikov. Morda ste bili že sami pri svoji prijateljici v zadregi, kam bi otresli cigareto ali odložili papirček, v katerega je bil zavit sladkorček? Kaj je bolj ljubkega in primernega za darovanje kakor lep, moderen pepelnik, umetno obrtni izdelek, ki je v okras vsaki pisalni ali jedilni mizi?

Če darujete z okusom in srcem, cvetlice, v lončku, ne boste kratko in malo zavili v živobarven papir, temveč ji boste izbrali primeren okrasni lonček, ki jih je toliko in zelo lepih v trgovinah s steklom in porcelanom. Ko bo cvetlica že odcvetela, bo lonček obdarovanca spominjal na vašo pozornost, tako da se bo marsikdaj pamudil ob vas v topli misli.

So ljudje na svetu, ki mimogrede pozabijo, kaj smo jim povedali, naročili, ali jih prosili. Takšni ljudje potrebujejo zapisnico, naj še tako zatrjujejo, da niso pozabljivi, temveč samo raztreseni. Videla sem zelo lepe in praktične zapisnice iz usnja in platna, s patentnim svinčnikom, koledarčkom in listi, ki jih lahko vsak čas menjaš. (Če vas zanima, takšna zapisnica je moja tiha želja...)

Kajpak ne pozabimo na najnepotrebnejše darilo, ki večkrat naredi več veselja, kakor še tako drago darilo! V moderen, pokroman okvirček vtaknimo amatersko sliko našega najmlajšega, ki je očetu najbolj pri srcu. Nič hudega, če smo jo nekoliko preveč osvetlili, mali je na njej tako zlat.

Grešila bi, če ne bi med najljubša in najlepša darila uvrstila novo, dobro knjigo, ki smo jo že sami prebrali in kolikor toliko jamčimo zanjo, da bo tudi našemu prijatelju — njegov okus je zelo podoben tvojemu — ugajala. In če hočeš biti še posebno pozoren, potem vtakni knjigo v usnjen ali platnen ovoj, kakršnega si sama že dolgo želiš, pa zaman hrepeneče ogleduješ v izložbi.

Ali se tvoj mož jezi, da nikoli niso gumbi za zapestnice na svojem mestu? Kupi mu elegantno črno leseno šatuljico, ki jo daš okrasiti z njegovimi začetnimi črkami iz kovine. Zelo osebno in okusno darilo!

Kolikokrat sem si na tihem zaželela mehak flanelast ovoj za svetlo ročno torbico iz lošča, na kateri se vsak madež poznal! Gotovo se vam prav tako godi. Želite in darujte takšno vrečico, precej veliko in sešito iz nekaj ostankov mehkega blaga. To darilo je primerno za domači krog, kjer je vsako, še tako preprosto ročno delo toplo in z veseljem sprejeto.

Za prijateljico, ki ima tako rekoč že vse: iz ostankov kretona pol tucata žakljičkov z monogramom iz križnega vboda. V te žakljičke vtaknemo vse tisto, kar tako rado obleži po predalih: sponke, glavničke, obrabljene radirke, rdečilo za ustnice, ki ga uporabljamo samo poleti itd., itd.

In če bi že kdo nas vprašal po želji: »Kaj si pa ti želiš?« mu lahko v tem času omejitve mirne duše odgovorim: velik lonec priljubljene kreme. In prav tako mirne duše lahko izdamo, kako se ta krema imenuje in kje jo je kupiti.

Na dnu srca smo vsi zapravljivci, samo razum nam brani, da bi utešili svoje želje. Kako bi bilo, če bi dobili za božič že kar pregrešno veliko steklenico sivkine kolonske vode, tako da bi lahko po mili volji odišavljali z njo svoje perilo in obleko?

Ali ste že v zadregi, kaj bi darovale? Jaz, priznam, nisem nikoli v zadregi, kaj si želim in menda zato tudi ne, kaj naj podarim! Naj se vam godi prav tako! **Saška**

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Cvetačna juha, makaroni v paradižnikovi omaki, kuhani ohrovtovi listi v solati. Zvečer: Koruzni žganjci, mleko ali kava.

Petek: Fižolova juha, pražen riž, zelnata solata. Zvečer: Močnik.

Sobota: Goveja juha, kisla repa, krompirjev pire. Zvečer: Seseklja-ni zrezki, solata.

Nedelja: Gobova juha, naravni zrezki, krompir v kosih, pesa v solati, kompot. Zvečer: Makaroni na sladek način.

Ponedeljek: Šara,[1] hren. Zvečer: Krompirjev riž.

Torek: Zelenjavna juha, krompir v solati s safalado. Zvečer: Žganjci iz enotne moke,[2] kislo zelje.

Sreda: Pasta fižol. Zvečer: Sir, kava ali čaj, medenjački.[3]

Pojasnila:

[1] **Šara:** Pol kile svinjske glave kuhamo v slani vodi 1 do 2 uri. Ko je meso naspol mehko, pridenemo na kocke zrezano rumeno kolerabo, tri krompirje, repo in korenjček. Potem odišavimo z lavorjevim listom, sesekljanim česnom in poprom. Ko postavimo jed na mizo, lavorjev list odstranimo. Jed serviramo lahko namesto juhe, takrat vse meso odberemo od kosti in ga na kocke zrežemo. Zelo okusno je pa, če damo zelenjavo z juho posebej, meso pa s kislim hranom na mizo.

[2] **Žganjci iz enotne moke:** V precej velik lonec slanega kropa stresemo dve zajemalki moke in dva skuhana in zdrobljena krompirja. Pustimo, da voda zavre, odlijemo odvečno vodo in pustimo vreti dobrih deset minut. Če je zmes pregosta in premalo voljna, dolijemo še nekoliko prej odlite slane vode. Potem cmok, ki smo ga dobili, z vilicami zdrobimo in dobimo zelo dobre in okusne žganjce, ki so dober dodatek h kislemu zelju, guljažu in podobno.

[3] **Medenjački:** Potrebujemo 30 dek moke, 15 dek sladkorja, 2 žlici medu, 10 dek zmletih orehov ali lešnikov, 1 žlico cimeta, 2 jajci, ½ deke natrona in malo nastrgane lupinice pomaranče ali limone. Iz vsega tega ugnetemo testo, ki pa mora biti dobro pregneteno. Pustimo ga nekaj časa počivati, potem ga pa zvaljamo na 2 milimetra debelo. Iz testa izrežemo z obodci krape, pomažemo vsakega z raztepenim jajcem in mu po vrhu damo še polovico oreha. Medenjačke spečemo na pomazani pekači v neprevroči pečici, da se nam ne sežgejo. Medenjački so izborno pecivo, ker ostanejo dolgo sveži in so tudi zelo okusni. Iz testa pa naredimo lahko tudi poljubne oblike in jih potem lahko uporabimo za okrasitev božičnega drevesca.

Svoje ‚male obleke', ki jo oblečete za vsak delavnik, ste že kar site, čeprav je še skoraj prav tako prijetna kakor je bila tedaj, ko ste jo kupili. Če imate doma ostanek volne ali pa pulover, ki vam je postal preozek, uporabite te ostanke volne za predelavo obleke, ki bi ji radi dali novo lice. Takšno, zelo posrečeno predelavo, vidite na gornji sliki. Samo dva pramena volne potrebujete, da takole popravite ‚malo obleko', da jo boste spet vso zimo z veseljem nosili.

K popoldanski obleki spada tudi eleganten in zanimiv klobuk, če naj se obleka uveljavi. Eno najnovejših oblik klobukov, ki se podajo posebno izrazitim obrazom, vidimo na gornji sliki.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

KOTIČEK ZA PRAKTIČNE GOSPODINJE

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Naša zvesta naročnica nam je poslala dva dobra in preizkušena recepta. Poslala nam pa ni samo receptov, poslala nam je tudi nekaj vzorčkov, da jih tudi mi poskusimo in se prepričamo, če so dobri ali ne.

Keksi iz enotne moke

Kekse delaj tako kakor vsake druge. Na desko stresi ½ kile enotne moke, v katero zmešaj 1 pecivni prašek, ⅛ presnega ali kuhanega masla. Ker je v enotni moki nekoliko otrobov, ki delajo moko suho, moraš moki primešati še približno 14 žlic mrzlega mleka. Za sladkanje pridaj 20 dek sladkorja ali za sladkorno boleznijo bolne 40 tablet saharina (1 tableta je za 1½ kocke sladkorja), ki ga pa predhodno raztopi v mleku. Potem primešaj še 1 jajce in 1 vanilijev prašek. Testo dobro pregneti in pusti počivati vsaj dve uri. Testo ne smeš zvaljati pretenko, ker se ti bo pričelo trgati. Iz vse te zmesi dobiš približno 60 do 70 dek peciva.

Medeno pecivo iz enotne moke

V lonec daj ¼ kile medu, 10 dek kuhanega masla, ½ kavne žličke klinčkov, 1 kavno žličko cimeta, 15 dek sladkorja ali 26 tablet saharina za bolnike. Vso to zmes postavi na štedilnik, da zavre. Ko je zavrela, jo odstavi in pusti, da se ohladi. Posebej si pripravi ½ kile enotne moke, ki si ji primešala 1 pecivni prašek. V moko vmešaj ohlajeno zmes in dodaj še 4 žlice mleka. Okus peciva izboljšaš, če v testo ostrgaš lupinico ene pomaranče ali limone.

Iz vse te zmesi zgneti testo in ga pusti počivati vsaj 12 ur. Najboljše je, če testo zamesiš zvečer in ga pustiš čez noč počivati. Potem ga razvaljaj, toda ne pretenko, ga razreži v poljubne oblike in speci. Peciva dobiš približno 80 dek.

Včasih pride človek v zadrego, kje bi dobil kaj drobnega peciva za male in velike. Še prav pogosto pa prideta v takšno zadrego sv. Miklavž in pa Božiček. Sv. Miklavžu letos pač ne morem več pomagati s svojima dobrima receptoma, ker je že praznoval svoj god in obdaroval otroke, morda bo pa Božiček spekel po njima. Morda boš pa tudi ti, draga gospodinja, segla po njih in jih boš spekla za svojo družino ali pa svoji prijateljici kot majhno in skromno darilce za god ali za praznike. Pecivo je dobro in moreš z njim vsakomur brez zadrege postreči. **Roza Zorova, Ljubljana.**

Če najdete tudi vi med vašimi recepti nekaj posebnega in današnjemu času primernega, nam ga pošljite, da ga objavimo v naši rubriki.

Za vsak prispevek, ki ga objavimo v naši novi rubriki, plačamo 10 lir. Ta znesek lahko dvignete takoj po objavi svojega prispevka v naši upravi, ali pa pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil.

Vse prispevke naslovite na uredništvo »Družinskega tednika« (Kotiček za praktične gospodinje), Ljubljana, Poštni predal 345.

Ali ste že prehlajeni?

Spet smo se znašli v zimi z vsemi njenimi krasotami pa tudi njenimi slabimi vplivi, ki jim le težko utečemo. Že naprej vemo, da nas bo prej ali slej spet preganjala hripa, nahodu se pa skoraj gotovo ne bomo mogli izogniti.

Nahod ni tako malenkostna bolezen, kakor to marsikdo misli. Za njim se lahko skriva vse kaj hujšega. Zato moramo takoj, ko opazimo prve znake nahoda, čeprav samo kihanje, narediti njegovemu prodiranju konec. V ta namen se najbolj obnesejo domača zdravila, ki v začetku tudi zmerom pomagajo.

Če imate samo nahod, torej zamašene nosnice, potem si pomagajte z limonovim sokom, slano vodo ali jodom. Limono zmehčajte s tem, da jo povaljate, jo prerežite na dvoje in iztisnite sok v žličko. Potem se nagnite nazaj in vlijte v eno nosnico nekaj kapljic limone. Isto ponovite v drugo nosnico. Učinek je izredno oster, vendar ne obupajte in mislite na to, da zanesljivo pomaga. Poskusite lahko tudi z vdihavanjem joda, ki kaj kmalu izprazni nosnice in prežene nahod. Najmilejše je pač zdravljenje z vročo slano vodo. Pomočite vanjo obraz in skušajte potegniti vodo skozi nosnice. Tudi to bo pomagalo, toda samo v lažjih primerih.

Če ste pa prehlajeni in vas boli grlo, potem pijte čaj, ki ste ga skuhali iz bezgovih jagod, bezgovega cvetja in lipovega cvetja. Čaju dodajte sok ene limone, tudi med ne bo škodoval. Po tem čaju lezite v posteljo pa se boste drugo jutro zbudili zdravi, seveda če niste predolgo čakali z boleznijo.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE.
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Božično čiščenje

Čiščenje pred Božičem je postalo gospodinjam tako rekoč že potreba, brez katere ne bi mogle z lahkim srcem preživeti božičnih praznikov.

»Brez čistega stanovanja ne more biti pravega Božiča,« modruje marsikatera. Res in prav je tako, saj tudi nimam prav nobenega namena, da bi na tem mestu gospodinje odvračala od njihove dolžnosti. Narobe. Ker je pa tudi čiščenje, kakor vse drugo gospodinjsko delo, zvezano z malimi težavami, bi rada gospodinjam samo nekoliko priskočila na pomoč.

Ponavljam, da je tudi pri čiščenju stanovanja treba smotrno na delo. Razlika je namreč v tem, ali gospodinja to naporno delo opravi hitro in temeljito, ali pa ga opravlja ves teden in mora na koncu še priznati, da ni dosegla uspeha. Skrivnost uspeha je uganka, ki jo mora vsaka gospodinja rešiti, šele potem bo zadovoljna sama s seboj in bo priznala, da njeno delo ni bilo zaman.

Prva zapoved za gospodinje, ki bodo pred Božičem čistile svoja st..ovanja, bi se morala glasiti: Pričnite z delom vsaj teden dni pred Božičem! Tako se boste lahko do praznikov posvetile še kakšnemu drugemu delu in ne boste o Božiču utrujene izjavile, da za vas ni praznikov. Tudi za gospodinje mora biti praznik, ko se posvetijo samo kuhi, vse drugo je pa že za njimi. Tedaj predpašejo prazniční predpasnik in se z družino vred vesele, ne pa utrujene in zanemarjene kratijo še drugim veselje.

Najprej očistite spalnice. Takoj zjutraj, ko vsi odidejo z doma, znesite posteljnino, preproge, tapecirane stole in divane na balkon ali na dvorišče ter jih pustite nekaj časa na svežem zraku. Med tem očistite izpraznjeno sobo. Najprej snemite s sten okvire slik in jih obrišite. Prav tako snemite zavese in jih zamenjajte s svežimi. Z dolgim omelom očistite stene in strop, vendar narahlo, da ne pokvarite slikarije. Z mokro krpo očistite svetilke in zrcala, z mlačno vodo pa obrišite okenske okvire. Pohištvo zdrgnite z mehko krpo, potem ga pa po možnosti namažite s kakšno primerno kremo; če vam je od lani ostalo kaj petroleja, lahko tudi z njim. Ko ste vse to opravili, se lotite tal. Pod z navadnih desk pomijte s toplo milnico, potem ga pa dobro splaknite s čisto vodo. Parkete pa najprej zdrgnite z železnimi opilki, da odstranite vso nečistočo, potem jih pa namažite s parketno kremo in zdrgnite.

Ko ste vse to opravili in je soba čista, pojdite na dvorišče in stepite preproge, divan, tapecirane stole in posteljnino. Potem vse skupaj znesite nazaj v sobo, preoblečite postelje, postavite pohištvo v red in pogrnite preproge. Za tisti dan delo končajte.

Prav tako očistite tudi druge sobe, kuhinjo, kopalnico, stranišče in predsobo pa prihranite za zadnje. V kopalnici očistite tla in pomijte z milnico kopalno kad in umivalnik, školjko v stranišču očistite s solno kislino, ki razje vso nesnago, pokrov pa namažite s parketno kremo in ga zdrgnite, da se sveti.

O čiščenju predsobe ni dosti povedati. Čistite jo prav tako, kakor sobe. Kuhinjo pa prihranite za zadnjo. Temeljito očistite štedilnik in kotel, potem umijte pohištvo in poribajte mizo, snemite zavese in jih zamenjajte s svežimi. Potem se šele lotite tal. Če je pod lesen, ga poribajte, če je pa pogrnjen z linolejem, ga samo obrišite z mokro krpo, potem pa, ko se je posušil, ga namažite s parketno kremo in zdrgnite, da se bo svetil.

V tako prečiščenem stanovanju ne manjka drugega ko jaslic, dobra volja in malo, čeprav še tako skromnih poslastic, potem bodo božični prazniki za gospodinjo in njeno družino veseli in zadovoljni. N.

Gospodinjam za Božič

Bližajo se božični prazniki, ki nalagajo vsaki gospodinji precej dela, da zadovolji svojo družino. Poleg vsega hišnega dela in pripravljanja za obdaritev svojih dragih, ima še polne roke dela in skrbi, kaj bo svoji družinici skuhala. Božič je praznik, ki ga praznujejo prav povsod, v še tako majhni in borni koči. Vsaka mati bo prihranila nekaj, da bo lahko svojo družinico razveselila s kakšnim priboljškom.

V našem listu prinašamo vsak teden jedilnik in zraven po nekaj dobrih, času primernih receptov. Med njimi pa lahko najdete tudi nekaj takšnih, ki jih prav lahko še porabite za božično kosilo in večerjo, saj so sestavljeni iz jedi, ki so morda za sedanje čase kar malce »prazniční«. In katera gospodinja bi ne hotela za takšen praznik pripraviti primernega kosila, kljub sedanjim razmeram?

Tako na primer pripravite na sveti večer večerjo, ki jo sestavite iz kakšne divjačine v kvaši, narezka, kompota, kakšnega drobnega peciva ali pa potice, za moške pri hiši pa steklenico dobrega vina. Jed morate seveda pripraviti skrbno in okusno, da bo zadovoljstvo vseh še večje.

Če že pripravite nekaj boljše jedače in pijače, potrudite se še toliko, da daste svojemu domu tudi nekaj svečane domačnosti. Iz omare vzemite bel prt, ki ga sicer varujete pred vsemi nezgodami. Prav gotovo imate v omari za posodo spravljene praznične krožnike, sklede in drugo posodo. Z vsem tem na dan in družina vas bo kar občudovala. Le poskusite jesti še tako navadno jed iz lepega, očem prijetnega krožnika ali skodelice in videli boste, da vam bo veliko slajše teknila, kakor če jo pojeste kar s posode, v kateri ste jo skuhali. Umetnost vsake gospodinje je tudi okusno pripravljena miza, pa čeprav se na takšni mizi znajdejo samo kava ali čaj, ali pa žganci.

Za praznike si privoščite tudi še to razkošje, da dobro zakurite eno izmed sob in preselite vanjo vso svojo družino. Ne samo, da se bodo počutili počaščene, da smejo preživeti praznike v eni najlepših sob, kamor le neradi vidite da stopijo, saj se bojite za preproge, pohištvo in drugo; zadovoljni boste tudi sami, ker boste imeli v kuhinji več prostora, saj boste sami in boste delali tako, kakor boste sami hoteli. Nihče vam ne bo v napotje, prihranili si boste jezo in izognili vsem nevšečnostim.

Vpraševali se boste, kaj neki naj skuham za kosilo, ko so prazniki ravno na brezmesni dan? Pomagajte si s kakšno divjačino, morda imate doma kakšnega domačega zajčka, ki ga, če je velik, spečete, če je manjši, ocvrete. Pri znancih ali kje drugje dobite morda tudi kakšno kokoš, ki jo pa pripravite tako, kakor jo ima vaša družina najrajši. Torej, poskusite prav vse, da bo tudi z vaše strani poskrbljeno za veselje in zadovoljstvo.

Mnoge gospodinje pa, ki nimajo sredstev za takšne priboljške, bodo pa pripravile vse, kar bo v njihovih močeh. Saj vsaka gospodinja sama pač najbolje ve, kaj lahko in česa ne sme žrtvovati, da njeni izdatki ne bodo presegali dohodkov. Vse pa naj bo v znamenju božičnih praznikov.

Če boste, drage gospodinje, storile prav vse, kar je v vaših močeh, boste lahko preživeli praznične dni v veselju in sreči, v krogu svojih dragih. Z.

Vrnimo se k našim jaslicam!

Ali si morete predstavljati Božič brez simbola praznika odrešenja: slovenskih božičnih jaslic?

Poudarjam: jaslic Zakaj samo jaslice so naš narodni običaj. Že od nekdaj, to se pravi od pokrščanjenja Slovanov, pri nas poznajo jaslice. Še dandanašnji jih boste našli o Božiču v vseh trdnih kmečkih hišah, ne pa božičnega drevesca, ki ni naš narodni običaj.

Zato si bomo tudi v naših meščanskih domovih o Božiču naredili jaslice. Morda jih že imate doma, po nekaterih hišah celo zelo lepe in velike. Videla sem že takšne, ki so vse izrezljane iz lesa, z velikimi kipci in električno razsvetljavo. Lepe so takšne jaslice. A pozabiti ne smemo, da skromne jaslice iz papirnatih kulis prav tako predstavljajo simbol praznika odrešenja, saj se je Odrešenik rodil v hlevu. Skromnejšega kraja si pač ne bi bil mogel izbrati.

Letos si bomo torej naredili jaslice in ostali zvesti narodnemu običaju. Postavili jih bomo v primeren kotiček, razsvetlili hlevček z lučko, potke posuli z drobnim peskom, hribček pa obložili z mahom.

Kdo izmed tistih, ki so zrasli na deželi, se ne spominja tistega trepetajočega veselja, ko smo otroci s premrlimi rokami tavali po gozdu in iskali in iskali mehkega mahu in zelenja, da bomo z njim okrasili jaslice? In vsakdo se bo še tudi spominjal obligatne oblike jaslic: hribčka, pokritega z mahom, v njegovem vznožju pa hlevček s sveto družino. In kako smo mehko postiljali Jezuščku in ga odevali, da ga ne bi zeblo? To se sicer ni skladalo z izročilom, zakaj Jezušček se je rodil na goli slami in samo s tenko pleničko je bil odet. A naša srčeca so trepetala ob misli, da Jezuščka tudi v topli, zakurjeni sobi tako strašno zebe.

Saj se še spominjate, kakšne jaslice ste napravili v svoji mladosti. Prav takšne napravite tudi letos svojim otrokom, namesto božičnega drevesca. Navadite svoje otroke na ta naš lepi narodni običaj in vlijte jim ljubezni do njega. Otroci se resda radi posladkajo z dobrotami, ki jih Jezušček obesi na drevesce. A nič manj veseli ne bodo vsak svoje škatlice z dobrotami, namenjenimi za obeske, ki jo bo Jezušček pustil pri jaslicah. Dopovejte jim, da ima naš Jezušček rajši jaslice kakor drevesce, zakaj jaslice predstavljajo simbol njegovega rojstva, drevesce je pa samo simbol zimske narave. To ste otrokom dolžni razložiti, zakaj morda se bo prav njim najbolj čudno zdelo, zakaj je drevesce izostalo.

Vrnite se torej tudi v tem pogledu v našo pristno preteklost, ki smo nanjo v dobrih časih pozabili. Zavedajmo se, da so pristni narodni običaji prav tolikšni dokazi naše narodne samobitnosti kakor naš jezik, in ne čudimo se, če nam jo v nasprotnem primeru nekateri odrekajo. V.

Umetnost parfumiranja

Dober parfum ima lahko vsaka ženska, vendar mora vedeti, kdaj, kje in kako naj ga uporablja. Dostikrat namreč parfum samo zaradi napačne uporabe več škoduje, kakor koristi in zaman izpuhteva v zrak svoje vonjave, ki so bile tako drage.

Pametna ženska bo pri parfumiranju pazila na vse mogoče vplive. Pred vsem pa na vreme, okoliščine, njeno počutje in kraj, kjer se bo gibala. Če pa že vse to ve, potem mora vedeti tudi, koliko parfuma sme uporabljati.

Naravno je, da boste poleti na izletih v naravo, pri kopanju in v gorah uporabljali samo kolonjsko vodo, močne parfume pa prihranili za pozneje. V dišeči naravi bi namreč z močnimi dišavami dosegli ravno narobe, kar želite. Če pa greste v poletnem večeru na sprehod, se lahko parfumirate kvečjemu s takšnimi parfumi, ki diše po cvetlicah.

Ženska, ki gre na obisk k svojim znancem, lahko uporabi kakšen topel, orientalski parfum.

Najboljše je, če parfum razpršite po koži, ne pa po obleki. Koža namreč vonj parfuma nekoliko omili in ga napravi naravnejšega. Tako vonj ni več zoprn, temveč prijeten.

Vsak parfum ni za vsakogar! Mirna, bleda ženska črnih las ne bo uporabljala istega parfuma kakor rdečelična plavolaska. Prav tako zahteva vsak temperament drugačen parfum. Športnice smejo na primer uporabljati samo sveže, po cvetlicah dišeče parfume. Mlada dekleta pa samo kolonjsko vodo.

Tudi po barvi las lahko izbirate parfume. Črnke lahko zmerom uporabljajo skrivnostne orientalske parfume, svetlolaske pa sveže, po cvetlicah vonjajoče.

Če me boste zdaj vprašali, koliko vrst parfumov prav za prav potrebujete, vam bom odgovorila: tri. S temi tremi lahko, če ste jih po pameti izbrali, zmerom ustrezate svojemu okolju, vremenu in počutju. Seveda pa ne smete uporabljati dveh ali celo treh parfumov hkrati kakor to delajo nekatere, ki si lase nadišavijo z enim obleko z drugim, roke pa s tretjim parfumom. S tem samo dosežejo ponesrečeno simfonijo. N.

Želim si...

Moža:

... ki bi ne pozabil zmerom na moj god in rojstni dan;

... ki ne bi stresal cigaretnega pepela v cvetlične lončke in vaze;

... ki ne bi pojedel v petih minutah tistega, kar sem skuhala v dveh urah;

... ki bi opazil, da imam novo pričesko;

... ki ne bi tičal celi dve uri v časopisih, če z menoj sedi v kavarni;

... ki ne bi trdil, da se mi stara obleka zelo dobro poda, in da zato ne potrebujem nove!

Porabni nasveti

V prvih mrzlih dneh, ko je nevarnost, da se prehladimo in dobimo hripo, je zelo dobro, če zjutraj in zvečer grgramo slano vodo in jo nekaj kapljic srknemo tudi skozi nos. Na liter vode porabimo 1 jedilno žlico debele kuhinjske soli.

Novi železni lonci izgubijo svoj neprijetni duh in okus, če v njih najprej skuhamo razne ostanke zelenjave.

Zelene smrekove vejice niso samo ljubek okras, ampak so izborno sredstvo proti prehladu in prehladnim klicam, ki jih je zdaj dosti v zraku.

Damski klobuki

novi apartni modeli dospeli.

Lično izvršujem popravila.

Salon „Truda"

Ulica 3. maja (Aleksandrova) 5

Originalen pleten vzorček »Družinskega tednika«

Med mnogimi originalnimi vzorčki smo vam to pot izbrali gornji vzorček za pletenje. Na pogled se vam bo morda zdel težak, ko boste pa prebrali navodilo za pletenje, boste spoznali, da je vzorček prav lahak. V tem vzorčku boste lahko pletli, čeprav še niste posebno izurjeni v pletenju.

Vzorček porabite za vse mogoče stvari. V njem lahko spletete možu lep brezrokavnik, sinu pulover, sebi pa lepo jopico.

Vzorček pletemo takole:

1. vrsta: 4 leve, 4 desne, zadnjo ne pleti, poberi jo na pletilko.

2. vrsta: 4 desne, 4 leve, prvo ne pleti, poberi jo na pletilko.

3. vrsta: pleti kakor 1. vrsto.

4. vrsta: pleti kakor 2. vrsto.

5. vrsta: pleti kakor 1. vrsto.

6. vrsta: pleti kakor 2. vrsto.

7. vrsta: zanjko, ki je nisi pletla, potegni za štiri čez levo.

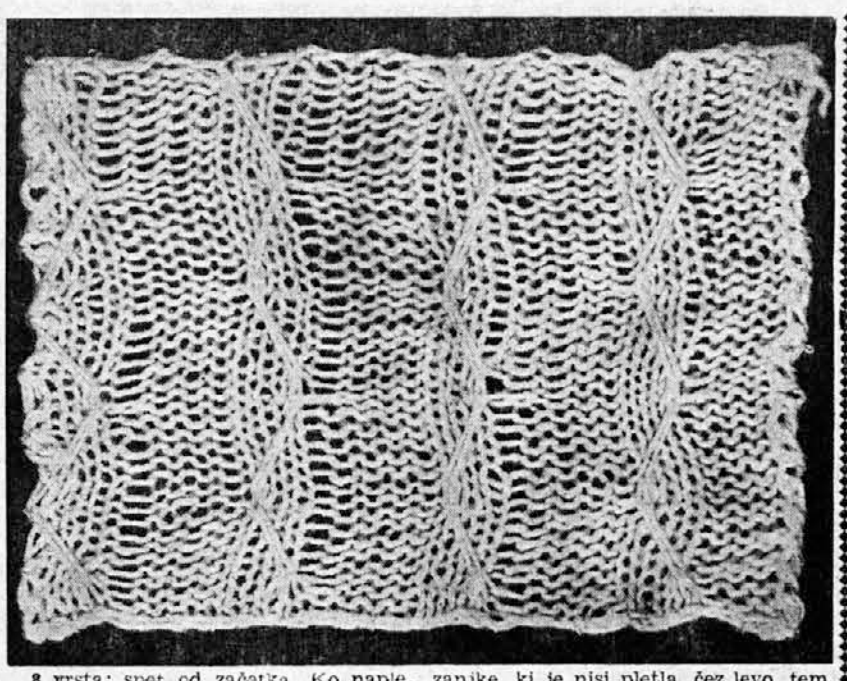

8. vrsta: spet od začetka. Ko napleteš šest vrst, sedmo pleteš prav tako kakor pri 7. vrsti, samo da ne daš zanjke, ki je nisi pletla, čez levo, temveč čez desno.

Morda ste tako srečni, da imate krzneno jopico, ki je pa že precej oguljena in ni več racoporečno elegantna. Lahko si pomorete tako, da še cele dele krzna uporabite za kombiniran zimski plašč iz volnenega blaga in krzna. Takšen model, posebno aparten za vitke postave, vidite na gornji sliki.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 150.

Sestavil A. Sutter

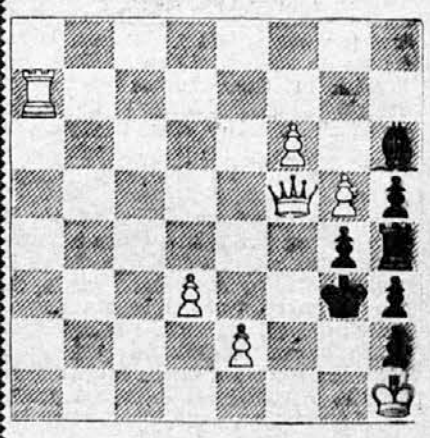

Mat v treh potezah

Aljehinove strele

Kieninger — dr. Aljehin

Monakovo, VIII. 1941.

Španska partija

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Lb5, Lc5 (Prvo presenečenje, ki naj zapelje v neznane vode.) **4. c3** (zviteje je tako rohirati in tako črnemu prepustiti odločanje, pa potem šele na d6 al Sge7 nadaljevati s 5. c3, na Sf6 p 5. S×e5, črni mora prebroditi še mno go težav; čeprav sama obramba z Lc ni ravno nekorektna) **Df6!** (drugo iz nenadenje; ker Sc3 ni več možno, da ma krepko poseže v boj za središč ki naj zlasti oteži d2 — d4; zanimiv je omeniti, da v pozicijah, kjer be lovec ne veže skakača c6, beli poskı s c3 izvesti d4 omogoči črnemu dru udar d7 — d5 in po izmenjavi dam izvrstno stoji v središču; v takih pr merih ni prav nič slabo na tak nači zgodaj poseči z damo v igro, nasprot no, celo strateško in taktično pravil no je; dober odgovor za črnega je š f5, dočim Sf6 ne zadovoljuje).

5. 0—0, Sge7. 6. d3 (žrtev kmeta d4, ed. 7. Lg5, Dg6. 8. cd, Sd4 bi sc mo črnemu prav prišla; zdaj pa mor črni že poskrbeti za damo). **h6.** 7 **Sbd2, 0—0. 8. Sc4, Sg6. 9. d4, e 10. L×c6, dc6. 11. S×d4** (za ceno dve lovcev je beli vseeno prišel do d4 **Te8. 12. Sb3, Lf8. 13. Dc2, Dc6. 1 Sed2, Sf4. 15. f3, c5. 16. Td1?** (bo je že nekoliko povezan in ima pre vsem z lovcem skrbi; toda zdaj je pr več zapustil svojega kralja, kar Alj hin jadrno izkoristi; če je prej n sprotniku z nepričakovanimi potezar samo kalil duševno ravnotežje, ga naslednjim udarcem prav za prav ubije; belemu je edino še kazalo br niti se s Tf2, Sf1, Le3 in po potre Kh1).

16... S×g2!! 17. K×g2, Dh3+. 1 Kg1, Ld6. 19. Sf1, D×f3. 20. T [glavna grožnja je bila Te6—g6, je težko kaj boljšega najti] **D×e4. 2 Td2, Dh4. 22. Tg2, Lh3. 23. Df2, De 24. Ld2** [beli skuša črnega s kvalite pomiriti, toda trije kmetje tudi nek veljajo, ostalo je za svetovnega prva samo še tehnično vprašanje]. **D×g2 25. D×g2, L×g2. 26. K×g2, Te2 27. Kf3, Tae8. 28. Td1, b6. 29. S T2e6. 30. b3, c4!** [ovira c4 in hro belo damsko krilo, tako da beli nadalje ne more zapeljati svojih fig urejeno v boj]. **31. bc4. Tf6+. 32. Kr Te4. 33. Se3, Lc5. 34. Te1, L× 35. T×e3, Tg4+. 36. Tg3, T×c4. 37. T** [beli se samo še otepa] **Td6. 38. L Td1. 39. Se2, Ta1** [tank je udrl za p hoto]. **40. Kg3, c5. 41. Te3, T× 42. h4, b5.** Grozeče prodiranje sovr nih kmetov je belemu narekovalo t kojšno predajo.

Šahovske vesti

Zagrebško prvenstveno tekmovan je dospelo do XIV. kola. V tem za njem kolu je bilo najvažnejše srečanje med vodečima dr. Astalošem Rabarjem, ki pa se je že v 21. p tezi zaključilo po previdni igri z r odločenim izidom. S tem se je Astaloš še bolj utrdil na vodstvu mu zadnja tri kola prvenstva nik kor ne morejo več omajati.

Stanje vodečih po 14. kolu je: Astaloš 13 točk, Rabar 10½, Šubarić inž. Jerman in M. Filipčić po 8, Bes 7½ (1), B. Filipčić 7, Petek 6½ (1 inž. Tekavčić 6 (3) itd.

Zagreb—Karlovac 7:1

Prijateljski dvoboj med najmočnej ma hrvatskima šahovskima središčer so Zagrebčani priredili kot vajo nastop proti Slovakom. Čeprav so Karlovčani močneje upirali kot ka rezultat, je visoka zmaga Zagrebč nov povsem zaslužena. Karlovški prv A. Jonke je remiziral z dr. Astalošc pa še zadnja deska je prinesla vsal mu pol točke, ostale točke pa so bile plen domačinov.

Turnir v Solnogradu

Prinašajo vest, da Nemška šahovska zveza organizira za sredo januarja 1942. velik šahovski turnir, ki se ga bodo med drugimi udeležili dr. Aljehin, dr. Euwe, Bogoljubov, Stoltz, Schmidt in celo Keres.

REŠITEV PROBLEMA št. 149.

1. Tc7!

Nadaljevanje v 4. stolpcu pod čr

Pota mladosti

LJUBEZENSKI ROMAN IZ DANAŠNJIH DNI

20. nadaljevanje

Vse se ji je zdelo preračunano na poudarek, bilo je, kakor da bi se ženske prav iz gotovega namena odločile za obleko, ki so jo pravkar nosile, vsaka beseda se je zdela stokrat pretehtana, vsak pogled je imel svojo govorico. Ob bazenčku z zelo sinjo, toda ledenomrzlo vodo, so na ležalnikih kramljale elegantno oblečene ženske, medtem ko so gospodje sedeli okrog miz, kadili, se razgovarjali ali brali časopise. Vse je odeval tisti nadih brezdelja, ki se ni zdel zaslužen počitek po končanem delu, temveč naravno stanje teh ljudi. Marko je dejal, da so to zvečina ljudje, ki prežive vse svoje življenje na počitnicah in se kljub temu vse življenje dolgočasijo.

Alenka mu je pritrdila; vesela je bila, da ne pripadata temu izumetničenemu svetu. Vedela je, da so ti ljudje že tako naveličani vsega, da jih ne more osrečiti lepota zvezdnate noči, ali vznemiriti zategli krik ptice roparice. Odleglo ji je šele, ko sta z Markom odšla proti domu. Čutila je varljivost takšnega sveta, ki ji je bila za nekaj trenutkov kakor peza legla na dušo.

Večerjala sta skupaj v restavraciji, kjer je Marko stanoval. Bila je preprosta in okusna večerja, ki je teknila obema, zakaj čutila sta tisto prijetno utrujenost in lakoto, ki vzbujata tek in željo po počitku.

Ko je Alenka vstala, da bi odšla domov — hiša, v kateri je stanovala, je bila nekaj minut od restavracije — je vstal tudi Marko.

»Rad bi bil še nekaj časa s teboj, Alenka,« je mehko dejal in jo pogledal, da je vztrepetala po vsem telesu.

Samo ne danes, je skoraj s strahom pomislila, ne tukaj, v tej tuji hiši!

Tiho sta šla po cesti, ki jo je belila mesečina. Marko je čutil, da se mu je spet oddaljila, zato je molčal. Sam ni vedel, ali molči iz trme ali iz razočaranja. Saj je vendar morala čutiti, kako jo ljubi. Ali je to tako poniževalno, če si jo želi vso, da se mora zgroziti, kakor da bi hotel vzeti nekaj, kar je prepovedanega? Hkrati je čutil neukrotljivo željo, da bi strl njen odpor in premagal njene pomisleke. Toda vedel je, da jo ljubi preveč, da bi jo zaradi svoje želje mogel užaliti.

Ta molk je ležal med njima kakor milnat mehurček, ki se lahko vsak trenutek razpoči. Tudi Alenka ga je tako občutila.

Ko sta obstala pred vežnimi vrati, ga je prijela za desnico in jo pobožala. Oh, saj je bila tako vdana, saj ga je ljubila! On pa je morda to napak razumel, zakaj objel jo je burno, tako da je čutila, kako se je njegovo telo tesno priželo k njenemu.

»Alenka, ali smem ostati nocoj pri tebi?« je zašepetal. Njegov glas je bil vroč in tih.

Če je bila poprej še pripravljena, ljubiti ga, kakor si je želel, je zdaj začutila nespravljiv odpor. Čeprav se je premagala, da bi ga zatajila, je takoj začutil njen zgrozljaj in jo izpustil.

»Oprosti,« je zašepetal, »tako te ljubim!« Roke so mu velo obvisele ob telesu.

»Na svidenje!« je dejala, čuteč, da bi trenutek nato popustila. Stekla je po stopnicah; ko se je tik pred vrhom ozrla, je še zmerom stal med vrati, videla je samo njegov beli obraz, obrnjen proti njej. Kes, ki mu ni vedela vzroka, jo je obšel, odprla je vrata in jih hitro zaprla za seboj.

Dnevi, ki sta jih doživljala po tistem večeru, so bili tako razkošno neskrbni, otroško neugnani, da so zabrisali bolečino, ki jo je bilo povzročilo nenadno nesoglasje.

Kakor da bi tudi narava praznovala, so bili dnevi sončni, nebo je bilo jasno, Kdaj pa kdaj so pluli čezenj nizki, meglam podobni beli oblaki, ali so se pa na obzorju kupičili v razkošne kope, z robovi osvetljenimi od sonca.

Vsak dan sta se namerila drugam; teh izletov se je pozneje Alenka najrajši spominjala. Že zgodaj zjutraj, ko je vas še spala, je Marko oprtal nahrbtnik in ubrala sta jo, kamor sta se ravno domislila. Bila sta na Petelinku; ležala sta na travnatem vrhu, pod njima je bila razprostrta dolina z belimi hišicami in srebrnosinjimi rekami, nasproti njima Dobrač s kopasto glavo v lahni megli.

Na Vršiču sta krenila čez prod do spodnjega ledenika pod Prisankom, naprej si Alenka ni upala. Marko pa je plezal dalje, daleč zgoraj v skalah ji je pomahal z robcem. Sedela je med ravšjem, uživajoč prijetni hlad ledenika, izgubljajoč se v mislih, ki bi o njih pozneje ne mogla reči, odkod so prišle in kam so se izgubile. Sonce je bilo presenetljivo toplo za hladni gorski zrak, na lepih, čudnih cvetlicah, ki jih v dolini nikoli ni videla, so sedali veliki metulji, ki so bogve kako zašli tik pod sive stene, in spet hiteli nazaj v dolino, kjer je bilo topleje.

Ko sta korakala čez travnike, jase in gozdove lahkega srca in dobre volje, se je čutila vsa mehka in lahka, vsa pripravljena, izpolniti vsako njegovo željo. Toda Marko je bil odslej drugačen, prijazen in ljubezniv tovariš, včasih nekoliko razposajen, toda ravnajoč z njo kot s komaj doraslim otrokom, ne pa kakor z zrelo mlado žensko. V njegovem odnosu do nje je nastala izprememba, ki je ni bilo mogoče popisati, pa sta jo oba čutila. In če si je še tolikanj prizadevala, da bi oživela njuno nekdanjo ljubezen, je zmerom naposled spoznala, da je to jalov trud. Da, njegova pregnana ljubezen se bo morala vrniti prav tako neopazno, kakor se je bila tisti večer izgubila! Ko je to doumela, je ni nič več vznemirjalo.

Hitro, hitro so tekli dnevi. Še teden dni, je na tihem računala Alenka, toda nobenega veselja ni čutila, če se je spomnila, da se bo Marko že čez dva dni odpeljal in bo ostala sama. Poprej je samota ni težila, zdaj se je pa tako navadila na njegovo družbo, da si skoraj ni znala več predstavljati, da bo odslej sama hodila po vseh tistih poteh, ki sta jih tolikokrat skupaj prehodila.

V soboto sta odšla v Kranjsko goro. Tam je vedela Alenka za jaso, visoko pod Vitrancem, kjer si mogel natrgati pritlikavih, srebrnosivih planik, ki so se stiskale k nizki travi. Ko je bila še majhna, je s kmečkimi otroki večkrat splezala na tisto jaso, ki so zanjo vedeli samo pastirji in otroci. Tako rada bi jo pokazala Marku! Zdelo se ji je, da je vse, kar pozna ona, posvečeno šele, ko spozna tudi on.

V opoldanski vročini sta se vzpenjala vse više in više. V gozdu je bilo hladno, skozi visoke smreke je komaj prodrl sončni žarek. Alenka je pa vedela, da se koplje prav zdaj jasa v soncu, da se spreletavajo po nizki travi drobni sinji metuljčki, ki tako zaupno obsede na roki, dokler se ne zganeš. Hitro sta se vzpenjala; če sta prišla do golega parobka, sta videla vso dolino pod seboj in šele tedaj sta vedela, kako visoko sta že prišla.

Marko jo je dražil, da nima čuta za orientacijo in da je gotovo zgrešila pot, toda naposled sta le dospela. Jasa je bila prav takšna, kakršne se je spominjala, sončno zatišje, sredi temnozelenih borovcev in smrek. Planik še ni bilo, toda bili so mali znanci, sinji in rožnati metuljčki.

Sonce je počasi romalo čez nebo. Z njim je romala senca čez jaso. Naposled je ostal v soncu samo še prostor pod velikim macesnom, ki je svoje mehke, dišeče veje pobešal skoraj do tal. Tjakaj sta se preselila, zakaj bilo je še zgodaj, samo tu, tik pod skalami so sence padle hitreje.

Alenka je prekrižala roki pod glavo in se sproščeno zleknila. Čutila se je blizu nebu in bilo ji je, kakor da se bo spojila z neskončno sinjino. Pripra je oči in zdelo se ji je, da se dviga, leti navzgor v neskončnost. Ko jih je spet odprla, je zagledala nad seboj Markov obraz. V izrazu njegovih oči je bilo nekaj, kar jo je spomnilo oči lačnih otrok. Njegove ustnice, ki so poljubljale njeno golo leht, so bile suhe in vroče.

Objela ga je in potegnila njegovo glavo k sebi. Tako ji je bilo, kakor če bi zibala otroka. Silna ljubezen in razburjenost sta jo prevzeli, toda Marko tega ni čutil. Ko je čutila, da si jo želi vso, se ni več branila. Nad njo je bilo samo sinje nebo in opojno dišeče macesnove veje. Vzel si jo je, srečen, kakor utrgamo zrel sad, ki se nam z veje sklanja nad glavo.

XVIII.

Gospa Skalarjeva in Milka sta se pripeljali v Ljubljano enega tistih deževnih dni, ko se zdi, da nikoli več ne bo posijalo sonce skozi nizke, krpaste oblake. Nič čudnega, če se jima je zdelo, da sta prišli iz sonca v temo, saj sta bili vajeni toliko luči in živih barv.

Na postaji ju je čakal Skalar z avtom. Gospa je dovolila, da je Tone odpeljal najprej domov njo in moža, nato pa še Milko, zakaj pršilo je vztrajno in vsiljivo, Milka bi pa morala nositi še kovčeg in bi bila gotovo do kože mokra.

Ko sta se naposled Skalar in Skalarjeva poslovila in ji je gospa še naročila, naj jo prav kmalu obišče, sta ostala Tone in Milka sama. Šele zdaj sta se poljubila; Tone je bil presenečen, kako zdravo, zagorelo barvo je dobila njegova drobna nevesta.

»Kar nerada grem domov,« je priznala Milka, »zdaj sem se že navadila svobodnega življenja.«

»Saj ne boš dolgo doma. Za zdaj potrpi!« ji je prigovarjal, vendar sam ni verjel svojim besedam, zakaj prav danes mu je Skalar povedal, da je Močnik že zdrav in da bo prihodnji mesec nastopil službo. Skalar mu je sicer obljubil, da ga bo priporočil znancem kot zanesljivega in dobrega šoferja, toda Tone je čutil, da je bila to le vljudnostna obljuba in da ne kaže, nanjo se zanašati.

V mislih je prešteval svoje prihranke. Že davna njegova želja je bila majhna mehanična delavnica, toda če je še tako prešteval in sešteval, vselej mu je zmanjkalo denarja. Vedel je, koliko stroškov ga zdaj čaka, stroškov za pohištvo, za stanovanje, za opremo. Kako bo zmogel vse to, če se bo čez nekaj dni spet znašel brez službe, na cesti?

Milka je opazila lahno negodnost v njegovem obrazu, toda bila je preveč trudna, da bi ga vpraševala. Skozi okno avtomobila je videla siv zastor dežja in zdelo se ji je, da bo odslej njeno življenje spet tako sivo, kakor ta dolgočasen, neprodiren zastor. Vzdihnila je in se naslonila v blazine. To je bilo poslednje udobje, ki ga je uživala. Doma jo že čaka mati v osovraženi, temačni kuhinji, polni spominov.

Ali je pametno, da doživiš toliko lepega, če se moraš nato spet vrniti v stari, neizbežni tir življenja? se je vpraševala, toda ni vedela odgovora. Nekje na dnu srca je pa dobila moč, da je premagala razočaranje in se nasmehnila Tonetu, ki ji je zaskrbljeno pomagal iz avta in ji odnesel kovčeg v stanovanje.

Mati jo je sprejela na videz prijazno, toda takoj si je nadela tisti tragični izraz mučenice, ki ga je Milka najbolj sovražila. Dobro je vedela, da materi ves ta čas ni bilo hudega, narobe, celo marsikaj si je lahko privoščila, ko nje ni bilo doma.

Ko je polagala iz kovčega v omaro obleke, ki jih je nosila na morju, se ji je zdelo, kakor da se poslavlja od vsega lepega. Prav takšen si je predstavljala svoj povratek v staro življenje, brezupen in moreč. Kar čez noč je postala spet plaha in otožna, kakor je bila prej, skoraj ji je šlo na jok. Šele, ko se je otrok zganil v telesu, jo je prešinila nova, čudna moč, ki jo je začutila vselej, kadar ji je bilo najhujše. In proti svoji volji se je morala ob takšnih trenutkih nasmehniti. Ko se je tega zavedela, ji je bilo vselej nekoliko nerodno. Zdaj je pa čutila ta zgibljaj novega življenja kakor tolažbo, in hvaležna se je vzravnala, obljubljajoč si, da ne bo nikoli več pustila, da bi jo premagalo malodušje.

Skalar je od strani ogledoval svojo ženo, ko sta stopila v salon, kjer je v kaminu veselo plapolal ogenj kakor pozimi. Soba je bila velika, zato so jo zakurili vselej, kadar se je vreme zelo ohladilo. Žena se mu je zdela skoraj tuja, tako presenetljivo se je bila izpremenila.

Bleda lica so bila zdaj nežno zagorela, tako da so se oči zdele izrazitejše in temnejše. V sicer tako počasnih gibih si opazil novo živahnost, ki se je skorajda ujemala z zdravim izrazom obraza, ki je izdajal, da je bil nekoč zelo, zelo lep.

»Popravila si se,« je dejal, pozorno jo ogledujoč. V njegovem glasu pa ni bilo nobenega čustva in to jo je zbodlo.

Opazila je, kako odsoten je in videti kakor bolan. Tako samoten se je zdel v tej veliki, razkošni hiši, kjer so odmevali koraki od belih sten, kjer je bilo vse tako moderno, da oko ni našlo nobene opore za odpočitek.

»Kje je pa vendar tako dolgo Martina?« je proti svoji volji nejevoljno vprašala.

»Bogve. Zadnji čas večkrat izostaja,« je priznal Skalar. »Naročil sem ji, da boš prišla z dopoldanskim vlakom, toda ko sem odhajal od doma, je že ni bilo več doma. Sicer ti bo pa sama vse povedala.«

Gospa Skalarjeva se je vse bolj in bolj čudila. Kaj takšnega pred njenim odhodom ne bi bilo mogoče. Skalar sicer Martine nikoli ni maral, toda hotel je vedeti za vsak njen korak. Molčala je, čeprav jo je srbel jezik, da bi še marsikaj vprašala.

»Morda je pa odšla kam ven z Alenko, ker je vse tako tiho,« je naposled dejala. Ko je ob teh besedah slučajno pogledala svojega moža, je videla, kako se je zdrznil.

»Alenke ni tukaj,« je mračno dejal, kakor da ne bi hotel česa več izdati.

»Tako?« se je začudila Skalarjeva. »Ali je ni več pri nas?« Zla slutnja jo je prešinila.

»Ne, na dopustu je,« je hitro dejal, kakor da ne bi hotel sprožiti novih vprašanj. Poznala je ta način govorjenja. Od nekdaj jo je bolelo, če je njen mož govoril z njo kakor s tujko, ne da bi ji povedal pravi vzrok svojih odločitev.

Na srečo to nikoli ni dolgo trajalo. Navadno je sam spoznal, da je poniževalno in njegove žene nevredno, če tako ravna z njo, zato ji je skoraj zmerom vse odkrito zaupal, razen tistega, kar bi jo užalilo ali bolelo. Tudi zdaj mu je leglo na srce, ko je videl, kako ga je očitajoče pogledala, ne da bi ga kaj vprašala. Zaradi te tihe žalosti, ki jo je znala tako dobro skriti, jo je spoštoval in sovražil hkrati.

Nekaj časa sta oba molčala. Nato je pričel Skalar sam govoriti. Govoril je hitro, gledajoč v tla, kakor da se ne bi hotel srečati z ženinimi očmi:

»Alenka je potrebna počitka, ker bodo prihodnji mesec konference, ki se jih bo morala udeležiti tudi ona, in ne bo mogla na dopust. Razen tega, izvedel sem, da se je zaročila z Brezarjem, s tistim mladim arhitektom, ki ga tudi Marti na pozna. No, pač, skratka, mislil sem, da bi bilo dobro, če je nekoliko sama.«

Ko je pogledal ženo, je bilo v njegovih očeh tolikšno razočaranje, da jo je presenetilo in je začutila nekakšno usmiljenje z njim. Zazdelo se ji je, da se vsi ljudje sučejo v strašnem, začaranem krogu. Zakaj mora ona ljubiti svojega moža, ljubiti z vsem svojim bistvom, mučiti se s to ljubeznijo, ne da bi v njegovem srcu našla odmev? Da pač, lahko vzbudi v njem naklonjenost, celo tovarištvo in prijateljstvo, toda ljubezni, ljubezni ni mogoče priklicati ne s hrepenenjem ne z željo. Koliko izgubljene energije, je pomislila.

In njemu se gori prav tako. Kako nezmiselno, kako strašno je, da se muči zaradi tega dekleta, se ponižuje sam pred seboj in pred njo, hrepeni po njej in si je želi. Prav nikjer ne najde odmeva ta brezplodna ljubezen in prav nikomur ni v korist. Sočutno ga je pogledala:

»Peter, ali ti morem pomagati?« je tiho vprašala.

Odkimal je. In ker je čutil, da bi sleherno pojasnilo bilo odveč, je molče odšel iz sobe, da je ne bi motil v mislih, ki so na njeno čelo začrtale gube skrbi in prikrite nejevolje.

Martina se je vrnila šele opoldne. Bila je rdeča in zasopla in se je bežno opravičila, zakaj ni prišla na postajo.

»Sicer te je pa čakal oče, ali ne?« je vprašala in skoraj začudeno ogledovala mater, za katero pač doslej ni slutila, da bi se mogla tako pomladiti. »Izvrstno barvo imaš,« je dejala, »tukaj nihče nima takšne.«

Ana Skalarjeva se je na tihem čudila izpremembi svoje hčere, čeprav ni hotela ničesar omeniti. Kakor zmerom, je tudi zdaj bila odločena, da bo počakala, da bo Martina prva izpregovorila. V dolgih letih svojega zakona se je bila namreč že tolikokrat prepričala, da so vsa vprašanja zaman, če nekdo nanja ne mara odgovoriti.

Njena hči se v tem mesecu dni ni toliko izpremenila na zunaj, kakor v vedenju, ki ni bilo nič več tako nemirno in oglato. Instinktivno je Skalarjeva čutila, da skriva pred njo neko novico, toda ni mogla uganiti, ali se tiče nje same ali Alenke.

Martina je prisedla k njej in nekaj časa sta obe molčali. Ana Skalarjeva je poznala ta molk. Bil je podoben molku njenega moža, podoben miru pred nevihto, ko v tišini čakaš, da zagrmi prvi grom.

»Mama, poslušaj, prosim,« je dejala, potem pa nenadno obmolknila. Naslonila se je na roko, kakor tedaj, ko je bila še otrok. Tako redkokdaj je to storila, da je Ana Skalarjeva čutila, kako toplo ji je postalo pri srcu. Bilo je vendar čudovito, imeti nekoga, ki se zateče k tebi in ti mehko in zaupno pravi: poslušaj me.

»Kaj pa imaš za bregom?« je vprašala in jo nežno pogledala. Prijela jo je pod brado in ji dvignila glavo, da jo je gledala naravnost v oči. Bile so čiste, svetlozelene in šegave. Le kje jih je dobila? se je vprašala na tihem, na glas je pa vprašala:

»Kaj si mi hotela povedati v tistem pismu, Martina?«

Dalje prihodnjič

V 24 URAH
barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh
tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

HUMOR
ANEKDOTE

Ljubezen...

...je edina igra, ki je zaradi mraka ne prekinemo.

Prijatelj človeštva

»To, kar sem danes doživel, ne privoščim niti svojemu najhujšemu sovražniku!«

»Kaj se vam je pa vendar tako hudega dogodilo?«

»Hudega? Narobe! Zadel sem v loteriji tisoč lir.«

Plašni zdravnik

»Gotovo si bila zelo presenečena, ko te je plašni doktor Zgaga zaprosil za roko?«

»Lahko si misliš! Najprej sem mislila, da hoče samo ugotoviti, kako mi utripa žila.«

Posebno znamenje

»Tukaj piše: nos primeren, usta srednjevelika, brada okrogla, obraz ovalen... Saj to vendar ne drži?«

»Res je, pred dvema mesecema sem namreč pričel trenirati boks.«

Premetenec

V neko trgovino z glasbili vstopi eleganten gospod in prosi prodajalko, naj mu zaigra na gramofon nekaj novejših plošč. Prodajalka polaga ploščo za ploščo, toda kupec se ne more za nobeno odločiti.

Ko mu je zaigrala sedem in dvajseto ploščo, samo moderno glasbo, ga naposled vpraša:

»Ali naj vam zaigram rajši kakšno melodijo iz oper? Morda boste laže izbrali?«

»O, hvala,« ji odgovori kupec, »vidim, da je nehalo deževati.«

Naš najboljši čut!

»Kateri človeški čut je najpopolnejši?«

»Res ne vem.«

»Tip.«

»Kako to?«

»Sedi na žebelj. Ne vidiš ga, ne vohaš ga, ne okusiš ga, ne slišiš ga, pa ga vseeno pošteno čutiš!«

Zlobno

»Natakar, prosim kozarec vode!«

»Ali jo boste pili?«

»Ne, učil se bom plavati.«

Nevarna zahteva

Znani igralec Tanay je zahteval, da mu tudi na odru servirajo samo pristno. Če je jedel ogrsko salamo, je hotel jesti pravo, pristno ogrsko salamo. Pri prizorih z vinom je hotel piti pristno vino ali celo šampanjec.

Nekoč se je pa zgodilo, da ni bilo pri roki šampanjca in so mu prinesli na oder kozarec s sodavico. Tanay ga je sicer na videz z užitkom popil, takoj po koncu dejanja je pa tekel k ravnatelju in mu dejal, da hoče imeti v bodoče na mizi samo pristne pijače in jedila.

Ravnatelj je prikimal: »Dobro, torej prihodnjič boste igrali samomorilca. Prinesli vam bodo na oder vodo s pravim, pristnim ciankalijem...«

Nekoliko naivno

Znanega kemika Bunsena je vprašala neka vojvodkinja, ali sončni žarki škodujejo kavi, če sijejo nanjo.

Kemik je bil v hudi zadregi, zakaj niti slutil ni, da se vojvodkinja zanima za takšna vprašanja. Vprašal jo je, ali je imela sama priložnost spoznati, da bi sonce kavi škodovalo.

»Tisto ne,« je odgovorila vojvodkinja, »toda soba mojega brata je ravno nasproti oken moje sobe. In opazila sem, kadar kakšna dvorna dama prinese bratu kavo, vselej spusti zavese.«

Presenečenje

Mr. John Dallas je imel ob Michiganskem jezeru smolo. Pokvaril se mu je motor elegantnega Rolls-Royca. Kakor koli si je prizadeval, da bi ga popravil, ni se mu posrečilo.

Obupan se je oziral po pomoči, in res se je kmalu pripeljal neki avto. Iz avta je stopil Henry Ford, ki ga pa Dallas ni poznal.

Ogledal si je motor, premaknil nekaj vijakov in že je bil avto spet v redu.

Lastnik Rolls-Royca je bil ves blažen in hoteč se pokazati velikodušnega, je ponudil kralju avtomobilov bankovec za deset dolarjev.

»Hvala, dovolj sem bogat,« je odgovoril Ford, smehljaje.

Tedaj je Dallas nejeverno pogledal, najprej njega, nato pa še avto in vprašal:

»Če ste tako bogati, zakaj se pa potem vozite s ‚Fordom'?«

ITALIJANŠČINA ZA SLOVENCE V BESEDI IN SLIKI

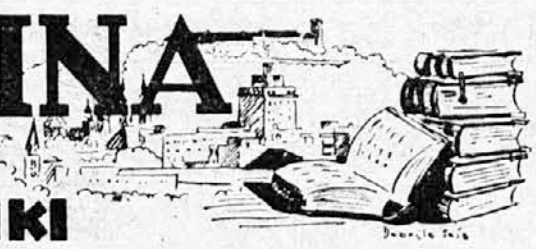

IL FALCONE

Giovanni Boccaccio (1313—1375)

In Firenze viveva un giovane di nome Federico degli Alberighi, che nelle armi e in cortesia superava tutti gli altri giovani della città. Egli s'innamorò d'una gentildonna chiamata Monna Giovanna, una delle più belle e delle più leggiadre di Firenze.

Per poter acquistare l'amore di lei, egli faceva feste e donava e spendeva senza ritegno; ma ella, non meno onesta che bella, non si curava nè di lui nè di quelle cose fatte per piacerle. Spendendo adunque Federico oltre il suo potere, rimase alfine povero, senza altra cosa che un suo piccolo poderetto, delle rendite del quale viveva miseramente; inoltre si tenne un falcone, fra i migliori del mondo.

Così, amando più che mai e non potendo più stare in città, andò a stare a Campi, dove aveva il suo poderetto, e uccellando e senza chiedere soccorso ad alcuno, sopportava pazientemente la sua povertà.

Or avvenne che il marito di Giovanna si ammalò; e vedendosi agli estremi, fece testamento e lasciò erede delle sue grandi ricchezze un figliolo già grandicello e stabili che, se questo morisse, Giovanna dovesse entrare in possesso dei beni. Dopo di che morì.

Rimasta vedova, Monna Giovanna, come è usanza delle donne di Firenze, andò col ragazzo a passare l'estate in campagna, a una sua possessione assai vicina a quella di Federico. Avvenne che il fanciullo cominciò ad avere dimestichezza con Federico e a dilettarsi d'uccelli e di cani. Avendo veduto più volte volare il falcone di Federico, ebbe forte desiderio di averlo; ma non s'attentava di domandarlo, vedendo che gli era tanto caro.

Così stando le cose, avvenne che il giovinetto si ammalò. La madre, molto addolorata, gli stava tutto il giorno dintorno, non ristava di confontarlo e spesse volte gli domandava se desiderasse qualche cosa, che ella certo gliela procurerebbe se fosse possibile. Il giovanetto, udite molte volte queste profferte, disse: »Madre mia, se voi mi farete avere il falcone di Federico, io credo che guarirò presto.«

La donna, udendo questo, restò alquanto sospesa e cominciò a pensare a quel che dovesse fare. Ella sapeva che Federico l'aveva lungamente amata nè mai aveva avuto di lei un solo sguardo. Perciò ella diceva:

— Come manderò io o andrò a domandargli questo falcone, che è, per quel ch'io odo, il migliore che mai volasse? E come sarò io così scortese che ad un uomo gentile, al quale non è più rimasto alcun diletto, io voglia togliere questo?

E impacciata in questo pensiero, benchè fosse certissima d'averlo se lo domandasse, senza saper che dire, non rispondeva al figliolo. Infine l'amore del figliolo tanto la vinse, che ella decise, per contentarlo, non di mandare, ma d'andare ella medesima e di recarglielo; e gli rispose: »Figliol mio, confortati; e pensa a guarire, chè io ti prometto che andrò per esso domattina e te lo recherò.« Edi ciò il fanciullo fu tanto lieto, che il giorno medesimo mostrò qualche miglioramento.

La mattina seguente la donna, presa un'altra donna in compagnia, come se andasse a diporto, se n'andò alla casetta di Federico, e lo fece chiamare. Egli, non essendo tempo di uccellare, era in un suo orto a fare certi lavoretti. Udendo che Monna Giovanna domandava di lui alla porta, e meravigliandosi forte, lieto vi accorse. Vedendolo venire, ella con donnesca piacevolezza gli andò incontro. Dopo che Federico l'ebbe rispettosamente salutata, essa gli disse:

— Bene ti sia, Federico. Io son venuta a ristorarti dei danni che tu hai avuto per me, amandomi più del necessario; e il ristoro è questo, che io intendo, con questa mia compagna, desinare oggi teco famigliarmente.

Federico umilmente rispose:

— Madonna, non ricordo di aver mai ricevuto danno da voi, ma tanto di bene, che, se io mai valsi qualche cosa, lo debbo alla vostra nobiltà e all'amore che vi ho portato. Per certo questa vostra visita mi è molto cara, benche siate venuta da un povero ospite.

E così detto, vergognoso la ricevette dentro la sua casa e da quella la condusse nel suo giardino; e qui, non avendo altri per farle tenere compagnia, le disse:

— Madonna, poichè altri non c'è, questa buona donna, moglie di questo lavoratore, vi terrà compagnia mentre io vado a far mettere in tavola.

Egli, benchè la sua povertà fosse estrema, non si era avveduto ancora in quanta necessità l'avesse messo il mal uso delle sue ricchezze. Ora, non trovando niuna cosa con cui poter onorare la donna, e oltremodo angoscioso maledicendo la sua fortuna, tutto fuor di sè, andava di qua e di là cercando; essendo l'ora tarda e desiderando grandemente di onorare la gentildonna e non volendo richieder nulla a nessuno, nemmeno al suo lavoratore, i suoi occhi caddero sul suo buon falcone, che vide sopra la stanga nella sua saletta. Lo prese, e trovandolo grasso, pensò esser degna vivanda per tal donna. E, senza più pensare, tiratogli il collo, lo affidò a una sua fantesca, lo fece pelare, acconciare e arrostire allo spiedo.

Messa la tavola con tovaglie bianchissime, con lieto viso ritornò alla donna nel suo giardino e disse che il desinare era apparecchiato così come poteva far lui. La donna e la sua compagna andarono a tavola, e senza sapere che mangiassero, insieme con Federico, che con somma fede le serviva, mangiarono il buon falcone.

Levate da tavola, e dopo essersi trattenute con lui alquanto con piacevoli ragionamenti, parendo alla donna tempo di dire quello per cui era andata, così benignamente verso Federico cominciò a parlare:

— »Federico, ricordandoti tu della tua vita passata e della mia onestà, che forse tu hai reputata durezza e crudeltà non dubito che ti meraviglierai della mia presunzione, quando sentirai la causa principale della mia venuta qui; ma se tu avessi o avessi avuti figlioli e potessi conoscere di quanta forza sia l'amore che loro si porta, certo tu mi avresti per iscusata. Io che ne ho uno, non posso sfuggire le leggi comuni delle altre madri; e contro ogni convenienza e dovere mi conviene chiederti un dono, il quale io so che ti è sommamente caro; e questo dono è il tuo falcone, del quale il mio fanciullo è così fortemente invaghito, che io temo, se non glielo porto, che il suo male si aggravi tanto che io debba perderlo. E perciò io ti prego — non per l'amore che mi porti, ma per la tua nobiltà che si è mostrata così grande nell'usar cortesie — che ti piaccia donarmelo, affinchè con questo dono io possa dire d'aver tenuto in vita mio figliolo ed esserti sempre obbligata.

(Konec prihodnjič.)

Razlaga besed

falcone m sokol.
arme f orožje.
cortesia f vljudnost.
superare prekositi.
innamorarsi di zaljubiti se v.
gentildônna f plemenita gospa.
Mônna = *Madonna* f Madona, Marija; gospa.
leggiadro ljubek, mil.
acquistare pridobiti.
fêsta f praznik, slovesna prireditev.
donare obdarovati.
spêndere (nepr. glag.) izdati, zapravljati.
ritegno m ustavitev, zadržek; *senza r.* brez mere.
adunque torej.
oltre il suo potere preko svojih možnosti.
poderetto m majhno posestvo (*podere* m posestvo).
rêndita f donos, renta; *rêndite* pl. dohodki.
inoltre razen tega.
tenersi (nepr. glag.) obdržati si.
uccellare (*uccêllo*) ptiče loviti.
socorso m pomoč.
sopportare prenašati.
avvenne zgodilo se je (*avvenire*, nepr. glag.).
ammalarsi zboleti.
agli estrêmi v zadnjih vzdihljajih; v bližini smrti.
erêde m dedič.
grandicêllo m odrasel
stabilire določiti.
possêsso m posest.
bêni m/pl imetje.
morì je umrl (*morire*, nepr. glag.).
rimasto ostal (*rimanere*, nepr. glag.)
védova f vdova.
usanza f običaj, navada.
passare prebiti.
in campagna na kmetih.
possessione f posestvo.
assai (assáj) zelo.
dimestichezza f domačnost.
dilettarsi (*dilêtto*) veseliti se.
attentarsi upati se.
così stando le côse dobesedno: ob takšnem stanju stvari.
gli... dintorno okoli njega.
non ristare (nepr. glag.) ni nehala
confortare bodriti
spesse vôlte pogosto.
procurare priskrbeti.
profférta f ponudba.
fare avere priskrbeti.
guarire ozdraveti.
udire (nepr. glag.) slišati, poslušati.
alquanto nekoliko.
sospeso obešen; neodločen.
sguardo m pogled.
per quel che io ôdo po tem, kar slišim (*udire*, nepr. glag.).
volare leteti.
scortese nevljuden.
dilêtto m veselje.
tôgliere (nepr. glag.) vzeti, uropati
impacciato v zadregi.
vinse je zmagal (*vincere*, nepr. glag.).
recare (*rêco*) ponuditi, prinesti; *recárglielo* prinesti mu ga.
confôrtati potolaži se.
per esso poni.
domattina jutri zjutraj.
liêto vesel.
miglioramento m zboljšanje.
presa [ko je] vzela.
andare (nepr. glag.) *a dipôrto* na izprehod iti.
ôrto m zelenjadni vrt, sadovnjak.
di lui po njem [*domandare* vprašati].
accórrere (nepr. glag.) prihiteti.
donnesco ženski.
piacevolezza f ljubeznivost.
bêne ti sia (dobesedno: dobro ti bodi!) pozdravljen, zdravstvuj!
ristorare odškodovati.
danno m škoda.
amándomi ljubeč me.
restôro m odškodnina.
intêndere nameravati.
desinare obedovati.
teco (= *conte*) s teboj.
famigliarmente neprisiljeno, po domače (*fami[g]liare*.
umilmente ponižno (*úmile*).
valsi da sem vreden (*valere*, nepr. glag.).
benchè (*benké*) čeprav.
ôspite m gostitelj.
vergognoso sramežljiv.
ricévere sprejeti.
non avêndo altri ker ni imel nikogar drugega.
tenere (nepr. glag.) *compagnia* družbo delati [komu].
terrò prihodnjik nepr. glag. *tenere*.
méttere (nepr. glag.), *in tavola* jed pripraviti (skuhati).
estrêmo izredno velik.
avvedersi (nepr. glag.) opaziti.
mal uso m slaba uporaba.
niuno (njuno) noben.
oltremôdo izredno.
angoscioso tesnoben, žalosten.
maledire (nepr. glag.) preklinjati.
fuôr di sè iz sebe.
di qua e di là sem in tja.
grandemente veliko; vroče [*desiderare* želeti].
richiêdere (nepr. glag.) (nazaj) zahtevati
nemmeno niti
cáddero so padli (*cadêre*, nepr. glagol).
stanga f drog.
saletta f majhna dvorana (*sala* f).
grasso masten, tolst, debel.
vivanda f jed.
tirare il côllo vrat zaviti.
affidare zaupati.
fantesca f dekle.
pelare skubsti.
acconciare (*acconcio*) pripraviti.
arrostire pražiti; peči.
spiêdo m raženj.
messa pogrnjena (*méttere*, nepr. glag.).
tovaglia f prt.
apparecchiare (*-écchio*) pripraviti; pogrniti (mizo).
fede f vera, zaupanje; pozornost.
sommo zelo visok; prislov *sommamente*.
trattenere (nepr. glag.) zadržati.
ragionamento m pogovor.
parêndo ker se je zdelo (*parere*, nepr. glag.).
benignamente dobro, prijazno (*benigno*).
vêrso proti, do.
ricordándoti če se spomniš (*ricordarsi*).
onestà f poštenost.
reputare (*rêputo*) smatrati, misliti.
durezza f trdost.
crudeltà f krutost, okrutnost.
presunzione (presunçjone) f domneva.
portare amore m ljubezen gojiti, čutiti.
avere per iscusato oprostiti.
io che ne hô uno jaz, ki imam enega (namreč sina).
convenièn za f primernost; pristojnost; spodobnost.
dovere m dolžnost.
mi conviêne moram (*convenire*, nepr. glag.).
invaghito zaljubljen (*invaghire* očarati; *-si* zaljubiti se).
aggravarsi poslabšati se.
usare cortesie prijaznost, uslužnost izkazati.
donármelo (= *donare mi lo*) dati, podariti mi ga.
giacchè (džakké) ker.

5 minut pred božičem

Igračke za male in velike

Božične izložbe brez božičnega okrasa. - Eksotične lutke. - Darila brez točk

Ljubljana, pred božičem 1941.

Nekaj dni — tako rekoč 5 minut — pred božičem se človeka. poloti čudna vročica nakupovanja, čeprav jo nekoliko zavirajo kača v žepu in točke na raznih izkaznicah. Ljudje so pa konservativni in si predbožičnega veselja ne dajo vzeti. Kljub kači, kljub točkam se že najde izgovor, da zaviješ v trgovino in se vrneš iz nje obložen s koketnimi zavojčki; z njimi se izprehajaš vse popoldne po prometnih ulicah in srečuješ znance, ki te naspol radovedno naspol zavistno vprašujejo, ‚kaj za božjo voljo si še ta čas nakupil'.

Letos so nekateri trgovci kar pozabili na božič, posebno manufakturisti, ki imajo ‚vse na točke'. V knjigarnah še vidiš kakšno knjižno novost, okrašeno s smrekovo vejico, prav tako v drogerijah, kjer so drage in dragocene stekleničice vseh mogočih dišav ovite v božični papir, z zvezdicami na sinji podlagi. Edine izložbe, ki so ostale zveste tradiciji, so izložbe otroških igrač. Vanje je edino dahnil božiček, da so za otroke, pa ne samo zanje, tudi za odrasle vsaj drobec božičnega razpoloženja.

Mostre di giocattoli — sogno dei bambini. — Izložbe z igračkami — sanje otrok.

Popoldne, ko matere utegnejo, ko je posoda od kosila pomita in obrisana, se nabero pred izložbami z igračami mali gledalci. Koliko otroških sanj se tke okrog teh začaranih oken, kjer je umetelno razstavljeno vse, česar se poželi otroško srce.

Električne železnice, tovorni in športni, pa elegantni avtomobilčki, s prestavami, krmilom in električnimi žarometi, puške z indijanskimi perjanicami, miniaturni telefoni z majhno slušalko in rdeče belo številčnico, tehtnica in še cela trgovina s predalčki in vrečicami povrhu, gasilni avto z raztegljivo lestvo, kuhinja s štedilnikom in zraven sobica z zrcalom in moderno opravo, kravice, ovčke in medvedki na kolesih, pisani ‚volk', ki ga naviješ in brenče zleti po sobi, sinja kad za kopanje in v njej dojenček iz celuloida, peterke v košarici, matador, zložljive pisane kocke, kuhinjska posoda s servieti, kositrni vojački, trdnjava s premičnim topom, predor in most za železnico, majhne harmonike, orglice, gugalni konjiči, čepica in torba, pa ščipalne klešče za sprevodnika, risanice in slikenice, tarča z lokom in puščicami, traktorji, podmornice in lutke, lutke vseh mogočih velikosti in — ras.

V Ljubljani je izložba z lutkami, ki se pred njo ne ustavljajo samo otroci.

»Kakšne lepe lutke,« je vzkliknila neka starejša gospa in postala pred zbirko vseh mogočih eksotičnih lutk, velikih, kakor so majhni otroci in oblečenih po najnovejši modi. Tukaj vidiš Japonko in Kitajko, Havajko, Indijanko in Zamorko in Evropejko v vseh mogočih izdajah. Niso pa eksotične samo lutke, temveč tudi cene. Nekatere presegajo povprečno uradniško mesečno plačo. Res je, da ima vsaka popolno garderobo, od klobučka do ročne torbice, res je, da znajo zapirati oči in govoriti ‚mama'. To so lutke otroških sanj. In otroci stoje pred izložbo, gledajo jih s široko odprtimi očmi in se pogovarjajo o njih, kakor da bi bila živa bitja.

»Punce niso za fante,« pouči mali mož svojega tovariša in ga potegne k drugemu oknu, kjer teče električna železnica.

»Ali tukaj delajo žive otroke?« vprašuje štiriletna punčka mater.

»Ne vem,«

»Kje pa imajo delavnico?« ne popusti mala.

»Najbrže zadaj.«

»Ali si tukaj mene kupila? Ali sem tudi jaz imela takšne lepe čevljčke?« In že jame primerjati svoje čevlje s čevljčki lutk v izložbi.

Odgovarjati je treba na nešteto vprašanj, otroško prebrisanih in naivnih. Neki fantiček je hotel vedeti, ali puška tudi ustreli. Ali je treba tudi pri tem telefonu zavpiti ‚halo' v slušalko. Kdo se oglasi? Zakaj brenčeči volk ne poje sam, zakaj ga moramo prej naviti? Ali top poči? In ali se pokaže ogenj? Kako vlak v temi vidi voziti skozi predor? Ali je trava na umetnih gričih prava?

Vprašanja, ki včasih zbude zanimanje tudi v odraslem. Nikar ne mislite, da so igračke samo za otroke. Poznam gospoda, ki kupi igračko za svojega sina teden dni pred božičem, da se lahko sam tisti teden z njo igra. Znana je anekdota o uradniku, ki je zamudil službo, ker se je zjutraj igral z električno železnico, ki jo je bil dobil njegov otrok za Miklavža. Nič ni zanimivejšega za odrasle kakor je dobro izdelan športni avtomobilček, s prvo, drugo in tretjo prestavo, s pogonom nazaj in premičnim krmilom. Če je treba, tudi nagnejo mizo, da vidijo, ali avto res ‚potegne' navzgor. Velika večina teh novih, kompliciranih igrač je prav tako primerna za odrasle kakor za otroke. Res je, da človek vse življenje podzavedno nosi s seboj želje, ki jih kot otrok ni mogel uresničiti. Če smo si kot otroci želeli, da bi postali strojevodje, nas bo konstrukcija moderne majhne lokomotive danes prav tako zanimala kakor pred pet in dvajsetimi leti.

Da, celo prepričana sem, da je marsikatera moderna igrača vse bolj primerna za odrasle ljudi, zakaj njim manjka fantazija, ki pričara otroku tudi ob najenostavnejši igrači čar popolnosti. Otroku lahko dopoveš, da je palica puška in škatla garaža. Odrasli potrebujejo avtomobilčke s prestavami in gumijastimi pnevmatikami.

Kadar ste v hudi zadregi, kaj bi darovali zelo kompliciranemu človeku z rafiniranim okusom, mu podarite moderno igračko. Razveselili ga boste, darovali originalno in brez porabe točk, in morda — če boste imeli srečo — mu boste nehote izpolnili željo, ki je spala v njem od otroških let...

Krista I.

KRIŽANKA

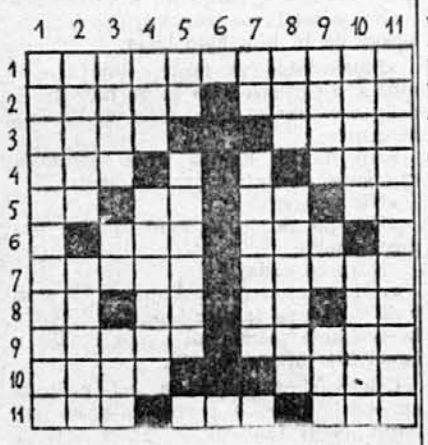

Vodoravno: 1. Ta naša pokrajina poleti zelo pogreša vode. 2. Srditi; razlog k nekemu dejanju. 3. Kupcu ni všeč, če raste (prvi dve črki zamenjani); naš del Dinarskega gorstva, h kateremu spada tudi pokrajina pod 1. vodoravno. 4. Do toliko menda znaš šteti; če ne, pa vsaj to številko poznaš. 5. Če se udariš, boš skoraj gotovo takole vzkliknil; s to grško črko označujemo polumer vèrtanega kroga; priredni veznik; zelo pogosta naša kratica. 6. Tako izražamo obžalovanje; z dežja se rado tja pride. 7. Pravijo, da je največ moških s tem imenom, gotovo pa jih je zelo veliko; tak glas izdaja konjenico. 8. Pesem o junaških dejanjih; azijski veletok; Prešeren je večkrat rabil ta veznik; osebni zaimek. 9. Del človeške duševnosti; dragi kamen različnih barv (aluminijeva spojina) 10. Veliko ptic; več krajev tega imena, ki pomeni trate, livade. 11. Pri nas samo toliko žen razveseljuje moža; sila; tako vprašamo po kraju.

Navpično: 1. Kaznivo dejanje, ki se ga tudi kvartopirci radi poslužujejo. 2. Materini bratje (rodilnik) očiščen. 3. To besedo rudarji dobro poznajo; dvakrat isti soglasnik s strešico; oče. 4. Oče; to jelšo pa južni Ljubljančani dobro poznajo. 5. Oziralni zaimek; v Ljubljani je dosti teh ptičev, v Benetkah še več. 6. Obe črki dasta črko pod 5. vodoravno. 7. Predlog (narobe); tujka za narek, ki v drugotnem pomenu ne dopušča nobene izbire. 8. Močan; prislov kraja. 9. Človek se z njimi zabava; glasbeni znak za zelo tiho; vrsta zvoka. 10. Odtenkov, različic; vrsta jedi. 11. Samovlada monarha.

*

ŠTEVILNIK

2—16—15—16—14— 6— 1—
11—19—13—11— 1—15—16—
1—16—12— 5—11—18—20—
6—16—13—15—16—20—10—
11— 5—18— 3— 7—16—14—
7—11— 9— 4— 3— 5—18—
6—19—12— 6— 9— 3—18—
10— 1— 9—11—13— 1—10—
14— 3— 8—17— 9— 6— 2—
2—15— 3— 9—19—11— 9—

Ključ:

a) 1—2—3—4—5—6—7—: poletno pokrivalo;

b) 8—9—3—10—11—9—: samostanski brat;

c) 12—9—13—3—14—1—: Krpan ga je premagal;

č) 15—16—17—16—9—18—11—: gorska veriga;

d) 19—3—10—6—20—18—11—: miren, varen kraj.

Če vstaviš namesto številk pravilne črke, ki jih najdeš v ključu, zvežeš modro misel ter začetnico imena in priimek dramatika, ki jo je napisal.

*

IZPOPOLNILNICA

S S T P P S Z T K S K S K S
V E R O O L A R O L O E R L
— — — — — — — — — — — — — —
L E V O J V O M A G A I L K
A R A S E A D A Č A K K O A

Navpično poišči samostalnike, pa boš vodoravno v sredi prečital ime in priimek našega pisatelja in publicista, ki se je rodil pred 60 leti, in eno izmed njegovih del.

*

ZAKAJ?

Pri odpiranju in zapiranju sobnih vrat občutimo odpor, ki je tem večji, čim manjši je dotični prostor in čim tesneje so zaprta okna. Kako nastane ta pojav?

*

PRAV IN OBRATNO

Sveta knjiga,
dušna briga
za nebesa in zemljó.
Čas odmeri,
zlo naperi
sodna in upravna oblast.

*

PREVEJANI KMETIČ

Nekega kmeta, ki je bil velik prijatelj računstva in ugank in je marsikatere skrival za ušesi, so nekoč vprašali, koliko kokoši ima na kokošjem dvoru. Pa se je odrezal: »Za neko troštevilčno število jih je. Če narediš iz njegovih treh številk vsa možna dvoštevilčna števila, tedaj dá njihova vsota dvojno število mojih kokoši.«

Ali bi vi bili kmetiču kos?

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. prijaznost. 2. re, aloa, la. 3. iveri, mre. 4. zida, Leeds. 5. aroganten. 6. d, mostišča, 7. eš, stol, Iž. 8. vtepo, nu, e. 9. Nipon, itan. 10. obl., okraj. 11. Sledi tigre. 12. Tanaro, al.

Izločilnica: Gregorčič; (čita se od zadaj naprej).

Čaroben kvadrat: 1. motor, 2. opora, 3. torek, 4. orehi, 5. rakič.

Posetnica: Modni salon.

Uganka: Nič.

Zlogovnica: 1. Rezijani, 2. Evalit, 3. satrapi, 4. njej, 5. izmišljanje, 6. cenjen, 7. omizje. 8. luščim, 9. azurno, 10. Hotimir. 11. korenje, 12. obnoviš. — Resnico lahko zatemniš, utrniti je ne moreš.

Zakaj: Pri sunkovitem potegu nastane, fizikalno govorjeno, velik pospešek mase. Z njim pa narašča tudi odpor mase zaradi vztrajnosti, tako da mora vprega vzdržati silno napetost, ki lahko nazadnje vprežne vrvi tudi pretrga.

IZVIRNA ISTRSKA PRAVLJICA * BESEDILO JE NAPISAL IN RISBE NARISAL STRIC MIŠKO

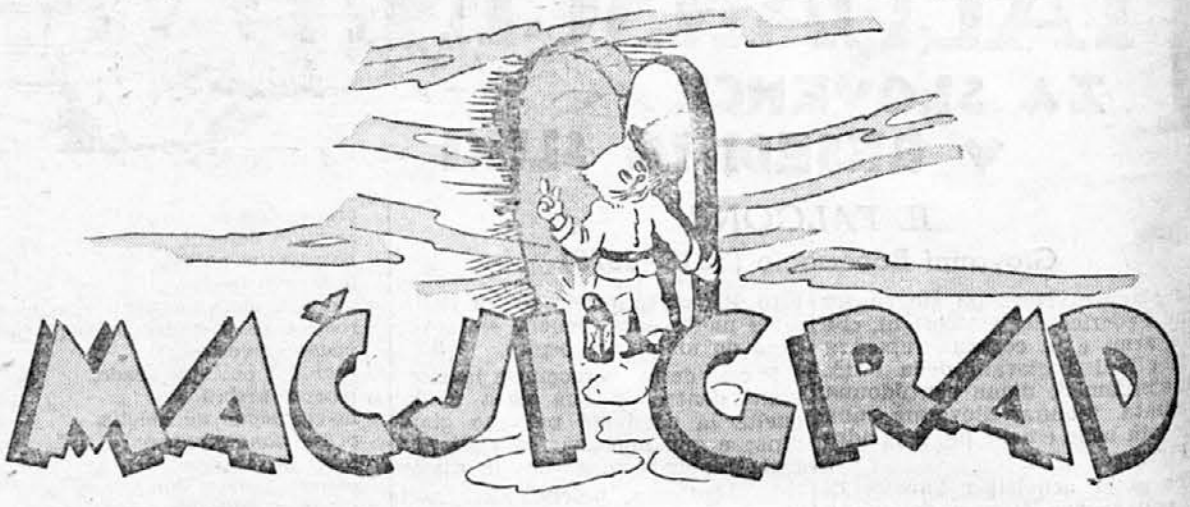

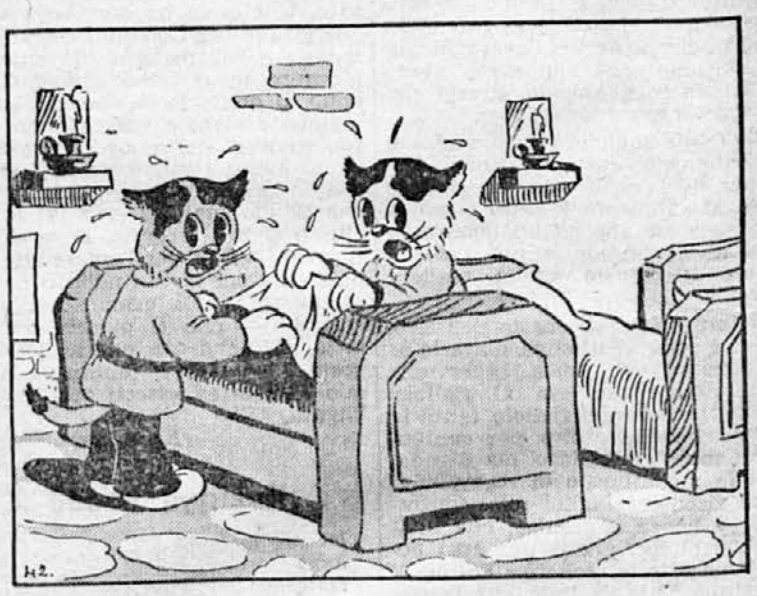

DALJE PRIHODNJIČ

ČRNA KRINKA

• ROMAN •

17. poglavje

BENCOLIN V FRAKU

Popoldne so me telefonsko poklicali s policije. Pri aparatu je bil Leblanc. Rekel je, da mi Bencolin sporoča, da smoking nocoj ni prikladen; za to priložnost je potreben frak. To se je z drugimi besedami reklo: Bencolin se z morilcem ni nameraval samo sestati, temveč ga tudi prijeti.

Ko sem ob devetih stopil v jedilnico hotela Scriba, je Bencolin že sedel za neko mizo. Prijateljsko me je pozdravil, a mi ni dal nobene priložnosti, da bi mu zadajal vprašanja, ki so me zanimala. Zakaj pravkar je z gospodom Julesom, prvim restavracijskim natakarjem, vneto govoril o problemu, ali bi bilo priporočljivejše naročiti kot uvodno jed gratinirano ribo ali pa raka à la Vanderbilt.

Bencolin ima dramatsko žilico. Neznansko rad vprizori veliko razkritje, ne da bi poprej občinstvu izdal glavnega krivca. Občinstvo sem v tem primeru jaz sam. Moj prijatelj uživa, če vidi, kako deluje moja domišljija. Potem mu moram povedati, ali sem predvideval glavni učinek ali ne. Zato sem v duhu priredil revijo vseh, ki so bili zapleteni v to afero.

Najprej Augustin. Ali je verjetno, da je komični stari mož umoril Claudino? Zdelo se mi je nesmiselno. Razen tega nisem niti slutil nagiba. Prej bi si že mislil, da bi bil prišel v poštev kot Galantov morilec. Morebiti je kje izvedel, v kakšen namen so zlorabljali kabinet voščenih lutk, in se odločil, maščevati se nad tistim, ki je bil Marijo pripravil do tega, da je ponižala muzej v prehod za razuzdance in lahkomiselne ženske. Ali bi bil pa Augustin kdaj uporabil bodalo iz Maratovih prsi? To se mi je zdelo izključeno. Občutil je vse preveč spoštovanja do svetovno važnih zgodovinskih dogodkov, da bi človeka, kakršen je Galant, pobil z orožjem, ki ga je bila Charlotta Cordayeva zabodla velikemu jakobincu v srce — čeprav samo voščena Cordayeva.

Kako je pa z Robiquetom? Ali mu je prisoditi umor? Na prvi pogled prav zanesljivo ne. S Claudino sta bila prijatelja, Galanta pa očitno ni bil poznal — a moglo je biti seveda tudi drugače. Morda je Odetto ljubil. Morda je bila Claudinina novica, da se je Chaumont spečal z neko drugo, zbudila v mladem atašeju upanje, da dekle vendar še pridobi zase. Kako je moral biti ogorčen, ko so bili Odetto pahnili v smrt! V tem primeru je bilo vsvno narobe kakor pri Augustinu. V možnost, da je Robiquet umoril Claudino, bi človek še utegnil verjeti — a kaj je imel z Galantom opraviti? Saj vendar ne moremo misliti, da je tvegal kariero s tem, da bi maščeval smrt ministra Duchêna? Ali je pa morda Robiquet izvedel, da je bil Galant umoril Odetto, namesto da bi poklical zdravnika ali jo spravil v bolnišnico, kjer bi jo bili morda še rešili? To bi pač utegnil biti nagib; vsekako je pa vse to razmišljanje temeljilo na domnevi, da je Robiquet Chaumontovo nevesto na skrivaj strastno ljubil — a kje je bil dokaz za to?

Ali ni bilo v tem primeru bliže, še enkrat pretehtati Chaumonta in preudariti možnost, ali ni imel on prstov vmes? Bencolin se je sicer delal, kakor da bi bil stotnik popolnoma nesumljiv — a to je bilo prej, preden sem mu dal muzejsko vstopnico. Potem je bil pa dejal: »Neverjetno, da že davno nisem prišel na to... bil sem kakor oslepljen...« To bi seveda lahko pomenilo, da se mu je bilo med tem časom zabliskalo, da je vendar moral biti morilec Chaumont, ki mu ne bi bil pripisoval obeh zločinov. Ali je pa sploh zanesljivo, da je ena in ista oseba storila oba zločina? Prav tako je mogoče, da je Galanta umorila Gina, Claudino pa Chaumont. Koga od obeh je pač povabil sem...?

V tistem trenutku se je razgrnila rdeča baršunasta zavesa, viseča nad vrati jedilnice. Vstopil je Chaumont. Prišel je vzdolž miz, pozdravil, ko nas je zagledal, in obstal zraven Bencolina, ki je bil še zmerom zatopljen v svoj pogovor z Julesom.

»Ali motim?« je vprašal Chaumont.

»Nikakor ne!« je odvrnil Bencolin živahno, »z Julesom sva si že edina... Sédite, stotnik!«

Jedilnica se je hitro polnila. Bencolina je pozdravljalo mnogo ljudi. Zdaj pa zdaj je pristopil kdo, da bi mu stisnil desnico, morda v upanju, da ga bo povabil, naj prisede — zmerom je dovolj senzacij željnih ljudi, ki jih zabava, če od blizu prisostvujejo aretaciji kakšnega zločinca. Saj so pa tudi vsi vedeli, kaj pomeni, če se Bencolin prikaže v fraku. Nazadnje so radovedneži spoznali, da se njihovo upanje ne bo izpolnilo; ni jim kazalo drugega, kakor da so nas zapustili in sedli za druge mize. Bencolin je dobre volje zrl za njimi, potlej se je pa obrnil k meni:

»Povabil sem stotnika Chaumonta sèm, da bi mu sporočil, do kakšnih sklepov sem prišel... Da je Galant mrtev, mu nisem povedal, a bržčas je že sam bral v večerniku...«

»Dober večer!« je rekel vojaški glas poleg mene.

Bencolin je vstal.

»Dober večer, gospod polkovnik!« je vzkliknil. »Jules! Še za enega pogrnite!... Vesel sem, da ste prišli« je nadaljeval in povabil Martela, ki je bil medtem Chaumontu in meni podal roko, naj sede poleg njega.

Priznam, da sem se jezil na Bencolina. Zakaj, čeprav sem bil pripravljen, vdati se njegovemu nagnenju do dramatskih zapletljajev, se mi je vendarle zdelo, da je bil šel to pot malo predaleč. Če je Chaumont, kakor je bilo v tem primeru očitno, umoril Claudino, se mi je vendarle zdelo nezaslišano, posaditi dekletovega očeta z morilcem njegovega otroka za isto mizo. Nejevoljno gubaje čelo sem pogledal Bencolina, ki je moje očitajoče poglede nalašč spregledal in se je pripravljal na to, da bo priredil svojim poslušalcem razlago obeh zločinov.

»Začnimo najprej z Galantovo afero...« je povzel besedo. »Popoldne smo zaposlili vsa njegova pisanja, kartoteke in mape z listinami: skratka vso podlago za izsiljevanje, med drugim tudi zapisnico z rezultati razgovorov, višinami izsiljenih zneskov, datumi določenih rokov. Tej zapisnici se imam zahvaliti za edini členek v verigi dokazov, ki mi je še manjkal... Vem, da je bil izsiljevalec predvčerajšnjim pri možu, ki ga sumim, da je umoril vašo hčer, gospod polkovnik, in tudi Galanta. Za obtežilno snov, ki bi razkrinkala osebo, ki je s prizadetim v ožjih stikih, je zahteval pet sto tisoč frankov za molk in določil rok samo osem in štiridesetih ur. Ta rok bi bil potekel danes dopoldne. Snoči je mož, ki o njem pripovedujem, Galantu sporočil, da bo plačal. Tudi to je razvidno iz zapisnice. Predlagal mu je, da se dobita ob dveh zjutraj. Galant mu je bržčas sporočil, naj pride v klub, a obiskovalec je imel pač dovolj tehten vzrok, da je odklonil — kako naj bi tudi po storjenem zločinu odšel iz kluba? Ključa ni imel in Galant ga ne bi bil mogel več ven peljati. Zato je mož vztrajal na tem, da se drugje sestaneta. Zedinila sta se za prehod in oba sta prišla tja ob dveh. Kakor je razvidno iz Galantove zapisnice, si je dal plačevati samo v gotovini. Bržčas je torej računal s tem, da bo moral prešteti veliko število bankovcev. V nerazsvetljenem prehodu tega kajpak ne bi bil mogel storiti, luči pa Galant ni maral prižgati. Ni hotel tvegati, da bi prišel mimo kakšen klubski član in bi ga bil videl s celim šopom denarja v roki... Saj je že tako več ko preveč ljudi šušljalo, da je nevaren izsiljevalec. Torej je peljal svojega obiskovalca v muzej, kjer se je precej dobro spoznal; dotipal se je do električnih stikal in prižgal luči... Vi, gospod polkovnik, ste med tem časom bodalo, s katerim ste bili dan poprej umorili svojo hčer, potegnili iz prsi voščenega Marata, se splazili za Galantom, mu porinili bodalo v hrbet in ga potisnili proti oknu, kjer sta ga videla pasti Jeff in gospodična Augustinova.«

Sredi hrupa, sredi govorjenja vse okrog nas, je zavladal jeklen molk nad našo mizo. Nato je zavpil Chaumont ves ogorčen:

»Ali veste, kaj govorite? Zahtevam, da se na mestu oprostite gospodu polkovniku!«

»Tiše... tiše, gospod stotnik...« je rekel Bencolin, otepaje se Chaumontovih prstov, ki so se trdno oklenili njegove lakti. »Vprašajte rajši grofa samega, če meni ne verjamete.«

»Vse je res...« je hripavo izdavil Martel. »Galant je bil predvčerajšnjim pri meni... Prišel je, da bi mi povedal, kaj ve o Claudini... Ne bil bi mu verjel — ne... kljub vsem njegovim umazanim dokazom... A nekaj se je bilo zgodilo... Da je moja žena bolna, veste... vsak dan slabše sliši — in tisto noč, preden je ta človek prišel k meni, se je bilo nekaj zgodilo... Saj vam je moja žena že povedala... šla je bila zgodaj spat, medtem ko sem jaz ostal še v knjižnici... Claudina je prišla domov... slišal sem jo iti v njeno sobo... Čez nekaj trenutkov sem nekaj zaslišal... sprva si nisem mogel razlagati, kaj naj bi bilo... Če Claudina ne bi bila tako trezno bitje, bi bil mislil, da joče... Šel sem gor... Na hodniku sem videl svojo ženo, ko je šla v sobo najine hčere... ni me opazila... ‚Kaj je s teboj?' sem jo slišal vprašati, ko je odprla vrata... Zdaj sem se lahko prepričal, da se nisem bil zmotil... Claudina je ležala na postelji in ihtela... V sobi je bilo temno... Stal sem na pragu in prisluškoval... Moja žena ne ve, kaj je rekla Claudina... a jaz, ki me nista videli, vem vse... Moji ženi se je zdelo njeno pripovedovanje samo nerazumljivo mrmranje... a ni bilo tako... bilo je priznanje... izpoved... Claudina je čutila potrebo, da se iz srca izpove — in kje to obupan človek bolje stori, kakor v naročju svoje matere... posebno, če mati niti besedice ne razume?«

Molče smo strmeli predse. Nihče se ni upal pogledati starega moža, izpregovoriti, kaj vprašati.

»A Claudina ni vsega, kar je storila... svojega strašnega življenja... svojega ponižanja... naslikala z jasnimi besedami... ni povedala, v kakšnem klubu se je vrgla tujim moškim za vrat — vse to sem izvedel šele drugi dan, ko je izsiljevalec sedel pred menoj... a nekaj je neprestano ponavljala... da je kriva Odettine smrti... da jo je pahnila v smrt... in da bo kmalu prišla policija in jo odvedla...«

Molk.

»Marsičesa ne boste mogli razumeti...« je nadaljeval polkovnik, »za vas dekle, ki ima ljubimca... ki je zapletena v škandal in pride pred sodišče, ni isto kakor zame... Jaz izviram še iz časov, ko so se možje dvobojevali, če je na imenu njihove sestre... njihove hčere ležala le senca madeža... Zdaj sem pa slišal, da je Claudina počela reči, ki jih ni bilo mogoče oprati s krvjo... ali pa samo z njeno krvjo... kljub temu takrat še nisem mislil na to, da bi jo ubil... ne... še premišljam o tem, kdaj mi je šinilo v glavo, da je moja dolžnost ne pustiti je dalje živeti v tem blatu — tega sploh ne vem... tudi tega ne vem, pod kakšno pretvezo sem odpovedal obisk svojemu prijatelju... v osemnajstih letih se je takrat prvič zgodilo, da v sredo zvečer nisem bil pri njem... skril sem se v hiši... kaj sem čakal, še sam ne vem... Očitno sem čutil, da bo Claudina šla ven... nisem imel načrta — a podzavestno me je morala obiti misel, da naj ji sledim... ji pred vrati kluba iztrgam krinko, jo udarim... jo ponižam... ji dam vedeti, kaj je v mojih očeh... Na umor nisem mislil — v svoji pisalni mizi imam revolver... niti na misel mi ni prišlo, da bi vzel orožje s seboj... stal sem in čakal... kako dolgo, ne vem — in nato se je oglasil telefon... Claudina je stopila tja... slišal sem, da je govorila z Gino... Gino Prevostovo... ne vem, ali jo poznate... hči starega tovariša, moja krščenka — nikoli ne bi bil mislil, da tudi ona — prav tako kakor Claudina — a to ne spada sem... ali pač — morda je ravno spoznanje, da so vsa ta mlada bitja, ki smo jih imeli za čista, neoporečna... hodila v javno hišo in živela kakor vlačuge, ki bi se človeku studilo, dotakniti se jih — morda je prav to zvrhalo mero... Slišal sem, da se dogovarjata... Claudina je govorila, ne da bi kaj pazila... saj je mislila, da me ni doma... z materjo ji ni bilo treba računati, sluga je bil pa odšel. Claudina je omenila Galantovo ime... rekla je, da mora Gina po vsaki ceni izvedeti, kam je spravil Odetto... ali je kaj vzroka za vznemirjanje... in da naj jo Gina o poli dvanajstih čaka pred muzejem... potem bosta šli skupaj v klub... Vedel sem, kateri muzej ima v mislih... Galant je bil omenil oba vhoda v klub... splazil sem se iz hiše... peljal sem se v Rue Apolline in šel v kabinet voščenih lutk, da bi tam počakal dekle...«

Lahko sem si predstavljal, kako je obupan in še zmerom ne verujoč vse to, kar je bil izvedel, stal v trepetajoči luči sobe strahov — sobe, ki zanj morda sploh ni bila strahotna... Okrog sebe je videl priče slavne francoske preteklosti — podobe ljudi, ki so morili iz fanatizma ali ki so postali žrtve fanatizma... ki so zaradi prepričanja stopili na grmado... Videl je Devico Orleansko... videl je žrtve španske inkvizicije... videl je kralja, čigar glava je ležala na tnalu... videl je Charlotto Cordayevo... Marata... in mnogo drugih, ki so postali morilci, ker jih je bilo njihovo prepričanje pripravilo do tega... in pogled na te postave je moral biti kakor strup za moža.

»Stal sem v neki vdolbini...« je nadaljeval Martel, »blizu vrat, ki drže v prehod... nasproti sem videl nenavadno lutko... ‚seinskega Satirja'. Človek bi mislil, da je nekaj resnice na pripovedki — takšen nestvor je moral tudi Claudino potegniti v blato...«

Trenutek je premišljeval in nato nadaljeval:

»Mislil sem, da sem sam tam dol, a iznenada je šel neki star mož mimo mene... ni me opazil... takoj nato se je stemnilo in isti starec se je vrnil... To sem opazil po tem, ker je tudi nazaj grede mrmral predse... Nisem razumel, zakaj so bili utrnili luči... bral sem vendar, da zapirajo muzej opolnoči, in tako pozno prav gotovo še ni moglo biti... Prižgal sem vžigalico in pogledal na svojo zapestno uro... tri minute je manjkalo do poli dvanajstih — a vžigalica ni osvetlila samo ure... svit plamena je ošinil tudi nekaj drugega... nekaj, kar se je sinjkasto lesketalo in privlačevalo moj pogled — bilo je rezilo... rezilo bodala, tičočega v prsih ene izmed voščenih lutk... ne vem, kako je šinilo vame — a na lepem sem imel bodalo v rokah. In takrat sem zaslišal šum... zunaj v prehodu je nekdo nestrpno hodil sem in tja... splazil sem se nazaj k vratom in jih tiho odpahnil — ničesar nisem videl... v prehodu je bilo temno ko v rogu... obstal sem na pragu in prisluškoval dihanju človeka, ki je tam stal — niti slutil nisem, kdo je bil... morda je bila Claudina... čas se je ujemal... ali mar ni bila obljubila, da bo čakala pred muzejem? Zakaj je bila torej tu? Rahel, čisto rahel val parfuma je zavel k meni... zdelo se mi je, da ga poznam... spominjal me je na nekoga, ki mi je bil nekoč drag... na otroka... mlado dekle — in tam zunaj... nekaj korakov od mene... je stala ženska, ki je bila na poti v eno izmed svojih umazanih pustolovščin... Za trenutek mi je bilo, da bi planil naprej in se vrgel nanjo — a moral sem čakati... moral sem zanesljivo vedeti... jo videti... slišati njen glas — iznenada so se v muzeju luči spet prižgale... nad menoj je zagorela zelena žarnica — in v njenem svitu sem videl — videl žensko, ki je čakala zunaj... Vi veste, da je bila Claudina... Zdaj sploh vse veste...« je polkovnik končal in vstal. Togo se je priklonil nam vsem in odšel strumno, vzravnan, ponosen iz dvorane.

*

Globoko presunjeni smo zrli za njim. Nobeden izmed nas treh se ni zavedel, da je mož, ki nas je bil zapustil, morilec, ki je svoj zločin priznal, in da je Bencolinova dolžnost prijeti ga.

Natakar Jules se je smukal okrog naše mize in skušal vzbuditi našo pozornost. Nazadnje se je opogumil in očitajoče vprašal:

»Ali še zmerom ne smem pogrniti?«

»Ne!« je rekel Bencolin, ne da bi trenil z očmi, strmečimi v luč.

Jules je globoko vzdihnil in odšel. Bilo je očitno, kako nerazumljivo se mu je zdelo, da more človek

Nadaljevanje na 12. strani

NAŠE ZDRAVJE

Z. M. Ljubljana. Vprašujete me za nasvete, kaj bi storili, da bi si odpravili nadlego, ki vas zelo moti. Imate krive noge, zelo močne kosti. Noge so predvsem močno ukrivljene v golenih, golenske kosti predvsem zadebeljene na obeh koncih.

Dasi ne poznam celotne slike vašega organizma, predvsem oblike posameznih kosti in zobovja, bi si skoraj upal trditi, da gre pri vas za spremembe, ki jih je na vas zapustilo v mladosti preboljeno rahitično obolenje. Pogosti sledovi mladostnega rahitisa se kažejo poleg splošne oblike medenice, prsnega koša in zobovja predvsem v okrivljenosti in zadebljenosti golenskih kosti. Ker ne poznam podrobno celotne slike in stopnje ukrivljenosti, ne morem dajati podrobnih nasvetov, niti priznati potrebe in upravičenosti morebitne operacije. Pojdite k specialistu-ortopedu, ki vam bo po točnem pregledu lahko ustregel z nasvetom.

K. G. Sv. Lucija, Gorica. Že nekaj let čutite posebno, kadar več hodite ali stojite, bolečine v nogah, zlasti v golenih. Koža na nogah je suha, luskinasta in je pod njo opažati vse polno malih, zelo razcepljenih modrih žilic.

Pri vas gre za krčne žile na nogah. Bolezen je zelo razširjena, posebno pogosto jo srečamo pri starejših ljudeh, velikokrat pa tudi pri mladih. Pospešujejo jo slabost nožnega mišičja, ploskavost stopal, dolgotrajno stanje na drugo. Njen pravi vzrok moramo pa iskati v prirojeni, pogosto podedovani slabosti žilnih sten, ki zaradi slabo razvitega vezivnega tkiva niso sposobne, da bi vzdržale silo krvnega obtoka.

Zaradi omenjenih vzrokov se razširijo, obtok v njih postane slabši, kri zastaja, tkivo je slabše hranjeno.

Na splošno se javi bolezen v dveh slikah: prvič v obliki posameznih močno razširjenih žil, ali pa v obliki drobnega, površno ležečega modrega ožilja. Razširjene žile lahko leže na površini ali pa v globini, tako da jih niti ne vidimo.

Bolečin, ki vam jih torej povzročajo razširjene žile, se boste odkrižali le, če se boste zdravili proti razširjenim žilam.

Zdravljenje je odvisno od njih razširjenosti in razvitosti, in posledic na koži, ki jih razširjene žile lahko puste. Ker ne govorite v svojem dopisu še o nikakšnih spremembah kože, si boste nadlogo še verjetno lahko ustavili s savoji cinkovega kleja, nošnjo gumijastih nogavic ali kakšnih drugih specialnih povojev, ki vam jih bo podrobneje opisal in priporočil zdravnik. Ta naj vam da tudi injekcije proti razširjenim žilam. Če ne bo to pomagalo, bo potrebna pač operacija, ki je v takšnih primerih še najbolj zanesljiva.

Zdrava polt. Bolezen, ki ste jo opisali, smo na tem mestu že obravnavali. Rekli smo, da je nevšečnost v zvezi z razvojem organizma, da je posledica motenj v izločevanju žlez z notranjim izločevanjem in da je v neposredni zvezi s seborejo, kar pomeni motnjo v izločevanju kožnih žlez lojnic. Povedali smo tudi, da jo srečavamo najpogosteje pri mladih dekletih in fantih, ko so v dobi razvoja, v puberteti, in da najpogosteje sama izgine, ko prekoračimo omenjeno dobo.

Zato si ne delajte nepotrebnih skrbi, prečitajte si še v rubriki »Naše zdravje« »Družinski tednik« z dne 16. oktobra 1941., odstavek pod šifro »G. D. Ljubljana«. Tam boste našli še ostalo, kar je potrebno vedeti o tej bolezni. Dobili boste tudi navodila, kako vam je ravnati, da zadevo kar najbolj ublažite in zmanjšate njen razmah.

T. M. Dolina pri Trstu. Že v drugem odstavku današnjega pomenka smo omenili spremembe na koži, ki nastanejo zaradi krčnih žil, bolje zaradi razširjenih žil na nogah, ali bolje zaradi po njih povzročenega slabelega krvnega obtoka. Poleg različnih sprememb v barvi kože na nogi so različna vnetja žil in kože, ekcemu podobno luščenje kože, zelo pogostne posledice razširjenja žil.

Pišete mi, da imate od prvega poroda, pred 15 leti, razširjene žile na nogah. Dalj časa vas pa že mučijo rane na golenih. Rane so globoke, pokrite z gnojno oblogo in so ostrih robov. Rane so se pozdravile, že nekajkrat zacelile, pa se vam spet vse iznova odpro.

V vašem primeru gre za čire na golenu, ki nastanejo prav zaradi omenjenih razširjenih žil. Kar se tiče teh čirov, so izgledi za njih popolno ozdravljenje kaj različni. Delno se ozdravijo z navadnim zunanjim zdravljenjem, na primer z mastmi, s kopelmi, z rednim previjanjem, itd. Veliko jih je pa, ki na takšno zdravljenje le slabo ali nič ne reagirajo. Le malo se jim stanje zboljša in se ponovno spet poslabša.

Pripovedujete, da ste se zdravili že z vsemi mogočimi sredstvi, in da niste opazili pravega stalnega izboljšanja. Pri vas bi torej šlo za primer čira, ki na zunanje zdravljenje le slabo reagira. Nespametno bi bilo poskušati še v tej smeri dalje, s tem bi izgubljali le čas, le še dalje bi bili v nevarnosti okuženja, čiri bi se še bolj razširili in še bolj poglobili.

Takšnim čirom je danes edino kos operacija, ki vam jo je vaš zdravnik že pravilno svetoval. Torej le urno stopite v bližnjo bolnišnico, da vas operirajo, uspeh bo zanesljivo ugoden in trajen.

B. R. V. Ljubljana. Kožne spremembe na omenjenih delih telesa ste opisali tako, da ne bi mogel sklepati na kakšno od spolnih bolezni. Sicer se te včasih zaradi mešanih okuženj pojavljajo dokaj netipično, vendar mi je dokaz, da pri vas ne gre za kakšno od njih, dejstvo, da ste že bili pri zdravniku, ki je stvar točno pregledal in vam predpisal mast za mazanje.

Stvar je čisto navadno kožno obolenje, ki vam je pripravila toliko skrbi in vas vznemirila le zaradi kočljivega mesta in iz strahu pred nečem, kar bi utegnilo priti.

Torej verjemite zdravniku in zaupajte zdravilu, saj v pismu že priznavate, da se je nadloga že zmanjšala. Le malo več zaupanja vase in svojo okolico!

Nadaljevanje z 11. strani

najprej tako skrbno izbirati jedila, nato jih pa vselej odkloniti, kadar mu jih hočejo prinesti. Lahko bi mu bil jaz pojasnil: Bencolin se je samo zato tako dolgo razgovarjal z njim o prednostih gratinirane ribe, da bi se izognil vprašanju, ki ga je bil razbral z mojih ustnic, preden mu je bilo mogoče odgovoriti.

»Še vedno ne morem verjeti...« je Chaumont zamrmral predse. »Martel... tak poštenjak...«

»To bo zame tudi ostal...« je odvrnil Bencolin. »Če bi se ne bilo zgodilo nekaj, kar ga je vrglo s tira, bi gotovo ne bil nikoli v svojem življenju zagrešil zločina... Sicer pa, ali ta beseda prav za prav pove tisto, kar je storil? Ali lahko imenujemo Virginijinega očeta, ki je zabodel svojo hčer, ko se je je hotel polastiti Apij Klavdij, morilca? In Brut, ki je dal umoriti svojega sina... vse to smo se v šoli učili... ali smo pa kdaj razmišljali o tem? Zgodbe o očetih, ki so svoje otroke rajši videli mrtve, kakor pa da bi bila omadeževana čast njihovih imen, smo imeli za pravljice... in zdaj na lepem tičimo sredi takšne pravljice...«

»Da je čutil za svojo dolžnost umoriti Claudino, še razumem...« je ganjen izdavil Chaumont, »... a Galanta... da je njega zabodel, namesto da bi mu dal denar, ki ga je zahteval...«

»Mislim, da ne gledate pravilno te stvari,« je odvrnil Bencolin. »Martelovi so neznansko bogati in mož, kakršen je polkovnik, bi bil žrtvoval vse svoje premoženje, da bi ohranil svoje ime neomadeževano... Ne! Galanta je gotovo umoril zato, ker je vedel, da mu z vsem zlatom tega sveta ne bi mogel ubraniti, da ne bi nekoč oskrunil Claudininega spomina, kakor je storil z drugimi... In zdaj, Jeff...« se je obrnil k meni, »ali imate zdaj še kakšno vprašanje...?«

»Celo vrsto!« sem vzkliknil. »Zakaj se je Gina tako trdovratno branila povedati, kdo je umoril Claudino? Zakaj je hotel Martel po vsaki ceni dobiti klubski ključ v roke? In kako ste mogli iz zmečkane muzejske vstopnice sklepati, kdo je krivec obeh zločinov...?«

»Jules... račun, prosim!« je rekel Bencolin in me prijateljsko potrepljal po rami. »Če vam je prav, lahko gremo,« je rekel. »Med potjo vam pojasnim vse, česar še ne razumete.«

Na ulici je ležala gosta megla, ki je vsem rečem vtisnila pečat skrivnostnosti. Cestne svetilke so se zdele iz daljave kakor velikanske plamenice, in ljudje, ki so hiteli mimo nas, so prihajali — tako se je vsaj zdelo — iz ničesar in že naslednji trenutek spet izginili kakor prikazni.

»Vedeti hočete, zakaj Gina ni hotela grofa izdati...« je začel Bencolin, »... no, to se mi zdi kakor na dlani: njen boter je... spoštuje ga — in očitno razume, da oče, ki izvira še iz dobe, ko so še častili antične nazore, čuti dolžnost, da na svoj način zadosti pravici... Priznati moram, da mi Ginino vedenje ugaja — čeprav ve, da utegne imeti njeno zadržanje kar vražje neprijetne posledice, vendar molči... dobro ve, da je ženska, kakršna je ona, v grofovih očeh zaničevanja vredno bitje — in kljub temu ga krije... Mislim, da je s tem marsikaj popravila...«

»Prav imate...« sem odvrnil, »... in prav za prav bi bil lahko sam na to prišel. A tisto z muzejsko vstopnico, ki sem jo našel na številki 19... Ure in ure sem si belil glavo... res... nerazumljivo mi je, kako ste mogli iz tega kaj sklepati. Rekli boste, da se mi ne ljubi misliti, a v tem primeru to ne drži — sleherno možnost sem pretehtal. Vem, da ga je morda Odetta vrgla proč — a kaj to dokazuje? Saj sploh nismo dvomili, da je prišla iz muzeja... Če pa izvira od Gine... ali od Claudine — to vendar ne bi bilo imelo nobenega pomena! Premišljeval sem že tudi, ali me niste hoteli kratko in malo preslepiti... če razpleta že davno niste vedeli in se nalašč naredili tako, kakor da bi moja najdba imela veliko vrednost...«

»Ne,« je odgovoril Bencolin. »Nisem vas nameraval preslepiti. Vaša najdba mi je v resnici odprla oči. Ko ste mi pokazali vstopnico, sem se iznenada spomnil, da sem košček papirja iste barve in velikosti že videl — in sicer v Martelovi roki... Ali se ne spominjate? Ko smo včeraj sedeli pred njim, se je brez misli igral z višnjevim listkom... bržčas ga je bil našel v svojem žepu — in takrat sem se tudi spomnil trenutka, ko je bil listek pogledal in ga brž nazaj spravil... Če sklepate s stališča, da je dekle umoril njen oče, je vse skupaj jasno kakor bel dan. Kateri moški naj bi imel interes na tem, vzeti klubski ključ, na katerem je stalo Claudinino ime? Nihče drug kakor on — seveda ne da bi z njim prišel v klub... temveč, da javnost ne izve, da se je ženska iz Martelovega rodu tako ponižala, da je šla v takšno hišo... In tudi drugi problem ki ga nikakor nisem mogel razplesti, mi ni bil več nerazumljiv... mislim namreč: razbito urno steklo. Bila mi je uganka, zakaj je morilec nosil uro na tisti roki, s katero je Claudini zadal smrtni sunek... Vsak človek vendar nosi uro na tisti roki, s katero ne dela... če ima pa človek samo eno roko, seveda ne gre drugače...«

Počasi smo prišli v okolico Faubourga St.-Germain.

»In kaj se bo zgodilo z Martelom?« je vprašal Chaumont, ki je ves čas molče stopal poleg naju. »Zadeve vendar ne morete kratko in malo zamolčati...«

»Tega tudi ne nameravam,« je odvrnil Bencolin.

»Zdaj greste torej k njemu, da ga boste aretirali?«

»Mislim, da ne bo več mogoče.«

»Ali mislite, da je zbežal?« je vzkliknil Chaumont. »Ali ste ga zato pustili oditi? Ali ste mu nalašč pustili časa, da je zbežal?«

»Prav za prav da...« je odgovoril Bencolin, »... a ne za beg. Zdi se mi neverjetno, da bi mož, kakršen je polkovnik, zbežal... se zatekel v pristanišče... si priskrbel ponarejen potni list in si dal pobarvati lase, da ga ne bi spoznali — to stori kakšen slepar, ne pa grof Martel, ki prizna vse, kar je storil...«

Zavili smo v Rue de V[illegible]nne. Pred vrati Martelovega vrta je stal avto. Iz parka je odmevalo žalostno zavijanje velike doge.

»Psi imajo šesti čut...« je komaj slišno rekel Bencolin. »Tempest že čuti, kaj se je zgodilo...«

Od hiše sem so se bližali koraki. Iz megle se je izluščila postava moža z usnjeno torbo za instrumente v roki. Spoznal sem ga. Bil je dr. Garrodier, znani zdravnik, s prakso tu v bližini.

Bencolin je stopil k njemu.

»No — kako je, doktor?« je povprašal. »Ali ga boste rešili?«

Garrodier je odkimal.

»Ničesar ne morem več storiti...« je odgovoril. »Strel v sence. Ali ima morda policija opravka s tem?«

»Kje neki, doktor!« je vzkliknil Bencolin. »Mož, kakršen je bil Martel, vendar ne bo imel ničesar na vesti... Bržčas ni mogel preživeti smrti svoje hčere...«

Garrodier se je odpeljal. Molče smo odšli dalje. Za nami, v megli, je še zmerom tulil pes.

KONEC

ADELAIDA VZTRAJA DO KONCA

SKRIVNOST HOTELA RICHELIEUJA

I. POGLAVJE

Jaz, Adelaida Adamsova, samska, sem tisto jutro, ko se je ta storija začela, sedela s pletenjem v rokah v veži hotela Richelieuja. Nikakor nisem imela občutka, da se je kaj posebnega zgodilo. Nisem boječa ženska. Na uho mi je prišlo, da so me nekateri jezični člani mlajše generacije pogosto in radi imenovali celo »staro sabljo«. No, naj bo že kakor hoče, ko bi bila vsaj nekoliko slutila orgijo prelivanja krvi, ki nas je čakala, bi bila kljub svoji precej obilni postavi in protinu v kolenu še tisti trenutek odnesla pete.

In vendar bi si bila tisto prijetno aprilsko jutro težko predstavljala mirnejši kraj, kakor je bila veža našega družinskega hotela. »Hotel Richelieu« se sicer velikopotezno sliši; v resnici je pa to solidna, mirna hiša, v kateri prebivajo solidni, mirni ljudje — po večini stalni gostje. Večina stanuje z menoj vred že več let v istih sobah.

Z edino izjemo je tudi strežno osebje prav tako dolgo pri hiši kakor gostje. Podobno ko dvigalo je tudi mulat Clarence, ki mu streže, nekoliko ostarel in majav. Črnka Lavra, v službi osivela sobarica za gornja nadstropja, je že dalje časa v hotelu kakor jaz. Prav tako tudi Pinky Dodge, ki opravlja v nočnih urah svojo službo za sprejemnim pultom. Zofija Scottova, lastnica hotela, se z velikanskimi koraki približuje šestdesetim, čeprav se — odkar je poročena s petnajst let mlajšim možem — silno rada gre mlado dekle, brez uspeha seveda.

Zaradi mirnega, častitljivega ozračja, ki vlada pri nas, so objestni ljudje do aprila tega leta pogosto imenovali hotel »dom starih devic«. To je bilo kajpak prej, preden so v enem izmed najboljših stanovanj našli moža s prerezanim vratom, visečega na lestencu.

Pravijo, da se bodoči dogodki radi zrcalijo v slutnji, toda ko sem tisto prijetno aprilsko jutro sedela v hotelski veži in pletla iz desnih in levih petelj volneno odejo za sirotišnico, niti slutila nisem, da bo ta odeja služila za mrtvaški prt ženski, ki je v strahotnih okoliščinah izdihnila ob mojih nogah. In prav tako me ne bi bila nobena sila tega sveta prepričala o tem, da bom neke strahotne noči brez obleke in brez svojega ponarejenega kodra visela na begu pred trikratnim morilcem z glavo navzdol na požarnih stopnicah hotela Richelieuja.

V prvem nadstropju Richelieuja imamo tako imenovani salon, zoprno, s plišastim pohištvom in čipkastimi prtiči prenatrcano sobo, a gostje se zdaleč rajši mude v hotelski veži. Skozi njena visoka in široka okna imaš razgled na edino gosposko cesto našega srednjevelikega, na jugu Združenih držav ležečega mesta, in tam je res svetlo in prijetno. Če se pripelješ z dvigalom dol, je na desni vhod v tako imenovani bar, na levi pa v jedilnico Nasproti sprejemnemu pultu stoje dve velikanski zofi in nekaj klubnjakov z radijskim sprejemnikom. Desno od dvigala drže stopnice navzgor; za sprejemnim pultom stoji telefonska celica.

V zadnji steni hotelske veže so vrata na hodnik, ki drži na eni strani v frizerski in lepotni salon, na drugi strani h kuhinji, konča se pa pri zadnjem vhodu za služinčad. Mirne vesti lahko trdim, da je veža z vrtljivimi vrati, ki so redkokdaj pri miru, srce te hiše. Vsaj za mene, ki že leta in leta dan za dnem sedim v svojem najljubšem naslonjaču; tako mi uide le malo tega, kar se odigrava v hotelu Richelieuju.

Nekaterim ljudem se zdi zanimanje za početje naših bližnjih jalova radovednost. Imenovali so me celo »staro devico, ki v vsako stvar svoj nos vtakne« — zato, ker me človeška komedija tako živo zanima.

Moj zeleni tok za naočnike ostane navadno v moji sobi, zakaj takoj zjutraj, ko se zbudim, si nataknem naočnike na nos in jih odložim šele, ko zvečer utrnem luč. Tudi tisto jutro sem na vse zgodaj vzela svoje naočnike iz toka in ga spet, tako se mi je vsaj zdelo, položila nazaj v predal. In vendar je zdaj ležal med blazinami prednje zofe v veži.

Mali, na pogled siromašni mož v skromni, nekoliko ogoljeni sivi obleki me je opozoril nanj.

»Ali ni tole vaše, gospodična Adamsova?« me je vprašal.

»Da, Mr. Reid,« sem odgovorila z nekoliko presenečenim glasom, »moje je«.

Ni več dosti reči, na katere si še danes domišljam, a na svoj spomin se lahko zanesem in zelo me je jezilo, ko se nisem mogla spomniti, da sem prinesla tok s seboj dol. Šele pozneje sem se začudena izpraševala, kako je mogel slučajen hotelski gost, ki je bil razen tega šele malo časa tu, poznati ne samo moje ime, temveč tudi eno izmed mojih lastnin, ki sem jo le redko kdaj nosila s seboj med ljudi.

Kakor je že moja navada, sem vedela o tem človeku več, kakor bi bil on prav za prav lahko vedel o meni. Čeprav smo imeli stalni gostje navado, da smo se izogibali obiskovalcev, ki so prihajali in čez nekaj dni spet odhajali, imam vendar navado, da vsako jutro pogledam v tujsko knjigo. Tako sem izvedela, da je bil ta mali, nepomembni človek, z vodenimi sinjimi očmi in redkimi rjavimi lasmi, pred šestimi dnevi prišel v hotel in se s tresočo pisavo vpisal za Jamesa Reida iz New-Orleansa.

»Ne razumem, kako pride moj tok sèm,« sem zmedena vprašala. »Prisegla bi, da sem ga...«

Tisti trenutek me je zmotil vzklik male Adairove.

»Nikar, mamica! Že spet ti je torbica padla na tla. Menda že petič. Poglej, zdaj je vse raztreseno po tleh!«

Takrat smo bili samo mi štirje v veži, ne vštevši Letty Jonesove, ki je čez dan sedela za sprejemnim pultom. Ker je bilo tako čudovito spomladansko jutro, so bili vsi drugi odšli na zrak. Rekla sem si, da je prav za prav sramota, da mora mlado ljubko dekle sedeti takšno jutro v zaprti sobi, zraven tega še v družbi dveh žensk srednje starosti, od katerih ima ena protin v kolenu, druga je pa očitno bolehna.

Pa ne, da bi se bila že kaj razgovarjala z Adairovima. Mati in hči sta bili šele dober mesec dni v hotelu. In stara garda, kakor smo radi same sebe imenovali, je vsakega novinca temeljito pretehtala, preden mu je — če mu je sploh — dovolila vstop v naš krog. Neka mlada ženska je nekoč celo dejala, da je laže priti v nebesa kakor pa v krog izvoljenih v hotelu Richelieuju.

Resnici na ljubo moram povedati, da se Adairjevi nikoli nista poskušali vsiljevati. Prej bi rekla, da sta se drugih gostov izogibali. In vendar sta se tu počutili, kakor se mi zdi, silno osamljeni in zapuščeni. Čeprav je dekle nastopalo po zgledu današnje mladine precej samozavestno in odločno, se mi je zdelo, da je v resnici drugačna. Da je čedna, je bilo nedvomno. Imela je leskečoče se kostanjeve lase, zelo lepe rjave oči in prekrasno polt. Od vsega začetka mi je ugajalo na njej to, da se ni skoraj nič šminkala.

Imela je tudi prijeten, miren glas. Zame, ki so me vzgojili po načelu, da mora dama imeti pred vsem lep nastop, je bila vsekako prijetna izprememba po vseh tistih poslikanih, glasnih stvarcah, ki jih dandanašnji vsepovsod srečaš, z njihovimi cigaretami, dokolenkami, njihovim glasnim žlobudranjem, da sploh ne omenim popolnega pomanjkanja spoštovanja do starejših ljudi.

Prav tisto jutro sem bila naredila primero med Kathleeno Adairovo in mlado Polly Lawsonovo — zelo v prid Kathleene. To se je zgodilo takrat, ko je Polly Lawsonova kakor divja planila skozi vežo, očitno zato, da ne bi prepozno prišla na enega izmed svojih mnogih sestankov. Za mlado dekle, po kateri se — kakor pri Polly — z očetove in materine strani pretaka modra kri, se je vedla res skrajno nezaslišano.

Bila je šele deset ura, a že je bila začela zauživati svojo dnevno količino whiskyja in sode. Nič se nisem čudila, da se je bila njena teta Mary Lawsonova očitno postarala, odkar je Polly živela pri njej. Odločila sem se, da bom o prvi priložnosti povedala Mary par gorkih na rovaš njene nečakinje.

Vsekako sem zdaj začela opazovati malo Adairovo s prijaznimi očmi. Če je kadila ali pila, je to vsaj opravila med štirimi stenami svoje sobe. Prav tako ni sedela s prekrižanima nogama v hotelski veži ali se spogledovala z moškimi, ne s starimi ne z mladimi. Tudi o njenem ljubeznivem vedenju nasproti materi ni bilo dvoma, materi, ki se mi je zdela prav šibka in onemogla osebica z njenim jokavim glasom, njenimi tankimi, živčnimi rokami, ki so prav vse spustile na tla, in njeno večno zmedenostjo.

Odrasel človek po mojem nima pravice biti tako onemogel, a njena hči je ravnala z njo kakor mačka z mladiči. Celo zdaj, ko je Mrs. Adairova že četrtič ali petič tisto dopoldne spustila svojo natrcano torbico s kolen, je hči ni jezno pogledala. Samo zasmejala se je, ko je pobirala raztresene drobnjarije.

»Mislim, da ti moram kupiti verižico in z njo prikleniti torbico na laket, mamica!«

Prozorne roke Mrs. Adairove so se nemirno premikale.

»Upam samo, da se zrcalce ni razbilo. Oh, otrok, še sedem let nesreče, tega res ne bi prenesla.«

»Zrcalo je ostalo celo,« je hitro reklo dekle, vstajajoč s tal.

Vtaknila je nekaj lesketajočega se v žep svoje rjave športne jopice in me čudno proseče pogledala. Ničesar nisem rekla, čudila sem se pa le, da mati ni bila opazila leskečočih se steklenih drobcev ob svojih nogah.

»Nespametno je biti praznoveren,« je rekla gospa Adairova, olajšano smehljaje se, »a razbito zrcalo prinaša nesrečo, hudo nesrečo, to vem iz izkušnje.«

V moje presenečenje je stresel trepet dekletovo telo. Stara Lavra, moja sobarica, pobledi, kolikor je to pri črnki sploh mogoče, če ji črna mačka skoči čez pot; tudi jaz ne bi nikoli položila klobuka na posteljo. To dekle pa vendar spada v generacijo, ki se smehlja takšnim rečem.

Bržčas sem jo malo nenavadno pogledala, zakaj iznenada je zardela in me sovražno ošinila z očmi.

»Razbito zrcalo prav ničesar ne pomeni,« je rekla ostro, a njen glas je trepetal.

Ko me je še enkrat jezno pogledala, mi je bilo za trenutek, kakor da bi me spominjala na nekoga, a nisem vedela, na koga. Takoj nato se je pa dekle spet nasmehnilo; s tem je bila podobnost izginila in z njo bolečina, ki me je bila za trenutek stisnila za srce.

»Kam je prav za prav izginil mož, ki je našel vaš tok za naočnike, gospodična Adamsova?« je vprašala Mrs. Adairova s svojim šibkim, negotovim glasom. »Saj je bil tok za naočnike, kajne? Imenoval vas je gospodično Adamsovo, če se ne motim?«

Dotlej sploh nisem opazila, da je mali, neznatni mož v sivi obleki prav tako neopazno izginil iz veže, kakor se je bil poprej pojavil.

»Da,« sem odgovorila Mrs. Adairovi ne preveč prijazno, »jaz sem Miss Adamsova in bil je tok za naočnike, in sicer tok z nadnaravnimi zmožnostmi. Doslej nisem vedela, da zna čisto sam hoditi po stopnicah gor in dol.«

Dekle me je pogledalo brez trohice prejšnje sovražnosti.

»Morda ste moji mami podobni. Ona namreč svoje naočnike založi, ne da bi ji bilo treba vstati s stola.«

»Jaz pa nisem raztresena,« sem rekla suho. »Narobe, celo ponosna sem na to, da skoraj nikoli ničesar ne pozabim.«

»Res ne?« je zamrmrala Kathleen Adairova.

Strmo sem jo pogledala. Zdelo se mi je, da je njen glas podsmehljivo zvenel. Dekle je med tem časom pobralo ogrinjalo in dišečo sol svoje matere, pa tudi vse revije, ki jih je Mrs. Adairova zmerom cele kopice nosila s seboj.

»Če hočeš še pred kosilom leči, mamica, morava zdaj gor, mar ne?« je nežno vprašalo dekle.

»Kakor želiš, otrok moj — kakor želiš.«

Mrs. Adairova je vstala in krenila, oprta na komolec svoje hčere, k dvigalu. Spet mi je šinilo v glavo, da je zločin priklepati mladost na bolehno starost. Videla sem že preveč mladih bitij, ki so se žrtvovala na oltar svoje dolžnosti do staršev, da ne bi teh žrtev pomilovala.

To dekle bi bilo po mojem mnenju še posebno vredno boljše usode. Priznam, da sem v svojih simpatijah in antipatijah zelo izrazita, in tudi ne tajim, da mi je mala Kathleen Adairova posebno prirasla k srcu. In čeprav si sicer nikoli ne privoščim razkošja, da bi sámo sebe pomilovala, sem vendar občutila, da mora biti nekaj zelo lepega, imeti takšno hčer, kakor je to dekle.

Dvigalo se je bilo med tem časom počasi in neslišno pripeljalo navzdol. Medtem ko je Kathleen ljubeznivo pomagala svoji materi v kabino, je neki majhen, sivo oblečen mož smuknil iz telefonske celice k Adairovima v dvigalo. Ko sem gledala za škripaje vzpenjajočim se dvigalom, me je iznenada mrzlo izpreletelo po hrbtu.

Dalje prihodnjič

Za zdravljenje seksualne
impotence
za spolno slabost in ojačitev funkcije spolnih žlez poskusite orig. neškodljive
„Fortisex" pilule
Dobe se v vseh lekarnah: 30 pilul L. 32·—, 100 pilul L. 83·—. Po pošti pošilja glavna zaloga:
Lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana,
Kongresni trg Reg., 28-856-37

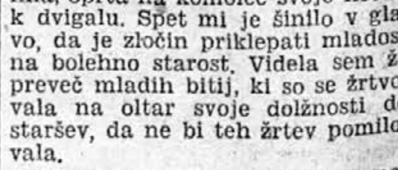

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu
Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo solidna optika Cenik brezplačno

MALI OGLASI

CVETLIČNI MED in la medico dobite najceneje v Medarni, Ljubljana, Židovska ul. 6.

FILATELISTI POZOR! Najugodneje kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do posledniih okupaci skih znamk — v knjigarni Janez Doljan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.